

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ
EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLGİ GİZLİLİĞİ YÖNETİMİ
DAVRANIŞLARI, İNTERNET BAĞIMLILIKLARI VE SOSYAL
MEDYA KULLANIM ALIŞKANLIKLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aynur SEVİNÇ

Danışman: Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL

Elazığ, 2018

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı

ONAY

Aynur Sevinç' in hazırlamış olduğu “Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet Bağımlılıkları ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” başlıklı tez, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun.....tarih vesayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından 08/08/2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda yüksek lisans tezini oy birliği ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

İmza

1. Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL

2. Prof. Dr. Hasan KARAL

3. Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ÖZDEMİR

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun
tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ayşegül GÖKHAN

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL danışmanlığında hazırlamış olduğum “Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet Bağımlılıkları ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Ayhan SEVİNÇ
.../.../...

ÖN SÖZ

Genç kullanıcılar olarak tanımlanan öğretmen adaylarının, sosyal medya ortamlarında bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak araştırılması önem taşımaktadır. Bu araştırma ile öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarında gizlilik yönetimi, internet ve sosyal medya bağımlılığı ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları konusuna dikkat çekilmek istenmektedir. Öğretmen adaylarının internet kullanım sıklığı, sosyal ağ siteleri gibi fazla zaman geçirilen platformlarda bilgi gizliliği yönetimi davranışlarını uygun kontrol süreciyle kullanması oldukça önem arz etmektedir, çünkü öğretmen adayları ileriki süreçlerde görev alacakları eğitim kurumlarında, eğitim-öğretim sürecini planlayan, bu süreci yöneten ve bu süreçte öğrencilerine rol model olacak aktif bireyler olarak eğitim sahnesinde var olacaklardır. Eğitim hayatım boyunca ve bu çalışma sürecinde üzerimde emeği olan birçok kişiye teşekkürlerimi arz etmek isterim.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL'e;

Veri toplama sürecinde yardımcı olan arkadaşlarıma ve araştırmaya katılım gösteren bütün öğretmen adaylarına;

Tespitleri ve fikirleriyle bu araştırma çalışmasını geliştirmeme fırsat tanıyan değerli jüri üyelerine;

Yaşamımın her aşamasında desteğini her daim hissettiğim hayatını eğitime adanmış, bir eğitim gönüllüsü olan değerli büyüğüm Sayın İhsan DEMİR'e;

Beni akademik hayata teşvik eden, hayatımın her döneminde yanımda olan, her türlü maddi ve manevi hiçbir desteğini esirgemeyen değerli ailem ve varlığıyla hayatıma büyük anlam katan Sevgili Annem'e;

Sonsuz Teşekkürler..

Aynur SEVİNÇ

Ağustos-2018

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet Bağımlılıkları Ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Aynur Sevinç

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı

Elazığ, 2018, Sayfa: XVIII+110

İnternet üzerinden ulaşılan, paylaşıma imkan veren sosyal ağlar ile bilgi paylaşımın yaygın şekilde yapılması bu ağlar üzerinden bilgi gizliliği ilkesinin zedelenmesine ve kişisel veri gizliliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır. Bu ihlalin en fazla yapıldığı mecranın sosyal ağlar olarak adlandırılan internet sitelerinin olduğu bilinmektedir. Bu durum, sosyal medya ortamlarında kişisel güvenlik ve gizliliğe daha fazla dikkat edilmesinin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu araştırmada öğretmen adaylarının, sosyal medya ortamlarında bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet ve sosyal medya bağımlılıkları ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkilerin farklı değişkenlere bağlı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın araştırma grubunu, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2017-2018 eğitim-öğretim bahar yarıyılında 3. ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 625 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile yürütülmüştür. Kişisel bilgi formu, sosyal medya kullanım amacı anketi, bilgi gizliliği yönetimi davranışları ölçeği, internet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı ölçeklerinden oluşan veri toplama araçları araştırmacılar tarafından öğretmen adaylarına basılı olarak uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde frekans analizi, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Post-Hoc/Tukey HSD anlamlılık testi, korelasyon ve regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmen adaylarının çoğunluğunun (%68.4) kadın olduğu ve yine araştırmaya katılan adayların büyük oranda (%98.4) sosyal medya hesabı olan

bireyler olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının internet bağımlılıkları ve bilgi gizliliği yönetimi davranışları orta düzeyde, sosyal medya bağımlılıklarının ise düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu, benzer şekilde bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. İnternet bağımlılığı ile sosyal medya bağımlılığı arasında ise pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bununla birlikte yapılan regresyon analizi sonucunda bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının, internet ve sosyal medya bağımlılığının bir yordayıcısı olduğu araştırmanın ulaşılan diğ er sonuçları arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi gizliliği, Sosyal medya, İnternet bağımlılığı, Öğretmen adayı, Sosyal medya kullanım alışkanlıkları.

ABSTRACT

Master Thesis Thesis

Investigation The Relations Between Prospective Teachers' Information Privacy Management Behaviors, Internet Addictions and Social Media Usage Habits.

Aynur SEVİNÇ

Fırat University

Institute of Educational Sciences

Department of Computer Education and Instructional Technologies

Division of Computer Education and Instructional Technologies

Elazığ, 2018; Page: XVIII+110

The rapid information sharing conducted with the social networks that allows sharing and are accessed from the internet causes the tarnishing of the confidential information principle and questioning of personal information confidentiality. It is possible to say that the most common place in which these violations occur is the social networks. This circumstance raises the necessity to pay more attention to personal security and confidentiality in social media environments where general and confidential areas are widely used.

The study aims to investigate the relationship between, behaviors of prospective teachers, managing the confidential information in social media environments, their internet addiction and habits of using social media according to different variables. The study group of this research consists of 625 prospective teachers, who received their education in the Education Faculty of Fırat University in 2017-2018 education spring term. Because the opinions of the participants would be obtained based on the qualification of “having a certain professional qualification”, including the 3rd and 4th-grade students in the study was deemed appropriate. In the qualitative analysis of the data gathered from the participants in the study, the study was conducted according to the general survey model. The data gathering tools, personal information form, purpose of using social media questionnaire, behaviors of managing information confidentiality

scale, internet addiction and social media addiction scales, were implemented to the prospective teachers on printed papers by the researcher. In the analysis of the research data, various techniques such as frequency analysis, t-test, one-way variance analysis, Post-Hoc/Tukey HSD significance test and correlation analysis were conducted. As a result of the conducted analyses, some of the notable results were the facts that a majority of the participants who voluntarily participated in the study consisted of women and there was a large number of individuals who had social media accounts with a percentage of 98.4%. Additionally, it was determined that there was a positive low-level significant relationship between behaviors of information confidentiality management and internet addiction, and similarly, there was a positive low-level significant relationship between behaviors of information confidentiality management and social media addiction. Another result of the study was that there was a positive high-level significant relationship between internet addiction and social media addiction.

Keywords: Information Confidentiality, Social media, Internet Addiction, Prospective Teachers, Social Media Usage Habits

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	I
BEYANNAME	II
ÖN SÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XVI
EKLER LİSTESİ.....	XVII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVIII
BİRİNCİ BÖLÜM	1
I. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Sayıtlar.....	10
1.5. Sınırlılıklar	10
1.6. Tanımlar.....	10
İKİNCİ BÖLÜM.....	12
II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	12
2.1. Bilgi Gizliliği	12

2.2. İnternet ve İnternet Bağımlılığı.....	15
2.2.1. İnternet Bağımlılığının Tedavisi	18
2.3. Sosyal Medya ve Sosyal Ağlar	18
2.3.1. Sosyal Medya Araçları.....	20
2.3.2. Sosyal Medyanın Özellikleri	24
2.3.3. Sosyal Medya Bağımlılığı	27
2.4. İlgili Araştırmalar	29
2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	29
2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	40
III. YÖNTEM.....	40
3.1. Araştırmanın Modeli.....	40
3.2. Çalışma Grubu	40
3.3. Araştırma Sürecinde Kullanılan Veri Toplama Araçları	41
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	41
3.3.2. Sosyal Medya Kullanım Amaçlarını Belirleme Anketi	42
3.3.3. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği.....	42
3.3.4. Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu	43
3.3.5. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	44
3.4. Veri Toplama Süreci	44
3.6. Verilerin Analizi	45
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	46
IV. BULGULAR ve YORUM	46
4.1. Verilerin Normal Dağılımlarına İlişkin Bulgular ve Yorum	46

4.2. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarına İlişkin Bulgular	49
4.3. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	52
4.3.1. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	52
4.3.2. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	53
4.3.3. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Öğretmen Adaylarının Sahip Olduğu Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	54
4.3.4. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Kullanılan Cihaza Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	55
4.3.5. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının İnternet Kullanım Geçmişine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	56
4.3.6. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	57
4.3.7. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	58
4.4. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	60
4.4.1. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	60
4.4.2. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	60
4.4.3. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının İnternet Kullanım Geçmişine Yönelik Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	61
4.4.4. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	62

4.4.5. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	63
4.4.6. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığının Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular	64
4.5. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyayı Kullanım Amaç ve Sıklığına Yönelik Bulgular	65
4.6.Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular	67
4.6.1. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	67
4.6.2. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	68
4.6.3. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Sosyal Medya Kullanım Geçmişine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	69
4.6.4. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	71
4.6.5. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	72
4.6.6. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Öğrenim Görülen Bölüme Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	74
4.7. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet ve Sosyal Medya Bağımlılıkları Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular	78
4.8. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları İle İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişkinin Regresyon Analizi	79
4.9. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları İle Sosyal Medya Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Regresyon Analizi	79
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	81
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	81

5.1. Sonuç ve Tartışma	81
5.2. Öneriler	90
KAYNAKLAR	92
EKLER	0
ÖZGEÇMİŞ	0

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Tanımlayıcı Özellikleri.....	41
Tablo 2. Sosyal Medya Kullanım Amaçlarını Belirleme Anketi Güvenirlik Analizi...	42
Tablo 3. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği ve Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Değerleri.....	43
Tablo 4. Young İnternet Bağımlılığı Testi Güvenirlik Değeri.....	44
Tablo 5. SMBÖ'nün ve Alt Boyutlarının Güvenirlik Değerleri	44
Tablo 6. Anket ve Ölçeklerden Elde Edilen Verilerin Normal Dağılım Değerleri.....	46
Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarına Yönelik Betimsel Dağılım.....	50
Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Türü Kullanım Alışkanlıkları.....	51
Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Hesap Sayısı Dağılımı.....	52
Tablo 10. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları	53
Tablo 11. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	53
Tablo 12. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	54
Tablo 13. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre ANOVA Testi Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	55
Tablo 14. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Kullanılan Cihaza Göre t-Testi Sonuçları.....	56
Tablo 15. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının İnternet Kullanım Geçmişine Göre Varyans Analizi Sonuçları	57
Tablo 16. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Varyans Analizi Sonuçları	58

Tablo 17. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Bölüm Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	59
Tablo 18. İnternet Bağımlılığının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları.....	60
Tablo 19. İnternet Bağımlılığının Sınıf Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 20. İnternet Bağımlılığının İnternet Kullanım Geçmişine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	61
Tablo 21. İnternet Bağımlılığının İnternet Kullanım Geçmişine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	62
Tablo 22. İnternet Bağımlılığının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	62
Tablo 23. İnternet Bağımlılığının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	63
Tablo 24. İnternet Bağımlılığının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	63
Tablo 25. İnternet Bağımlılığının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	64
Tablo 26. İnternet Bağımlılığının Bölüm Değişkenine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	64
Tablo 27. İnternet Bağımlılığının Bölüm Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	65
Tablo 28. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Amaç ve Sıklığına Yönelik Frekans Analizi Sonuçları	66
Tablo 29. Sosyal Medya Bağımlılığının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları	67
Tablo 30. Sosyal Medya Bağımlılığının Sınıf Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	68

Tablo 31. Sosyal Medya Bağımlılığının Sosyal Medya Kullanım Geçmişine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	69
Tablo 32. Sosyal Medya Bağımlılığının Sosyal Medya Kullanım Geçmişine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	70
Tablo 33. Sosyal Medya Bağımlılığının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	71
Tablo 34. Sosyal Medya Bağımlılığının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	72
Tablo 35. Sosyal Medya Bağımlılığının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları.....	73
Tablo 36. Sosyal Medya Bağımlılığının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	74
Tablo 37. Sosyal Medya Bağımlılığının Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	75
Tablo 38. Sosyal Medya Bağımlılığının Öğrenim görülen Bölüm Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	77
Tablo 39. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet Bağımlılıkları ve Sosyal Medya Bağımlılıkları Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları	78
Tablo 40. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Regresyon Analizi.....	79
Tablo 41. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları İle Sosyal Medya Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Regresyon Analizi	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Bilgi Güvenliği Temel Unsurları.....	13
Şekil 2. 2018 Yılı Dünya Geneline İnternet Kullanım İstatistikleri Yaş Dağılımı.....	16
Şekil 3. 2018 Dünya Geneline Sosyal Medya Platformları Aktif Kullanıcı Sayıları ...	20
Şekil 4. Sosyal Medya Kullanım Amaçlarını Belirleme Anketi Puan Dağılımı	47
Şekil 5. Young İnternet Bağımlılığı Testi Puan Dağılımı	48
Şekil 6. SMBÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Puan Dağılımı	48
Şekil 7. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği Puan Dağılımı	49
Şekil 8. Katılımcıların En Sık Kullandığı Sosyal Medya Araçları	51

EKLER LİSTESİ

EK-1. Araştırmanın Veri Toplama Sürecinde Kullanılan Kişisel Bilgi Formu	0
EK-2. Sosyal Medya Kullanım Amaçlarını Belirleme Anketi.....	1
EK-3. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği	2
EK-4. Young İnternet Bağımlılığı Testi - Kısa Formu (YİBT-KF)	3
Ek-5. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği.....	4
Ek-6. Etik Kurul Onayı	5
Ek-7. İntihal Raporu	7

KISALTMALAR LİSTESİ

BÖTE	: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
FOMO	: Fear of Missing Out (Gelişmeleri Kaçırma Korkusu)
KMO	: Kaiser-Meyer-Olkin Testi
PPC	: Privacy Protection Behavior (Gizliliği Koruma Davranışı)
SMBÖ	: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UIPC	: Users Information Privacy Concerns (Bilgi Gizliliği Endişesi)
YİBT-KF	: Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Bilgiye sahip olan toplumlar, dün olduğu gibi bugün de güçlü olarak kabul edilmektedir. Kutadgu Bilig’de yer alan “Bu hayal gibi dünyada bilginin üzerinde bir şey bulunmaz. Bilgi insan için sarsılmaz ve düşmez bir kaledir.” cümleleri bilgi ile gücün paralel olduğu gerçeğine vurgu yapmaktadır.

İnsanoğlu, yeryüzünde oluşundan bu yana daha iyi bir yaşam için, bilgiye egemen olma ihtiyacı hissetmiştir. Bu ihtiyaç bilgi ve teknolojideki hızlı ilerlemeyi meydana getirmiştir (Vardal, 2009). Bilgi ve teknolojideki bu gelişim, bilginin yayılması ve dünyanın küresel bir köy olmasının nedeni olarak gösterilmektedir (Alaboodi, 2006). Bilgi ağlarının sistemleştirilmesiyle birlikte, doğayı tanımak, doğanın bilgisini elde etmek ve kontrol altına almak için insanın attığı ağlar haline gelen kuramlar doğmuştur (Topdemir ve Unat, 2014).

Günümüzde iletişim teknolojileri denildiğinde ilk olarak insanlar tarafından hızlıca benimsenen bir kavram olan internet akla gelmektedir. İnternet sayesinde, zamandan ve mekandan bağımsız olarak birçok farklı alanlarda ihtiyaçlar giderilebilmektedir. Teknolojiyle birlikte gelen internetin inkar edilemez faydalarının yanında ölçsüz ve kontrolsüz kullanıldığında, bir eylemi yapmaktan vazgeçememe hali olarak tanımlanan bağımlılık gibi bazı olumsuz sonuçlara yol açabileceği de bilinmektedir. Olumsuz etkilere neden olabilecek internet kullanımı ülkemizde özellikle 2000’li yıllardan itibaren araştırmalara konu edilmeye başlanmış, son yıllarda ise konuyla ilgili gerçekleştirilen çalışma sayısı artmıştır (Toraman, 2013).

Teknolojinin hızla ilerlediği içinde bulunduğumuz bilgi çağında, hayatımızı kolaylaştıran birçok yenilik ile karşılaşırken öte yandan temel hak ve özgürlüklerimizin risk altına girdiği gerçeğiyle de karşı karşıya kalmaktayız. Özellikle temelinde Web 2.0 teknolojileri olan ve insanlar tarafından içeriği doldurulan sosyal ağ araçları, hızla

gelişen ve insan hayatını yoğun bir şekilde etkileyen Bilgi ve İletişim Teknolojileri'nin (BİT) en başında gelmektedir. İnternet üzerinden ulaşılan, paylaşım imkanı veren sosyal ağlar ile bilgi paylaşımının yaygın şekilde yapılması bu ağlar üzerinden bilgi gizliliği ilkesinin zedelenmesine ve kullanıcı bireylerin bu durumdan olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Birçok yöntemle insanların kişisel bilgileri, resimleri ve videoları kişinin rızası ve haberi olmadan kayıt altına alınmaktadır (Kalaman, 2011). Bu ihlalin en fazla yapıldığı mecranın sosyal ağlar olarak adlandırılan internet sitelerinin olduğunu söylemek mümkündür. Sosyal ağların kullanımına yönelik araştırmalar giderek araştırmacıların dikkatini bilgi güvenliğine ve buna bağlı olarak da gizlilik yönetiminin önemine çekmektedir (Chen, Beaudoin & Hong, 2016; Child & Petronio, 2011; Feng & Xie, 2014; Madden, 2012; Smith, Milberg & Burke, 1996; Taneja, Vitrano & Gengo, 2014).

Dünya genelinde ve ülkemizde her yaş grubundan internet ve sosyal medya kullanıcıları bireyler bulunmaktadır. Bu bireylerin bazılarının internet ve sosyal medya kullanımı bazen ileri boyutlara taşınarak bu platformlara farklı düzeylerde bağımlılık geliştirdikleri görülebilmektedir. Alanyazında yer alan çalışmalar incelendiğinde özellikle lise düzeyinde öğrenim görmekte olan ergen bireylerin ve üniversite öğrencilerinin internete ve sosyal medyaya bağımlılık geliştirmeye daha yatkın kullanıcılar olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte yine alanyazın incelendiğinde, üniversite öğrencilerine yönelik çalışmaların fazla sayıda olduğu fakat öğretmen adaylarıyla yürütülen çalışmaların daha az olduğu belirlenmiştir. Söz konusu gerekçelerden hareketle öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet ve sosyal medya bağımlılıkları ile sosyal medya kullanım alışkanlıkları bu çalışma ile incelenmektedir. Araştırma kapsamında çalışmanın bu bölümünde araştırma problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Günümüz dünyasında yeni haberleşme ortamlarının, özellikle internetin, modern iletişim sisteminin en büyük destekçisi olduğunu söylemek mümkündür. Global sosyal medya ajansının her yıl olduğu gibi 2018 yılında da yayınladığı raporda, internet kullanan bireylerin dünya nüfusunun yarısından fazlasını oluşturduğu bildirilmektedir

(%53). Türkiye’de ise, 2018 yılında nüfusun %67’sini oluşturan 54.3 milyon internet kullanıcısı bulunmaktadır (TÜİK, 2018). Dünyada 4 milyarın üzerinde, Türkiye’de 54 milyonun üzerinde internet kullanıcısı olması özellikle de “sosyal ağ” denilen Facebook, Twitter, YouTube, Instagram gibi sitelerin kullanımını da artırmıştır. Sosyal ağ kullanımındaki yoğunluk bilgi gizliliğini de gündeme taşımaktadır. Bu tarz tehlikelerin önüne geçebilmenin en önemli adımlarından biri kullanıcıların bilgi gizliliğini sağlamaktır. Bilgi gizliliği literatürde yeni bir kavram olmakla birlikte Türkiye’de bu konudaki çalışmaların yetersizliği dikkat çekmektedir (Elmalı ve Türel, 2018).

İnternet ortamının karmaşık ve denetimsiz yapısı bilgi gizliliğinin korunmasını daha da zor hale getirmiştir. Günümüzde bireyler internet erişimi ile kendilerini tanımlayan ve tasvir eden içerikli resim, video ve çeşitli diğer görsel ve işitsel araçları paylaşabilmektedir. Erişim kısıtlaması yapılmadan paylaşılan bu kişisel bilgiler, üçüncü şahıslar tarafından rahatlıkla ulaşılabilir ve hatta kullanılabilir verilere dönüşmektedir (BTK, 2016).

Bireylerin sosyal medya ortamlarındaki gizliliği, diğer bir ifadeyle mahremiyeti, kullanıcıların sahip olduğu kişisel bilgilerin farklı kullanıcılardan gizlenmesi ile ilgilidir (Çakır, Özudoğru, Bozkurt ve Hava, 2015). Sosyal ağ ortamlarındaki gizlilik, kullanıcıların kişisel bilgilerini diğer bireylerle ne ölçüde ve hangi zaman aralıklarında, ne şekilde paylaştığına yönelik bireyleri sınırlayan bir kontrol sürecini ifade etmektedir (Mohamed ve Ahmad, 2012).

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından, kişisel veri kavramının sadece ad, soyad, doğum yeri, doğum tarihi gibi bilgilerden oluşmadığı ayrıca kişilerin fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik, psikolojik tüm bilgilerini kapsadığı ifade edilmiştir. Bu doğrultuda birçok resmi ve resmi olmayan faaliyetlerin internet ve ağlar üzerinden kolayca yürütülmesi, kişilerin ve kurumların ulaşılmasını istemediği bilgilerini risk altına almaktadır. Bu noktada kişisel veriler, kişisel verilerin güvenliği ve gizliliği konusu ortaya çıkmakta ve günümüzde oldukça önem arz etmektedir.

Kişisel bilgi gizliliğinin sağlanmasının önemli görüldüğü platformlardan biri de şüphesiz sosyal medya ortamlarıdır. Sosyal ağların popülerliğinin artması, özellikle bilgi gizliliği konusundaki endişeleri gölgede bıraktığı söylenebilir. Son zamanlarda

gizlilik uzmanları arasındaki tartışmalara rağmen bu konuya farklı bakış açıları getiren çalışmalar, sosyal ağ kullanıcılarının görüşlerinden bilgi gizliliği endişesini araştırmıştır. Bu çalışmalar kavramsal gelişim adına konuya daha yeni anlayışlar getirmiş ve kullanıcıların gizlilik tehditlerinden korunmaları için sosyal ağ sağlayıcılarına gizliliği koruma stratejilerini yeniden tasarlamalarına yönelik öneriler sunmuştur (Adhikari ve Panda, 2018).

Saldırıların ve karşılaşılan tehditlerin artmasındaki temel nedenlerin sosyal ağların gizlilik politikalarında yer alan “güvenlik ihlalleri”, “güvenlik politikaları” ve “kullanım kuralları” için açıklayıcı bilgilerin anlaşılır şekilde sunulmamasıyla kavramların genelin anlayabileceği şekilde açıklanmaması olduğu görülmüştür (Yavanoğlu, Sağiroğlu ve Çolak, 2012). Bu durum, sosyal medya kullanıcılarının söz konusu platformlarda sergiledikleri bilgi gizliliği yönetimi davranışlarını da etkileyebilmektedir. Açıkça, anlaşılır şekilde ifade edilen gizlilik politikalarının internet ve sosyal medya kullanıcılarının kişisel gizliliklerini sağlama davranışlarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin ve bu teknolojilerin yaygın kullanılmasının artmasıyla birlikte internet yoluyla bilgi gizliliğinin ihlal edilmesi sorunu da artmıştır. Dünyada ve Türkiye’de internet kullanıcı sayısının fazla olması ve sosyal medya uygulamalarının yoğun şekilde kullanılmasının yıllara göre en güncel verilerini sunan “We Are Social” raporuna göre, internet ve sosyal medya kullanımının bu kadar yoğun olmasının temel sebebi olarak bireylerin mobil cihazlarla internete bağlanmaları ve bu ortamlarda çok fazla vakit geçirmeleri olarak belirtilmektedir.

İnternette ve sosyal medya platformlarında fazlasıyla vakit geçiren bireysel kullanıcıların kişisel bilgilerini diğer kullanıcılarla daha fazla paylaşarak bilgi gizliliği noktasında beklenen hassasiyeti göstermedikleri düşünülmektedir. Ayrıca söz konusu ortamlarda kontrolsüz geçirilen fazla sürenin bu ortamlara bağımlılık geliştirmeye etkisi olduğu da bilinmektedir.

İnternet kullanımıyla zihni fazlasıyla meşgul duruma getirmek, internet kullanımını kontrol edebilme veya sınır koyma konusundaki tekrar eden fikirler, erişme isteğinin önüne geçemedeki başarısızlık, internet ortamında her defasında daha fazla zaman geçirmek, internete bağlı olunmadığı zamanlarda bile interneti arzulamak

internet kullanımında önemli sorunlar olarak kabul görmektedir (Young, 2007; Aktaran: Çam ve İşbulan, 2012). Günümüzde bu problemler sosyal medya kullanımı için de geçerli olduğundan, bazı araştırmacılar bu konular üzerine çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir (Tutgun-Ünal, 2015).

İnternet kullanımının yaygınlaşması, bilgilerin hiçbir denetim olmadan kolay şekilde elde edilmesi birçok olumsuz sonuç doğurmuştur. Kullanıcılar bilgisayar ve internet kullanımında aşırıya kaçarak sosyal yaşantıdan gittikçe kopmuş ve neredeyse internet bağımlısı bireyler halini almışlardır (Karaman ve Kurtoğlu, 2009). Çoğunlukla üniversite düzeyindeki öğrenciler ve ergen kullanıcılarda bilgiye ulaşmada büyük öneme sahip bir kaynak halini alan internetin söz konusu kullanıcılarda bağımlılığı da beraberinde getirdiği belirtilmektedir (Dalbudak ve Evren, 2014). İnternet bağımlılığının tespitinde sadece kullanım süresi yeterli değildir. İnternette geçirilen zamanın hangi amaçla kullanıldığı da büyük önem arz etmektedir (Young, 1998; Aktaran: Arslan ve diğerleri, 2015).

İnternetin kullanımıyla birlikte ortaya çıkan bağımlılık ve bunun sonucu olarak görülen çeşitli sorunlar, psikolojik problemler güncel araştırmaların odak noktası olmuş ve bu bağımlılığın diğer değişkenlerle olan ilişkilerinin incelenmesi vurgulanmıştır. Young, ileri zamanlarda internet bağımlılığının araştırılacağı çalışmalarda çeşitli demografik faktörlere yönelik ilişkilerin incelenmesini tavsiye etmiştir. Bu doğrultuda bu çalışmada, öğretmen adaylarının internet bağımlılığının çalışmanın diğer değişkenleri olan bilgi gizliliği yönetimi davranışları ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile ilişkisi farklı demografik değişkenlere bağlı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

İnternet teknolojisindeki gelişmelerle birlikte internet olgusunun bir uzantısı olarak sosyal paylaşım ağları ortaya çıkmıştır. Bir dijital bağımlılık türü olan internet bağımlılığının günümüzde yaygın olarak kullanılan sosyal medyadan bağımsız düşünülmesi mümkün görünmemektedir. Bu noktadan hareketle internet bağımlılığının ve internet yoluyla erişilen sosyal medya uygulamalarına yönelik geliştirilen bağımlılığın bir bütün olarak ele alınması ve incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmada internet bağımlılığının bir boyutu olarak görülen sosyal medya bağımlılığı da incelenmektedir.

Sosyal medya kullanımının alışkanlık haline gelerek günlük yaşantımızın bir parçası olması durumu, araştırmacıların, aşırı sosyal medya kullanımını gündeme getirmelerine neden olmuştur (Tutgun-Ünal, 2015). Web 2.0 teknolojisi ile birlikte gelişim gösteren sosyal medya; bireyleri bağımlı duruma getirebilmekte ve ileride önüne geçilmeyecek psikolojik sorunlar ortaya çıkarabilmektedir (Arslan, Kırık, Karaman ve Çetinkaya, 2015). Yapılan çalışmalarda sosyal medya bağımlısı olan bireylerin aile, arkadaş, eş-dost, yakın çevreleriyle daha az zaman geçirdikleri ve onlarla kimi zaman önemli iletişim sorunları yaşadıkları sonucu ortaya çıkmıştır (Batıgün ve Hasta, 2010; Aktaran: Kırık, 2013).

Sosyal medya platformlarının aşırı derecede kullanılmasının ya da bu platformlara bağımlılığın oluşup oluşmadığının tespiti için öncelikle sosyal medya platformlarının ne düzeyde benimsendiğinin belirlenmesinin gerekliliğini ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Köroğlu ve Tutgun-Ünal, 2013). Köroğlu ve Tutgun-Ünal (2013) üniversite öğrencisi öğretmen adayları ile yürüttüğü çalışmada, yalnızlık düzeyi ile sosyal ağların benimsenmesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bununla birlikte Aydın (2016) çalışmasında teknoloji ve birey arasında yoğunlaşan ilişkiden yola çıkarak genç nüfusun internet ve sosyal medyayı kullanım alışkanlıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Öğrencilerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarını belirleyebilmek için sosyal ağlara karşı tutumları ve kullanım alışkanlıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Günümüz dünyasında çoğunlukla genç kullanıcılar, kişisel bilgilerini veya her türlü paylaşımlarını sosyal medya ortamlarında paylaşmakta hiçbir sakınca görmemektedirler (Çakır vd., 2015). Genç bireyler olarak nitelendirilebilecek öğretmen adaylarının, sosyal medya platformlarında bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak araştırılması önem taşımaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarında bilgi gizliliği ile ilgili davranışları, sosyal medya kullanım alışkanlıkları, internet ve sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıda yer alan araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve tercihleri ne şekildedir?
2. Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları demografik değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyal medya hesap sayısı, internete erişilen cihaz türü, internet kullanım geçmişi, günlük internet kullanım düzeyi, öğrenim görülen bölüm) farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının internet bağımlılıkları demografik değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyal medya hesap sayısı, internete erişilen cihaz türü, internet kullanım geçmişi, günlük internet kullanım düzeyi, öğrenim görülen bölüm) farklılaşmakta mıdır?
4. Öğretmen adayları sosyal medya araçlarını hangi amaçlarda daha sıklıkla kullanmaktadır?
5. Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıkları demografik değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyal medya hesap sayısı, internete erişilen cihaz türü, internet kullanım geçmişi, günlük internet kullanım düzeyi, öğrenim görülen bölüm) farklılaşmakta mıdır?
6. Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet ve sosyal medya bağımlılıkları ile sosyal medya kullanım alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmada günümüzde oldukça yaygın kullanım oranına ulaşan internet ve sosyal medyaya olan bağımlılığın araştırılması önemli görülmektedir. Bununla birlikte araştırmanın ana değişkeni olan gizlilik konusu Ellison, Vitak, Steinfeld, Gray ve Lampe (2011)'e göre üçüncü şahıslar tarafından kişisel bilgilerin ele geçirilmesini önlemek ve çeşitli bağlam ve ilişkiler karşısında kişisel izlenimlerin yönetilmesinde kullanıcıların dikkatli olmasını gerektiren çok yönlü bir konudur.

Sosyal medya araçlarındaki güvenlik zafiyetlerinin esas sebepleri; bu ortamların doğası gereği, mahremiyet ilkelerine uyulmaması, bu ağlarda kontrolün veya yönetimin nasıl olması gerektiğinin bireyler tarafından çoğunlukla bilinmemesi ve özellikle kullanıcıların bilgi eksikliğinden ötürü kişisel bilgilerini sosyal ağ sitelerinde yayınlamaları kendilerini açıkça hedef haline getirmeleridir (Yavanoğlu vd., 2012).

İnternette ve sosyal ağlarda çok fazla zaman geçiren çocuklar ve gençlerde fiziksel ve ruhsal rahatsızlıkların meydana geldiği araştırmalar neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu rahatsızlıklardan en önemlilerinden bir tanesi de belirli bir eylemi tekrar yapmaya yönelik karşı konulmaz arzu duyma biçiminde tarif edilen bağımlılıktır (Arslan vd., 2015). Egger ve Rauteberg'e göre bağımlılık, kişinin günlük yaşantısında bir maddeden veya davranıştan vazgeçememesi halidir (Kutlu, Savcı, Demir ve Aysan, 2015). Alanyazında yer alan çeşitli tanımlardan birinde ise internet bağımlılığı, ruhsal ve sosyal işlevsellikte önemli boyutta sorunlara neden olan internet kullanımını kontrol altına alamama süreci olarak ifade edilmektedir.

Doğru ve kontrollü kullanıldıklarında internet ve sosyal ağların günlük hayatımıza olumlu katkı sağladığını söylemek mümkündür. Kontrollü kullanımdan kastedilen bireyin internet ve sosyal medya ortamlarında kişisel bilgilerini açıkça ifşa etmemesinin yanında süre olarak da normal sayılan zaman aralıklarında söz konusu platformları kullanmaları olarak açıklanabilmektedir. Kontrolsüz internet ve sosyal medya kullanımı ise, özellikle sosyal medya araçlarında mahremiyet çizgisinin sorgulanmasını gündeme taşımaktadır. Bununla birlikte tartışmaya açık olan bu husus, sosyal medyanın kullanım düzeyini ve sosyal medya araçlarına duyulan ilgi ve merakı azaltmamaktadır (Vural ve Bat, 2010).

Öğretmen adaylarının internet ve sosyal medya gibi günlük yaşantının önemli bir parçası haline gelmiş olan platformlarda bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi ve bu ortamlarda sergiledikleri bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının incelenmesi önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarının ilerleyen süreçlerde görevlerini icra edecekleri eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilere bilinçli bir teknoloji kullanıcısı olarak örnek olması amacıyla, adayların kişisel verilerini koruma davranışları, sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet ve sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişki bu çalışma ile incelenmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçların ve verilen önerilerin öğretmen adaylarının internet ve sosyal medyayı kontrollü kullanmalarına yönelik olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Genç kullanıcılar olarak tanımlanan öğretmen adaylarının, sosyal medya ortamlarında bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak araştırılması önem taşımaktadır. Bu araştırma ile öğretmen adaylarının sosyal medya

ortamlarında gizlilik yönetimi, internet bağımlılığı ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları konusuna dikkat çekilmek istenmektedir. Öğretmen adaylarının internet kullanım sıklığı, sosyal ağ siteleri gibi fazla zaman geçirilen platformlarda bilgi gizliliği yönetimi davranışlarını uygun kontrol süreciyle kullanması oldukça önem arz etmektedir, çünkü öğretmen adayları ileriki süreçlerde görev alacakları eğitim kurumlarında, eğitim-öğretim sürecini planlayan, bu süreci yöneten ve bu süreçte öğrencilerine rol model olan aktif bireyler olarak eğitim sahnesinde var olacaklardır.

Türkiye’de sosyal medya araçlarında bilgi gizliliği yönetimi davranışlarına yönelik bir çalışmaya alanyazında ulaşılamamıştır. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar, bireysel kullanıcıların kişisel verilerinin korunmasında olası risk durumlarına dikkat çekilmesi ve temel gizliliğin öncelikle kişinin kendisinde başladığını vurgulaması açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırma kapsamında bilgi gizliliğini sağlama davranışlarına yönelik yapılan önem vurgulamasının internet ve sosyal medya gibi günlük hayatın bir parçası haline gelmiş platformlardan ayrı düşünülmesi mümkün görünmemektedir. Öyle ki söz konusu platformlarda geçirilen süre bazı kullanıcılar için normal sayılan süreyi aşarak bağımlılık boyutuna ulaşabilmektedir. Teknolojiyle gelen bağımlılık günümüzde güncel ve artan bir sorundur. Ülkemizde de internet kullanımına bağlı olarak bağımlılığın artması özellikle 2000’li yıllardan itibaren araştırmacılar için merak uyandıran bir çalışma alanı olarak görülmeye başlanmıştır. Bununla birlikte alanyazın incelendiğinde Türkiye’de daha çok Facebook bağımlılığının araştırıldığı, diğer sosyal ağlara yönelik genel durumun araştırıldığı çalışmaların daha az olduğu, bu çalışmanın alanyazın taraması aşamasında belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının sosyal medya ve internet bağımlılıkları, sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve bu ortamlarda gösterdikleri bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile ilgili olarak elde edilecek güncel sonuçların, ilişkili olduğu değişkenler açısından konunun anlaşılmasına katkı sağlayarak alınacak olası önlemlere ilişkin ipuçları vereceği düşünülmektedir. Ayrıca bu tez çalışmasının konuyla ilgili literatürü zenginleştireceği de öngörülmektedir. Belirtilen gerekçelerden hareketle araştırmanın önemli olduğu kabul edilmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. Anketler ve ölçekler aracılığı ile elde edilen bilgilerin öğretmen adaylarının bilgilerini tam olarak yansıttığı varsayılmaktadır.
2. Veri toplama araçlarının, araştırmanın amacını gerçekleştirmek için yeterli bilgileri verdiği varsayılmaktadır.
3. 2017-2018 eğitim-öğretim dönemi bahar yarıyılında öğrenim gören, araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmen adaylarının uygulanan ölçek ve anketleri gerçek ve samimi olarak yanıtladıkları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın örneklemi 2017-2018 eğitim-öğretim bahar yarıyılında Elazığ Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören 625 öğretmen adayı ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın verileri, katılımcıların verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bilgi Gizliliği: Bilgiye erişimin, sadece yetkiye sahip kişi/kişiler tarafından yapılabilmesi olarak tanımlanabilir. Elektronik ortamda muhafaza edilen bilginin gizliliği, bilginin saklı kalarak, kişisel bilgilerin ve bireyin sahip olduğu hakların ihlal edilmemesi bilginin gizliliği kapsamında sayılmaktadır.

Bilgi Gizliliği Yönetimi: Alanyazında bilgi gizliliği yönetimi kısaca, bireylerin başkalarına aktarılan kişisel bilgilerin türü, modu ve kapsamını düzenlediği bilgi sınırlarını kontrol etme süreci olarak tanımlanmaktadır.

İnternet: Kısaca ‘ağlararası iletişim’ olarak tanımlanmakla birlikte genel olarak dünyada net olarak da ifade edilmektedir.

Bağımlılık: Bireyde fizyolojik ve psikolojik bazı olumsuz sonuçlar doğurmasına rağmen, söz konusu eylemi yapmaktan vazgeçememe ve o eylemi tekrarlamaya yönelik önüne geçilmez bir istek duyma halidir.

İnternet Bağımlılığı: Yoğun şekilde internette bulunma isteği, ölçüsüz internet kullanımı, internette geçirilmeyen zamanlarda bireyin agresif tutumlar gibi farklı davranışlar sergilemesi durumudur.

Sosyal Medya: Bir iletişim ve etkileşim ortamı oluşturan, web 2.0 teknolojisi olarak kabul edilen, gelişime paylaşıma imkan tanıyan web tabanlı platformlardır.

Sosyal Medya Bağımlılığı: Kontrolsüz sosyal medya araçlarını kullanma, sosyal medyada olunmadığı zamanlarda bile sosyal ağ sitelerindeki olası paylaşımlarla sürekli zihni meşgul etme durumu ve bireyin yaşantısını birçok yönden etkileyen psikolojik bir sorun olarak tanımlanabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacına yönelik kuramsal çerçeve ve araştırma ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılmış çalışmalara yer verilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında kullanılan ve araştırmanın boyutlarını oluşturan bilgi gizliliği, internet ve internet bağımlılığı, sosyal medya ve sosyal ağlar, sosyal medya araçları, sosyal medyanın özellikleri ve sosyal medya bağımlılığı sırasıyla ele alınmıştır.

2.1. Bilgi Gizliliği

Çağımızda bazı kurum ve şirketler işlerini devam ettirebilmek için yönlerini kararlılıkla bilgi kullanımına çevirmişlerdir. Zaman ilerledikçe bilginin değerinde artış meydana gelmiştir. Bilginin yalnızca emniyetle gizlenmesi, gereksinimleri karşılayamamıştır. Bununla birlikte bilginin bir yerden başka bir yere iletilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bilgiye olan bu tutku bilginin muhafaza edilebilmesini gündeme taşımıştır. Bu yönüyle bilgi kurumun egemen olduğu en değerli varlıklar arasında yer almaktadır. Bilgiye yönelik muhtemel saldırılar, bilginin tahribi, yok edilmesi mahremiyetin zarar görmesi bilgi temelini bozulmasına, iş planlarının sarsılmasına yol açmış ve böylece bilgi, bilgi güvenliği ve bilgi gizliliği kavramlarıyla karşı karşıya kalınmıştır.

Puhakainen (2006) bilgi güvenliğini, bilgiye yetkisi olmayan kişi ve kişilerin izinsiz şekilde erişmesinin, bilgiyi kullanmasının, gizli kalması gerekeni ortaya çıkarmasının, yok edilmesinin, farklı kişi ve kurumların eline geçmesinin ve zarar görmesinin önüne geçmek olarak tanımlamakta ve gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik olmak üzere üç temel unsurdan oluştuğunu ifade etmektedir. Bu temel güvenlik unsurlarından birinin zarar görmesi halinde güvenlik açığının oluşacağını belirtmektedir. Bu üç temel öge aşağıdaki gibi şematize edilmektedir.

Şekil 1. Bilgi Güvenliği Temel Unsurları

Bu üç temel ilke kısaca aşağıdaki gibi açıklanmaktadır;

- **Gizliliğin Korunması:** Bilgiye erişimin, sadece yetkiye sahip kişi/kişiler tarafından yapılabilmesi olarak tanımlanabilir. Elektronik ortamda muhafaza edilen bilginin gizliliği, bilginin saklı kalarak, kişisel bilgilerin ve bireyin sahip olduğu hakların ihlal edilmemesi bilginin gizliliği kapsamında görülmektedir.

- **Bütünlük:** Bilginin farklı tehditlere karşı doğru ve eksiksiz olarak içeriğinin korunmasıdır. Bütünlük güvenlik sıkıntıları için özetle bilinçli veya bilinçsiz olarak bilginin asıl şeklinin değiştirilmesidir.

- **Kullanılabilirlik/Ulaşılabilirlik/Süreklilik:** Bilginin yetkili kişilerin gerekli gördüğü anlarda erişilebilir ve kullanılabilir olması durumudur. Bilgiye ulaşım, tanımlanmış kullanıcı erişim hakları çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Süreklilik ilkesine göre, bilgi kullanıcısı erişim hakkına sahip olduğu bilgiye, yetkili olduğu vakit aralığında muhakkak ulaşabilmelidir.

İngilizce karşılığı *privacy* olan gizlilik kavramı Türk Dil Kurumu tarafından “Genellikle herkes tarafından bilinmeyen ve açıklanması sahibinin kişisel hak ve çıkarlarına zarar verme tehlikesi gösteren durum” olarak açıklanmaktadır (TDK, 2017). Gizlilik kavramı, Clarke (1999) tarafından dört ana başlık altında toplanmıştır; bireyin gizliliği, davranış gizliliği, iletişim gizliliği ve kişisel bilgi gizliliği (Elmalı ve Türel, 2018). Günümüzde iletişimin yoğun bir şekilde dijital ortamlarda sağlanması ve bunlarında bilgi olarak saklanması otürü bu çalışmada iletişim ve kişisel bilgi gizliliği göz önünde bulundurulmuştur.

Kullanıcı bilgisi gizliliği, bireylerin başkalarına aktarılan kişisel bilgilerin türü, modu ve kapsamını düzenlediği bilgi sınırlarını kontrol etme süreci olarak tanımlanabilir (Lanier & Saini, 2008; Van De Garde-Perik et al., 2008; Adhikari & Kumar Panda, 2018). Bu bağlamda bilgi gizliliği kısaca, kullanıcının kendisi hakkındaki bilgiyi kontrol etme yeteneği olarak ifade edilebilir.

Bir araştırma yapısına göre, gizlilik dinamik, bağlamsal ve çok boyutlu bir yapıdır (Xu et al., 2008; Belangar & Crossler, 2011; Hong & Thong, 2013; Raschke, Krishen, & Kachroo, 2014; Adhikari & Panda, 2018). Robert Gifford’a göre ise, gizlilik ya da özel yaşam alanının en iyi tanımlarından birisi, Irwin Altman tarafından yapılmıştır. Altman (1975) gizliliğin, kişilerarası ve sosyal yönleri kapsadığını ve yaşam deneyimine göre değiştiğini öne sürmektedir.

Aslanyürek (2016) çalışmasında, tıpkı güvenlik kavramında olduğu gibi gizlilik (mahremiyet) kavramının da üzerinde uzlaşılmış evrensel bir tanımın mevcut olmadığını söylemektedir. Bunun sebebinin mahremiyet algısının zamansal, kültürel ve toplumsal açıdan değişkenlik göstermesi olarak belirtmekte ve mahremiyeti en yalın hali ile “gizli olması ve gizli kalması gereken şey” olarak tanımlamaktadır (Aslanyürek, 2016). Alan Westin’e göre “*mahremiyet, bireylerin, grupların ya da kurumların sahip oldukları bilginin ne zaman, nasıl ve ne ölçüde diğerlerine aktarılabilirliğini kendilerinin belirleme hakkıdır*” (Tanılır, 2002).

Gizlilik kavramının bir alt boyutu olarak çevrimiçi gizlilik olgusu ortaya çıkmaktadır. Çevrimiçi gizlilik konusu, internet ve sosyal medya uygulamaları üzerinden gerçekleştirilen her türlü faaliyette gizlilik endişesi oluşturabilmektedir. Sosyal medya ortamlarında gizliliği; kişisel gizlilik alanı ve iletişim gizliliği olmak üzere iki başlıkta incelemek mümkündür (Zhang, Sun, Zhu ve Fang, 2010). Kişisel gizlilik alanı kullanıcı profillerinin görüntülenmesi ile ilgili olarak açıklanabilirken iletişim gizliliği, sosyal medya araçlarındaki kişisel verilerin ağ operatörleri ile paylaşılmasının engellenmesi olarak açıklanmaktadır.

Gizlilik analizi bakış açısına göre belirleyiciler, bir kullanıcının belirli kimlik bilgilerini açıklamaya yönelik tercihini etkileyen avantajları ve tehlikeleri denetler. Ayrıca, bireylerin nadiren yeterli düzeyde tehlike için bazı mahremiyetlerden vazgeçmeye istekli olduklarını ileri sürmektedir. Sosyal ağ sitelerini kullanarak, insanlar kendi mahremiyetlerini kırarak düzenli olarak etki eden farklı tehlikelere maruz kalmaktadırlar (Kumar, Saravanakumar & Deepa, 2016).

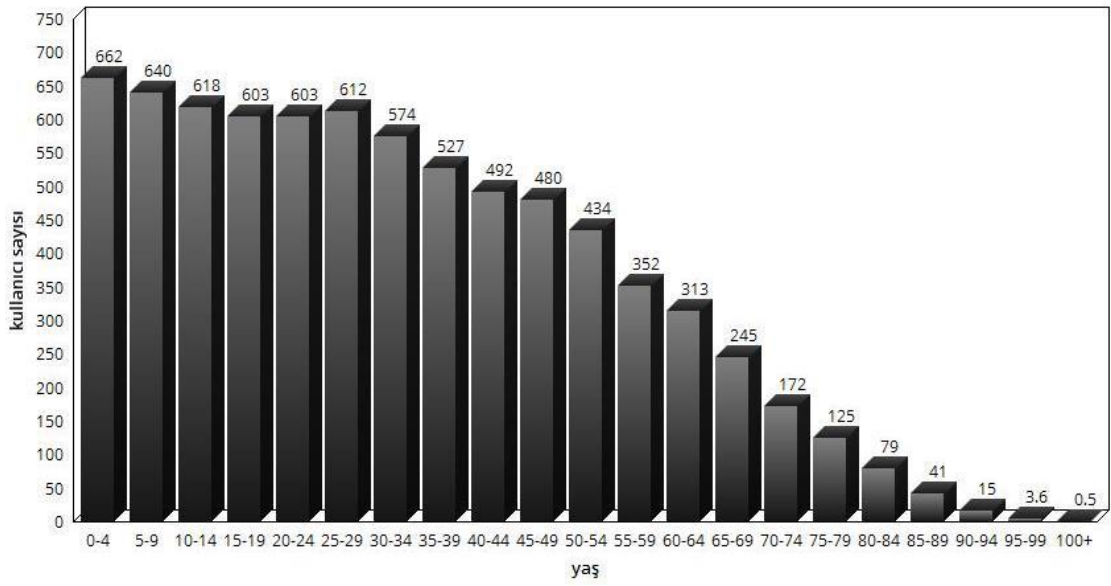
Kişisel verilerin korunmasında yasaların ve uluslararası sözleşmelerin getirmiş olduğu birtakım uygulama ve yaptırımlar olsa da temel gizlilik ve güvenlik kişinin kendisinde başlamaktadır. Bu güvenlik ve gizliliğe, özellikle genel ve gizli alanların yaygın kullanımının arttığı internet ve sosyal medya ortamlarında dikkat edilmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

2.2. İnternet ve İnternet Bağımlılığı

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmelerle birlikte, bu teknolojiler ve özellikle de internet günlük yaşantımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Karaca, 2017). Önceleri internete erişmek sadece bilgisayarlardan mümkün iken günümüzde cep telefonları ya da tablet bilgisayarlar ile erişim olanağı daha da artmış, mobil iletişim teknolojileri sayesinde internete her an her yerden erişmek olanaklı hale gelmiştir (Filiz, Erol, Dönmez ve Kurt, 2014).

Günümüzde internetin hayatımızda önemli bir yer tutması ve yaygın şekilde kullanılmasının kanıtı olan global sosyal medya ajansı “We Are Social 2018” verilerine göre, dünya genelinde nüfusun %53’ünü oluşturan 4.02 milyar internet kullanıcısı bulunmaktadır. 2017 yılında ise yine aynı ajansın sunduğu güncel verilere göre, dünya nüfusunun %51’ini oluşturan 3.81 milyar internet kullanıcısı olduğu bilinmekteydi. Türkiye’de ise 2018 yılı internet kullanım istatistiklerine bakılacak olunursa, 81 milyon nüfusa sahip ülkemizde nüfusun %67’sini oluşturan 54.3 milyon internet kullanıcısı olduğu belirtilmektedir (TÜİK, 2018).

“We Are Social 2018” internet kullanım verilerine göre, dünya genelinde internet kullanıcı sayısı 4.02 milyar kişi ki bu oran dünya nüfusunun yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Bununla birlikte 3.72 milyar mobil internet kullanıcısı olduğu belirtilmektedir. Bu veri, dünya genelindeki internet kullanıcılarının hemen hemen yarısının mobil internet kullanıcısı olduğunu göstermektedir.

Şekil 2. 2018 Yılı Dünya Geneline İnternet Kullanım İstatistikleri Yaş Dağılımı

“We Are Social” 2018 yılı istatistiklerine göre, dünya genelinde 0-15 yaş grubu internet kullanıcı sayısı 2.041 milyar, 16-64 yaş grubu aralığında 4.870 milyar ve 65 yaş ve üstü kullanıcı sayısı 0.682 milyarı bulmaktadır. En yüksek internet kullanımının % 64 ile 16-64 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın hedef kitlesini oluşturan 20-24 yaş aralığında dünya genelinde 603 milyon, 25-29 yaş aralığında ise 612 milyon internet kullanıcısı bulunmaktadır (Şekil 2).

Gelişen teknolojilerin en önemlilerinden olan internet sayesinde zaman ve mekan fark etmeden iletişim, haberleşme, eğitim, bankacılık işlemleri gibi ihtiyaçlarımızı giderme şansına sahibiz; fakat interneti hayatımızın merkezine alıp, araç olmaktan çıkarıp bir amaç haline getirmeye başlarsak, internet hayatımızı olumsuz yönde etkileyerek bir bağımlılık haline gelebilir (Karaman ve Kurtoglu, 2009). İnternetin hayatımızda yoğun şekilde kullanımı internet bağımlılığı gibi yeni sorunlara yol açmış ve araştırmacıları bu yönde çalışmalar yapmaya sevk etmiştir.

İnternet bağımlılığı terimini ilk kez 1996 yılında Goldberg kullanmıştır. Teknoloji ve bilgisayar bağımlılığı üzerine ilk araştırmalar İngiltere’de yapılmış, internet bağımlılığını değerlendirmek amacıyla kullanılan ilk ölçme aracı ise Young tarafından geliştirilmiş olan İnternet Bağımlılığı Testi’dir (The Internet Addiction Test-IAT) (Kutlu vd., 2016). Özellikle 2000’li yıllardan sonra bilgisayar ve internetle büyüyen neslin; internete daha düşkün olduğu ve internet bağımlısı olan bireylerin bu yıllarda

yaygınlaştığı birçok bilimsel çalışmanın sonucunda ortaya çıkmıştır (Köksal, 2015). Özellikle okul çağındaki çocuklarda sık görülen aşırı ve kontrolsüz bir şekilde internet ve bilgisayar kullanımı, onların psikolojik ve bedensel gelişimlerini, sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyerek akademik başarılarını da düşürebilmektedir (Cengizhan, 2005).

Gerek internete erişim olanaklarının artması gerekse sosyal ağlar gibi Web 2.0 araçlarının interneti daha kolay kullanılabilir hale getirmesi, interneti hızlı tüketilen bir teknoloji haline getirmiş, bireyler internette uzun süreler harcamaya başlamış ve bu durum bireylerde sosyal, psikolojik ve ekonomik sorunların ortaya çıkmasına da zemin hazırlamıştır (Filiz vd., 2014). Araştırmacılar aşırı internet kullanımından kaynaklandığı düşünülen bu olumsuzlukları internet tutkusu düzensizliği (Goldberg, 1996), internet tutkusu (Young, 1998), internet bağımlılığı (Sherer, 1997) ve patolojik internet kullanımı (Davis, 2001) kavramlarıyla açıklamaya çalışmışlardır (Filiz vd., 2014). Alanyazında konuyla ilgili daha çok internet bağımlılığı ifadesi kullanılmaktadır.

İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan literatür incelemelerinde yaş, cinsiyet gibi demografik özellikler, içe ve dışa dönüklük, akran baskısı ve algılanan sosyal destek (Esen, 2007), yalnızlık ve depresyon ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalışan araştırmalarla karşılaşılmıştır (Eşgi, 2014; Aktaran: Gür, 2017). Kişinin internet bağımlısı olduğuna dair belirtileri ise aşağıdaki gibi sıralayabilmek mümkündür (Chen vd., 2004; Aktaran: Arslan vd., 2015).

1. Bireyin planladığı sürenin dışında internet ortamında daha çok vakit geçirmesi,
2. Bireyin internet kullanımından kaynaklı mesleki, sosyal, fiziksel sorunlar yaşaması,
3. Bireyin internette gerçekleştirilen aktivitelere yoğun ilgi duyması,
4. Bireyin giderek artan miktarda sanal ortamda zaman geçirme arzusunun önüne geçememesi,
5. Bireyin internet konusunda saplantılı düşüncelere kapılması, sürekli korku ve endişeye saplanması,
6. Bireyin çeşitli toplumsal ve mesleki faaliyetlerini sırf internet ortamında zaman geçirebilmesi adına bırakması,
7. Bireyin internet kullanımını kontrol altında tutamaması.

2.2.1. İnternet Bağımlılığının Tedavisi

Mevcut tanısai sistemler tarafından henüz kabul edilmiş bir tanımlaması olmamasına karşın, internet bağımlılığı, bir halk sağlığı sorunu olarak ilgi çekmeye devam etmekte ve tedavi arayışları artış göstermektedir (Aslan, 2011). Davis sağlıklı internet kullanıcılarının, sanal dünya ile gerçek dünyayı birbirinden ayırabildiklerini ifade etmiş ve 11 haftalık bilişsel-davranışçı tedavi protokolü önermiştir (Davis, 2011). Bu önerilere aşağıda yer verilmiştir;

1. Kişinin internetten uzak kalıp kalamadığının tespiti
2. Bilgisayarın yerinin değiştirilmesi ve diğer insanların bulunduğu yere nakli
3. Diğer insanlar ile beraber internete bağlanması
4. İnternete bağlanma zamanını değiştirmesi
5. İnternet defteri oluşturması
6. Kişisel kullanımına son vermesi
7. Arkadaşlarından ve yakınlarından internet ile ilgili problemleri olduğunu saklamaması
8. Spor aktivitelerine katılması
9. İnternet tatillerinin verilmesi
10. Otomatik düşüncelerin ele alınması
11. Gevşeme egzersizleri
12. İnternete bağlanma sırasında hissedilenlerin not edilmesi
13. Yeni sosyal becerilerin kazandırılması

Young, internet kullanımının tamamen yasaklanması yerine internet kullanımının gerekli olduğunu belirterek, internet kullanımının kontrol altında tutulmasının gerekliliğini ifade etmiştir.

2.3. Sosyal Medya ve Sosyal Ağlar

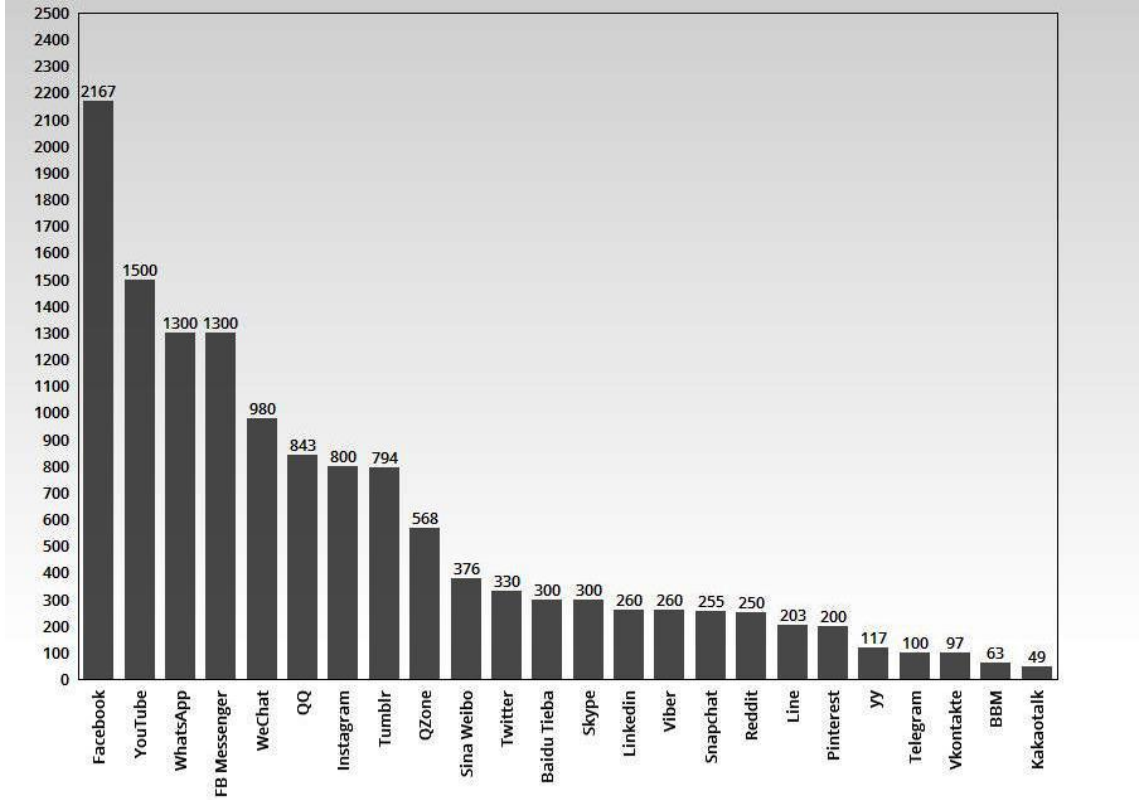
Günümüz dünyasında yeni haberleşme ortamlarının, özellikle internetin, modern iletişim sisteminin en büyük destekçisi olduğunu söylemek mümkündür. 1970'lerde başlayan ve 1990'lardan sonra hızla devam eden internet kullanımı, web sitelerinin, portalların yaygınlaşmasıyla kullanıcı sayısını artırmış, 2000'li yıllarda sosyal medyanın

işlerlik kazanmasıyla her kesimden insanı ilgilendirecek noktalara ulaşmıştır (Vural ve Bat, 2010).

Sosyal medya kavramı üzerine alanyazında farklı tanımlar yapılmaktadır. Bazı araştırmacılar sosyal medyayı, kişiler arasındaki karşılıklı etkileşimi destekleyen, ortak ilgi alanlarına sahip bireylerin paylaşımını arttıran ve herkesin kendi kişisel profilini ve iletişim kurmak istediği arkadaş listesini oluşturma şansı veren web tabanlı ortamlar olarak tanımlamaktadır (Boyd, 2003; Aktaran: Vural ve Bat, 2010).

Alanyazında yer alan farklı tanımlar toparlanacak olunursa, sosyal medya, sosyal bir ortamda kendilerini tanıtmak, sosyal ağ ortamı kurma, diğer kullanıcılarla iletişim kurma ve devam ettirme (Ellison, Steinfield ve Lampe, 2007), oluşturdukları içeriği (fotoğraf, video, blog vb.) paylaşma (Kim, Jeong ve Lee, 2010), kişisel bilgilerini, fotoğraf ve videolarını içeren profil sayfası oluşturma ve tanımadığı insanlarla ilişkiler kurma, yeni arkadaşlıklar keşfetme (Wang, Moon ve diğ, 2010) gibi olanaklar sunan çevrimiçi platformlardır (Ünal, 2015).

Global sosyal medya ajansı “We Are Social”, 2018 yılına ait internet ve sosyal medya kullanımına yönelik önemli bilgiler vermektedir. “We Are Social” ve “Hootsuite”ın birlikte yayınladığı raporda en güncel sosyal medya kullanım istatistikleri de yer almaktadır. Bu istatistiklere göre günümüzde dünya nüfusunun %42’sini oluşturan 3.19 milyar aktif sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır. Mobilden sosyal medyaya bağlanan kullanıcı sayısının ise 2.9 milyar olduğu raporda belirtilmektedir.

Şekil 3. 2018 Dünya Geneline Sosyal Medya Platformları Aktif Kullanıcı Sayıları

2017 yılı sosyal medya istatistik sonuçlarına göre, dünya genelinde sosyal medya tekil kullanıcı sayısı 3.02 milyar iken 2018 yılına baktığımızda bu sayı 3.2 milyara ulaşmıştır. Ayrıca 2017 yılı istatistik verilerine göre, 2 milyar kullanıcı sayısı ile en fazla tercih edilen sosyal ağ siteleri arasında ilk sırada olan Facebook'un, 2018 yılı itibarıyla 2.1 milyar kullanıcı ile liderliği bırakmadığını söylemek mümkündür. En çok tercih edilen sosyal platformlardan olan YouTube ikinci sırada yer almaktadır. En çok kullanılan sosyal ağ platformları sıralamasında 1.300 kullanıcı ile WhatsApp üçüncü sırada yer almaktadır. Instagram kullanımı da 2017 yılına göre artış göstererek 800 milyon kullanıcı sayısına ulaşmıştır.

2.3.1. Sosyal Medya Araçları

Sık kullanılan sosyal medya araçları aşağıda kısaca açıklanmaktadır.

2.3.1.1. Facebook

Harvard Üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından, 4 Şubat 2004 tarihinde kurulmuştur. Günümüzde birçok ülkede geniş bir katılımcı kitlesine hitap eden Facebook, 2004 yılında sadece Harvard Üniversitesi öğretmen adaylarının özel bir iletişim ağı olarak tasarlanmıştır (Toraman, 2013). 2005 yılından itibaren ise Facebook herkesin kullanabildiği bir sosyal ağ sitesi haline gelmiştir (Boyd ve Ellison, 2007).

Sosyal medya denilince ilk akla gelen medya ortamı olan Facebook, bugüne kadar dünyanın en popüler sosyal ağ birinciliğini sürdürmekle birlikte 2017 itibarıyla iki milyar kullanıcı sayısını aşmıştır. Teknik açıdan ise Facebook, web otoriteleri tarafından en başarılı web 2.0 uygulamalarından biri olarak kabul edilmektedir.

Facebook site tasarımında çoğunlukla mavi renginin tercih edilmesinin sebebi ise kurucusu Mark Zuckerberg'in renk körü olmasıdır. Dünya genelinde 2018 yılı itibarıyla, en fazla tercih edilen sosyal medya araçları arasında ilk sırada yer almaktadır (We Are Social, 2018).

2.3.1.2. YouTube

YouTube video paylaşımlarının yapıldığı oldukça popüler bir sosyal ağ sitesidir. Merkezi ABD San Bruno, Kaliforniya eyaletinde bulunmaktadır. 15 Şubat 2005'te üç eski PayPal çalışanı tarafından kurulmuştur. Son zamanların trend sosyal medya ortamlarından biri olduğu için Google tarafından 1.65 milyar dolara satın alınmıştır.

2.3.1.3. WhatsApp

Anlık mesajlaşma programlarından biri olan WhatsApp, kullanıcılarına belge, resim vs. gönderme ve alma işlemi yapıp, kişi listesi oluşturmaya ve ekranlarında listesindeki kişilerden gelen yazıları anında görmesine imkan tanıyan, grup iletişimini mümkün kılan, son eklenen yenilikler ile durum paylaşımı özelliğine de sahip olan bir teknoloji olarak tanımlanabilir. Anlık mesajlaşma kapsamında WhatsApp, sıklıkla tercih edilen bir iletişim ortamı olmuştur. 2009 yılında Jan Koum, Brian Acton tarafından Kaliforniya, ABD merkezli olarak kurulmuştur.

2.3.1.4. Facebook Messenger

Ücretsiz bir android uygulaması olan messenger, dünyanın en büyük sosyal ağlarından birisi olan Facebook'un mesajlaşma servisidir. Günümüzde 1.3 milyar kullanıcısı ile en fazla tercih edilen platformlar arasında yer almaktadır.

2.3.1.5. Instagram

Bir sosyal medya uygulaması olan Instagram 2010 yılında, Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından ilk olarak IOS (iPhone-iPad) için geliştirilmiş, sahip olduğu kaliteli teknik özellikler ve sosyal ağ yapısıyla kısa zamanda popüler olan bir fotoğraf paylaşım uygulamasına dönüşmüştür. 2018 yılı verilerine göre, 800 milyon kullanıcıya sahiptir (We Are Social, 2018).

2.3.1.6. Tumblr

Tumble ve blog kelimelerinin birleşiminden meydana gelen Tumblr, David Karp tarafından ABD menşeli olarak kurulmuş sosyal ağ ve blog sitesidir. WordPress, Blogger, Blogcu gibi blogların sağladıklarının aynısını sağlayabilmektedir. Benzer türdeki diğer sitelerden Tumblr'nın farkı ise popüler olan sosyal paylaşım siteleriyle tam bir uyum içinde çalışabilir olmasıdır. Alt yapı olarak hızlı ve kullanımı kolay olan Tumblr, kullanıcılarına fotoğraf, video vs. paylaşma ortamı sunar. Twitter'a benzerliğiyle dikkat çeken Tumblr, şuan fazla popüler sayılmasa da geleceğin popüler sosyal ağları arasına girmesi mümkün görülmektedir.

2.3.1.7. Twitter

Kullanıcılarının anlık iletiler yayınlamasına izin veren bir paylaşım sitesidir. Günlük olarak yayınlanan paylaşım arşivlerinin aksine twitter, anlık mesajların görüntülenebileceği ve kullanıcılar tarafından istenilen bağlantıların paylaşılabilceği bir yapı sağlamaktadır. Kullanıcıların takip ettikleri diğer kullanıcı sayfalarını ve kişilerin kendi sayfasını, takip edilmesi için açmasına olanak tanıyan bir kayıt mekanizması vardır (Yavanoğlu vd., 2012). Twitter sitesinin 2018 yılı itibariyle dünya genelinde 330 milyon kullanıcıya ulaştığı görülmektedir (Şekil 3).

2.3.1.8. Diğer Sosyal Medya Araçları

Sykepe, ücretsiz olarak görüntülü ve sesli çağrılar yapmaya, anlık mesajlar göndermeye, sohbet etmeye olanak sağlayan bir yazılımdır. Lüksemburg merkezli olarak 2003 yılında kurulmuştur. Skype ile dünyanın her yerinde kablosuz internet bağlantıları sayesinde ücretsiz telefon görüşmesi mümkündür. İnternet baştan aşağı denetlenabilir ve izlenebilirken aynı şey Skype sesli görüşmeleri için söylenememektedir. Avrupa Birliği'nin İtalya hukuki temsilciliğinin yaptığı açıklamaya göre internet üzerinden yapılan telefon konuşmalarını dinlemek mümkün değildir ve bu durum yine Avrupa Birliği'ne göre, suçlular için bulunmaz bir nimettir (Koç ve Kaynak, 2010).

Viber, akıllı telefonlarda kullanılan ve internet sayesinde ücretsiz arama ve mesajlaşma imkanı sunan bir uygulamadır. App Store üzerinden ücretsiz olarak indirilebilir. İnternete bağlanılabilen her yerde, telefon üzerinden ücretsiz arama ve mesajlaşma yapılabilirdiğinden popülerliği artmaktadır.

WeChat, akıllı cihaz kullanıcılarının yakınlarındaki kişilerle tanışıp arkadaşlıklar kurmasına ve tanıdığı kişilerle anlık mesajlaşmalar yapmasına destek olan bir mobil uygulamadır.

QQ (Tencent), Çin kökenli bir site olan QQ, 1999 yılında kurulmuş, 850 milyon kullanıcı ile Çin'in bir numaralı sosyal platformu olmuştur.

Snapchat'in son zamanların en popüler mobil uygulamaları arasında olduğunu söylemek mümkündür. Snapchat ile kullanıcılar kısa süreli fotoğraflar ve videolar çekebilir ve bunları yirmi dört saat sonra kaybolmak üzere hikayelerinde (profil) paylaşabilirler.

Pinterest görsel ağırlıklı bir paylaşım sitesidir. Pin ve interest kelimelerinin birleşiminden oluşmuştur. Gittikçe kullanımı yaygınlaşan bir platform olan Pinterest, kullanıcının ilgi alanlarına uygun görselleri panolar oluşturarak o panolara kalıcı olarak kaydetmeyi sağlar. Ayrıca teknoloji, sağlık, edebiyat, psikoloji gibi birçok farklı alanda bilgi paylaşımına imkan tanımaktadır.

LinkedIn geçmiş iş arkadaşlarının bulunması yanında, kullanıcının sınıf arkadaşlarıyla iletişimini sürdürmesini hedefleyen ve aynı anda sisteme kayıt edilen bilgiler ile iş arama, işçi bulma gibi özellikleri bünyesinde barındıran bir sosyal paylaşım ağıdır. Bu ortam sayesinde uzman olunan alanda bireyin kendisini tanıtmaya

fırsatı olmaktadır. Aynı zamanda alanında uzman kişilere istenilen alanda soru sorularak deneyimlerinden faydalanmalarına imkan tanıyan bir paylaşım servisi sunmaktadır (Yavanoğlu vd., 2012).

Myspace kullanıcılarının resim, video ve müziklerini kendi sayfalarında paylaşmalarına imkan tanıyan bir sosyal paylaşım sitesidir. Bu sosyal ağ, özellikle amatör sanatçıların çalışmalarını paylaşabilecekleri ve kendi tanıtımlarını yapabilecekleri bir yapı sunmaktadır. Sayfayı ziyaret eden kişi sayısı ve sayfaya yapılan yorumların görüntülenebileceği bir altyapı üzerine kuruludur [URL 1].

Blogger, kişilerin günlüklerini yazmak için tercih ettikleri sosyal paylaşım sitesidir. Bu servis Google tarafından işletilmektedir. Kullanıcılar sınırsız günlük oluşturabilmekte ve her günlük 2000 konu başlığı içerebilmektedir.

2.3.2. Sosyal Medyanın Özellikleri

Sosyal ağların cezbedici birtakım özelliklere sahip olması, sosyal ağlara üye olunmasını ve yaygın şekilde kullanımını sağlamıştır. Üyelik temelli olarak tasarlanan bu ortamlar, özel ya da genel olarak gruplanabilen mesajlar ve resimler ile yenilikçi bir iletişim biçimi sunmaktadırlar (Pempek, Yermolayeva ve Calvert, 2009). Sosyal ağ sitelerinde kullanıcılar, oluşturdukları profiller ile birlikte kendi kişisel bilgilerini de paylaşabilir, tanıdıkları diğer kişilerin alanlarını ziyaret edebilir, çoklu ortam içerikleri yayımlayabilir, paylaşabilir ve bunları etiketleyebilir, diğerlerinin içeriklerine erişebilir, ortak ilgi ya da ihtiyaca bağlı olarak alt gruplara katılabilir ya da kendi gruplarını oluşturabilirler (Lockyer ve Patterson, 2008).

Sosyal medya, isminde medya olmasına rağmen geleneksel medyadan farklı özelliklere sahiptir (Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir, 2013). Özgünlüğünü yaratan en önemli farklılığı, herhangi bir kişinin sosyal medyanın içeriğini yaratabilmesi, yorumda bulunabilmesi ve katkı sağlayabilmesidir (Scott, 2010). Hazar'a (2011) göre sosyal medyanın en belirgin özelliği kullanıcılara internet aracılığı ile kendilerini açıkça ifade edebilme imkanı sağlamasıdır. Kim, Jeong ve Lee (2010), dünya genelinde milyonlarca üyesi olan sosyal ağ sitelerinin bazı temel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamıştır;

- **Kişisel profil:** Birçok sosyal web sitesi kullanıcılarına kişisel profil oluşturma ve profillerini düzenleme imkanı sağlar. Fakat kişisel profillerde yer alan bilgi türleri

siteden siteye farklılık gösterir. Ayrıca, bazı siteler kullanıcıların bilgilerine kimlerin (sadece arkadaşlar, herkes vb.) erişebileceğini belirlediği kişisel gizlilik ayarları sunarlar.

Örnek olarak, bir sosyal ağ sitesi olan Twitter, kullanıcının sadece isim ve konum bilgilerini içeren sade bir kişisel profil sayfasına sahipken başka bir sosyal ağ sitesi olan Facebook profilleri daha ayrıntılı bilgiler içerir. Facebook profillerinde kullanıcı bilgilerine "temel bilgiler", "kişisel bilgiler", "iletişim bilgileri", "eğitim ve iş bilgileri" başlıkları altında yer verir.

- **Çevrimiçi bağlantılar kurma:** Birçok sosyal ağ sitesi kullanıcılarına arkadaşlarıyla bağlantı kurma olanağı sağlar. Sosyal ağ siteleri kullanıcılarının arkadaşlarına kullanıcıların e-posta adres defterlerini kullanarak ulaşma imkanı sağladığı gibi, arkadaş tavsiye motoru ve anahtar sözcük arama motoru sayesinde kullanıcılarına arkadaşlarıyla bağlantı kurma imkanı tanır.

Facebook, MySpace, LinkedIn benzeri birçok site, kullanıcılarına diğer kişilerden gelen arkadaşlık isteklerini bildirir ve eğer kullanıcı gelen isteği kabul ederse iki kullanıcı çevrimiçi arkadaş olabilir ve birbirlerinin kişisel profillerini görüntüleyebilirler. Twitter gibi bazı siteler ise kullanıcıların arkadaş listelerine yeni üyeler (takipçi) eklemek için böyle bir istek göndermez.

- **Çevrimiçi gruplara katılma:** Sosyal ağ siteleri kullanıcılarına yeni çevrimiçi gruplar oluşturma ve gruplara üye olma imkanı da sağlarlar. Gruba üye olan ve olmayan kullanıcılar gruplarda paylaşılan içeriği görüntüleyebilir. Fakat grupta sadece grup üyeleri paylaşımda bulunabilir. Facebook, MySpace, Flickr benzeri sitelerde kullanıcılar tarafından oluşturulan binlerce grup bulunmaktadır.

- **Çevrimiçi iletişim kurma:** Sosyal web siteleri kullanıcılarına, arkadaşları ve diğer kullanıcılarla çevrimiçi iletişim kurmak için çeşitli hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetlerden bazıları e-posta, anlık mesajlaşma, halka açık ya da özel bildiri panosu servisleridir. Ayrıca web siteleri, kullanıcıların güncellemeleri ve bildirimlerini de e-mail ve metin mesajları ile kullanıcıların arkadaşlarına bildirilir. Örneğin Twitter kullanıcıları, mobil cihazları ya da Twitter hesapları aracılığıyla arkadaşlarına 140 karakterlik mesaj gönderebilirler. Facebook kullanıcıları "duvar" adı verilen küçük bildiri panosuyla tüm arkadaşlarının görebileceği mesajlar yayınlatabilirler.

- **Kullanıcılar tarafından oluşturulan içeriğin paylaşımı:** Birçok sosyal web sitesi kullanıcılarına fotoğraf, resim, müzik, video, yer imleri ve metin gibi çeşitli içerikleri paylaşma hizmeti sunar. Diğer kullanıcılar paylaşılan içerikleri görüntüleyebilir, içeriklere yorum yazabilir ve kendi arkadaşlarıyla paylaşabilirler.

- **Kullanıcıları sitede tutma:** Sosyal ağların çoğu, kullanıcıların bu sitelerde daha çok zaman geçirmesini ve sıklıkla bu sitelere giriş yapmalarını sağlayacak çeşitli özelliklerle donatılmıştır. Sosyal ağların kullanıcıların hizmetine sunduğu uygulamalar ve oyunlar, kullanıcıları bu sitelerde uzun sürelerde tutma amacına hizmet etmektedir.

Dünya genelinde 2 milyar 100 milyondan fazla kullanıcıya sahip olan ve her geçen gün kullanıcı sayısının artıran Facebook, her yaş grubundan kullanıcısı olmakla birlikte “We Are Social” 2018 verilerine göre dünya genelinde ağırlıklı olarak 25-34 yaş aralığında 260 milyon tekil kadın kullanıcı ve yine ağırlıklı olarak 25-34 yaş aralığında 371 milyon tekil erkek kullanıcı profiline sahiptir.

Twitter kullanımının son yıllarda artmasının nedenleri arasında, akıllı cep telefonlar ve tablet bilgisayarlar ile sosyal ağ uygulamalarına erişimin kolay hale gelmiş olması gösterilebilir. Twitter kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte siyasetçi, gazeteci, şarkıcı ve aktörler Twitter’da takip edilen kişiler haline gelmişlerdir (Zafarmand, 2010). Hem dünyada hem de Türkiye’de Twitter son zamanların vazgeçilmez sosyal ağ platformlarından birisi haline gelmiştir.

Instagram Stories, belli süreliğine yayında olan, sonrasında otomatik olarak kaybolan fotoğraf veya video paylaşımlarına izin vermekte ve yeni güncellemeyle birlikte kullanıcıların ayrıca canlı yayın yapma şansına sahip olduğu bildirilmektedir (Yıldırım, 2017). 2018 yılı “We Are Social” verilerine göre günümüzde dünya genelinde 800 milyon kullanıcısı ile Instagram, YouTube sitesinden sonra en çok tercih edilen sosyal ağ platformudur.

Sosyal medya platformlarının sahip olduğu özellikler ve karşı konulmaz etkisi yeni bir kavramın tartışılmasını gündeme getirmiştir. Sosyal medya kullanımının alışkanlık haline gelmesi ve günlük yaşantımızda önemli bir yer tutmasından dolayı normal sayılan sürenin üzerinde kullanılmasıyla bağımlılık durumu oluşturma riski artmış ve araştırmacılar sosyal medya bağımlılığını inceleyen çalışmalarda bulunmuşlardır.

2.3.3. Sosyal Medya Bağımlılığı

Günümüzde hem Türkiye’de hem de dünya genelinde sosyal ağlar giderek daha popüler olmakta ve bireyler bu sanal dünyanın aktif kullanıcısı haline gelmektedirler. Hızla gelişen teknolojilerle beraber mobil teknolojilerdeki gelişmelerin getirdiği kolaylıklar bireylere bulundukları her ortamda sosyal medyaya bağlanarak çevrimiçi ortamlarda bulunma imkanı tanımaktadır. Söz konusu teknolojilerin sağladığı kolaylıklarla birlikte, özellikle genç bireylerin sosyal medya kullanma alışkanlığı bazen ileri boyutlara taşınarak bir bağımlılık halini almakta ve bu durum bazı fizyolojik ve psikolojik sorunlara yol açabilmektedir.

Yeni medyada birey, ne bilgi aktarıldığından çok, toplumu takip etmek zorunda bırakılmıştır (Öngen, 2017). Yengin (2014)’e göre birey toplumu takip etme durumundan uzak olursa dışlanma korkusuyla baş başa kalacaktır. Bu korku ve endişenin bireyleri yeni medya ve teknolojilerinin kullanılmasında bu ortamlara bağımlılık geliştirecek bir duruma getirdiği söylenebilir.

Birey odaklı bir yapıya sahip sosyal paylaşım ağlarında denetim ve kontrol çoğu zaman kullanıcıdadır (Vural ve Bat, 2010). Yüz yüze iletişimde başarılı olamayan, doyumsuzluk, huzursuzluk, tedirginlik, stres gibi birçok yaşamsal duyguyu bünyesinde barındıran bireyler için sosyal medya bir kaçış ve reel dünyadan kopuş anlamına gelmektedir (Arslan vd., 2015).

Sosyal öğrenme kuramının denetim odağı tanımına göre; insan, hayatını etkileyen deneyimleri üzerinde etki bırakma gücüne sahip bilinçli bir varlıktır; ama davranışı etkileyenler, dış uyarıcılar ve pekiştiricilerdir. İç denetimliler pekiştirmenin kendi davranışlarına bağlı olduğunu düşünerek, yaşamlarının sorumluluğunun kendilerinde olduğuna inanırlar ve buna uygun yaşarlar. Dış denetimliler ise; pekiştirmenin dışsal güçler tarafından oluştuğunu düşünerek sahip oldukları yetenekleri ve davranışların yaşamlarında çok az şeyi değiştirebileceklerine inanarak yaşamlarını sürdürürler. Bu nedenle, içinde bulundukları durumu değiştirmek için ya hiç çaba sarfetmezler ya da çok az çaba sarf ederler (Rotter, Change ve Phares, 1972’den aktaran Burçak, 2012).

Bu noktada sosyal medya bağımlısı haline gelen bireylerin dış denetim odaklı bireyler olduğu çıkarımına gidilebilir. Rotter (1966)'a göre dışsal denetim odağı, kendilerine olanların daha çok kendileri dışındaki güçlerin denetiminde olduğu inancı taşıma eğilimidir. Sosyal medya bağımlısı bireylerin bu inancı taşıma eğilimine sahip olup olmadıkları tartışmaya açık bir konudur. Nitekim Ceyhan ve Ceyhan'ın (2007a) Anadolu Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 498 üniversite öğrencisi ile yürüttüğü araştırmada, denetim odağının problemli internet kullanımının en önemli yordayıcısı olduğunu tespit etmiş ve dış denetimli kişilerin interneti kullanma süresini kontrol etmede, iç denetimli bireylere göre daha başarısız olduğunu belirtmişlerdir.

Günümüzde araştırmacılar internet bağımlılığında görülen belirtilerin, sosyal medya platformlarında da görüldüğünü bildirmektedir (Andreassen, 2012; Çam ve İşbulan, 2012; Kuss ve Griffiths, 2011a; Tutgun-Ünal, 2015). Hatta Chicago Booth School of Business University'nin araştırmasında, sosyal medya bağımlılığının sigara ve alkol bağımlılığından daha zararlı olduğu vurgulanmakta ve araştırmaya göre, 18-35 yaş aralığındaki Facebook ve Twitter üyelerinin sosyal ağ bağımlılığının sigara ve alkol bağımlılığından önde olduğu belirtilmektedir (Tutgun-Ünal, 2015).

Sosyal medya bağımlılığının günümüzde geldiği nokta “gelişmeleri kaçırma korkusu” (Fear of Missing Out) olarak adlandırılan bir çeşit kaygı bozukluğu hastalığıdır. Bugün birçok psikiyatrist FOMO'nun sosyal medya kullanımıyla doğrudan ilişkili olduğunu bildirmektedir. Sürekli olarak sosyal medyaya bağlı kalma, günün her saatinde sosyal paylaşım ağlarındaki hesapları kontrol etme isteği FOMO adı verilen bu hastalığın ortaya çıkmasına neden olmuştur (Arslan vd., 2015). Bu hastalığa yakalanan bireyde birtakım ruhsal problemlerin yaşandığı, ilgili bir uzmandan yardım almadığı müddetçe sosyal medyadan asla kopamadığı görülebilmektedir. Alanyazında özellikle Z kuşağı sayılan gençlerin kişisel özellikleri itibarıyla FOMO risk grubunda olduğu belirtilmektedir. Yine alanyazında FOMO'nun uyuşturucudan daha tehlikeli olduğu savına vurgu yapan uzman görüşleri mevcuttur. Kırık (2015), FOMO'yu çağın en büyük teknolojik hastalığı olarak nitelendirmektedir. Tarhan'ın (2015), FOMO hastalığını taşıyan bireyler üzerine tespitlerine aşağıda yer verilmiştir;

Sosyal medyaya aşırı ilgi duyan kişilerin beyni, herhangi bir uyuşturucu madde almadığı halde, sanki almış gibi haz duyar ve bazı hormonlar salgılar. Biz buna 'sanal uyuşturucu' diyoruz. FOMO belirtileri gösteren bu kişiler,

ödüllendirilme ihtiyacı hissediyor ve bazı kaygılar taşıyor. Bu kişiler, sanal ortamda yer almadığı zamanlarda kendisini kötü hissediyor. Böyle bir duygu beyinlerine yerleşiyor (Tarhan, 2015).

Akıllı telefonlar ve mobil cihazlara olan ilginin artması ile bazı oyunlara olan bağımlılığın gelişmesi, FOMO hastalığının yaygınlaşmasındaki bir diğer etkindir. FOMO'dan kurtulabilmek için sosyal medyayı amaç olarak değil araç olarak görmeli, sosyal medyanın bireyi yönetmesine izin verilmeyerek bireyin sosyal medya kullanımını kontrol altına alması sağlanmalı, sanal ortamda geçirilen süre kısıtlanarak farklı sosyal etkinliklerde bulunulmalı ve farklı hobiler edinilmelidir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümünde mevcut araştırmamızda yer alan temel bölümlerden bilgi gizliliği yönetimi, internet ve sosyal medya bağımlılığı, sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yurt içinde sosyal medya kullanım alışkanlıkları, internet ve sosyal medya bağımlılığı çalışmalarının daha çok yapıldığı fakat bilgi gizliliği yönetimi davranışlarına yönelik çalışmalara pek rastlanmadığı belirlenmiştir. Alanyazın taraması ile konu kapsamında incelenen araştırmalara ve sonuçlarına aşağıda yer verilmiştir.

Bekar (2018), üniversite öğrencilerinde teknoloji ile ilgili bağımlılıkların düzeylerini ve bağımlılıkların ilişkili olabilecek faktörlerini belirlemek amacıyla araştırmasını gerçekleştirmiştir. Katılımcılara bağımlılıkları ve ilişkili faktörleri sorgulayan 69 sorudan oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Çalışmada teknoloji ile ilgili bağımlılıklardan ölçüm araçlarının üniversite öğrencilerinde Türkçe geçerliliği ve güvenilirliği gösterilmiş olan internet bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı ve Facebook bağımlılığı ve internet bağımlılığı ölçeğinden uyarlanan dijital oyun bağımlılığı ölçülmüştür. Veri analizinde regresyon ve korelasyon analizleri kullanılmıştır. Erkeklerde Facebook bağımlılığı ve dijital oyun bağımlılığı, kadınlarda ise akıllı telefon bağımlılığının daha riskli düzeyde olduğu görülmüştür. İletişim Fakültesi öğrencisi olma internet ve akıllı telefon bağımlılıkları ile ilişkili bulunmuşken, Teknoloji

Fakültesi öğrencisi olma dijital oyun bağımlılığı için, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokul öğrencisi olma da yine internet bağımlılığı için bir risk faktörü olarak bulunmuştur. Yapılan korelasyon analizine göre, her dört bağımlılığın düzeylerinin birbirleri ile korelasyon gösterdiği belirlenmiştir.

Doğruluk (2017), öğretmen adaylarından topladığı veriler ile öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 392 öğretmen adayı oluşturmaktadır. İlişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen çalışmada, verilerin analizinde bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey HSD anlamlılık testi, pearson korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları orta üstü bir düzeye sahip olmakla birlikte internet bağımlısı olmadıkları ve adayların sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılıkları arasında orta düzeyde, doğrusal ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca regresyon analizi sonucunda, öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımının internet bağımlılığı üzerine %7 yordama etkisi olduğu belirlenmiştir.

Fariz (2017), lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin sosyal destek ve akademik başarı açısından incelenmesi adlı çalışmasında lise öğrencilerinde internet bağımlılığının cinsiyet, aile gelir düzeyi, anne ve baba öğrenim durumu, akademik başarı düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve internet bağımlılık düzeyine göre algılanan sosyal desteğin farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla araştırmasını gerçekleştirmiştir. 2015-2016 eğitim-öğretim yılında lise düzeyinde 358 öğrenci ile çalışmasını yürütmüştür. Veri toplamak için Fariz tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, internet bağımlılığını ölçmek için Young (1998)'in internet bağımlılığı ölçeği ve sosyal destek algılarını belirlemek üzere Yıldırım (1997) tarafından geliştirilmiş olan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Yıldırım (2004) tarafından revize edilmiş hali kullanılmıştır. Veri analizinde ki-kare ve t-testi kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, lise öğrencilerinin internet bağımlılığı puanlarının aile gelir düzeyi değişkenine göre ve ASDÖ-R'nin "Aile Desteği" ve "Öğretmen Desteği" alt ölçek puan ortalamalarının internet bağımlılık düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Kaplan (2017) çalışmasında, sosyal medya kullanıcısı üniversite öğrencilerinin mahremiyet algısını araştırmıştır. Kaplan, dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sosyal medyayı çoğunlukla gençlerin kullandığını belirtmiştir. Bu doğrultuda bazı sorulara söz konusu çalışmada cevap aranmıştır. Gençlerin mahremiyet kavramından ne anladıkları ve sosyal medyayı kullanırken herhangi bir mahremiyet kaygısı duyup duymadıkları ve bütün bunlara yönelik genel eğilimleri araştırılmaktadır. Araştırmada 18 lisans ve yüksek lisans öğrencisi ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış ve bu görüşler yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda yaşın sosyal medya ile mahremiyet bağlamında tutum ve davranış açısından bir fark oluşturmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu, kadınların sosyal medyada kendi fotoğraflarını erkeklere oranla daha fazla paylaştığıdır. Çalışma kapsamında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrenciler ile yabancı öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Kaplan’ın çalışmasının ana araştırma sorusu olan “Üniversiteli gençlerin sosyal medya hesaplarında özel hayatlarına dair paylaşımlarda bulunurken mahremiyet kaygısı duyup duymadığı” sorusunun cevabı, mahremiyet kaygısı duyulduğu yönündedir. Katılımcılar arasında kişisel bilgilerini sosyal medya ortamında paylaşmamaya dikkat edenler olduğu gibi, bilgilerinin güvende olduğundan emin olmamasına rağmen paylaşan katılımcılar da bulunmaktadır. Katılımcılar arasında baskın eğilim ise, gizlilik ayarı gibi güvenlik önlemlerini aldıktan sonra sosyal medya araçlarını kullanmaya devam etmektir. Çalışmanın bir diğer alt sorusu, bireyin üniversite öğrenimi boyunca edindiği tecrübelerle mahremiyet algısı arasında bir ilişki olup olmadığıyla ilgilidir. Farklı yaşlarda ve farklı düzeylerde eğitim gören katılımcılar arasında bu konuda bir fark görülmemiştir.

Keküllüoğlu (2017), çevrimiçi sosyal ağlarda mahremiyet korunumu için müzakere yöntemleri başlıklı araştırmasında, sosyal ağlar üzerindeki gizlilik ihlallerini çözmek için kullanıcılara bir müzakere yöntemi önermektedir. Her kullanıcı, bireyin sosyal bağlantılarını ve mahremiyet ölçülerini bilen bir etmen tarafından temsil edilmektedir. Söz konusu etmenler kavramsal olarak temsil edilmekle birlikte fayda fonksiyonları gözetilerek kararlar alma imkanı tanınmaktadır. Yapılan müzakereler yeni bir değerlendirme yöntemi ile ölçülmektedir. Müzakere yöntemlerini karşılaştırmada

simülasyonlar kullanılmaktadır. Araştırmanın sonucuna göre, geliştirilen yöntemler sosyal ağlarda kullanılmakta olan yöntemlerden daha iyi sonuçlar vermektedir.

Kökciyan (2017), çevrimiçi sosyal ağlarda mahremiyet yönetimi üzerine yaptığı çalışmada, sosyal ağlarda karşılaşılabilecek mahremiyet ihlallerini tanımlamakla birlikte sosyal ağlarda mahremiyet ihlallerinin tespiti için bir algoritma önermektedir. Önerilen mahremiyet modelleri sayesinde, etmenler müzakere yöntemlerini kullanarak mahremiyet ihlalleri yaşanmayacak şekilde içerik paylaşabilmektedir. Yani etmenler içeriği paylaşmadan önce iletişime geçerek, mahremiyeti koruyan ortak bir içerik üzerinde anlaşmaktadırlar. Önerilen yöntemde, etmenler bireylerin mahremiyetini karşılıklı olarak korumaya çalışırken mahremiyet kurallarını ve fayda fonksiyonlarını gözetmektedirler. Önerilen bir diğer yöntemde ise etmenler ontolojilerini kullanarak mahremiyetlerini korumak üzere argümanlar üretmekte ve tartışma sonucunda içeriğin paylaşılıp paylaşılmayacağına karar vermektedirler. Çalışmada tüm bu modeller uygulama olarak sunulmakta ve gerçek hayat senaryoları kullanılarak değerlendirilmektedir.

Sepetci (2017), sosyal medyada mahremiyet algısının çöküşü üzerine araştırmasını gerçekleştirmiştir. Çalışmasında sosyal ağ sitelerinin toplumsal hayata etkileri, bireylerin sosyal medya ortamlarındaki mahremiyet algıları ve paylaşım yapma isteklerinin sosyal ve psikolojik yönlerini incelemiştir. Örneklem grubunun büyük bir kısmını üniversite öğrencilerinin oluşturduğu 200 bireye sosyal medya ve Instagram kullanımına yönelik anket uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların çoğu kişisel bilgilerini ve özel yaşamına ait fotoğraflarını paylaşmaktan rahatsız olmamakta, bunların paylaşılmasının mahremiyetlerini ihlal etmediğini düşünmektedir. Ayrıca kullanıcıların büyük bir kısmı sosyal medyanın güvensiz ve tehlikeli olduğunu düşünmekte, buna rağmen paylaşım yapmayı sürdürmektedir.

Uslu (2016), öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlamada sosyal ağların rolü başlıklı çalışmada öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla bir eğitsel sosyal ağ sitesi geliştirmiş ve bu siteyi bir grup öğretmenin kullanımına sunarak kullanışlılığını ve öğretmenlerin mesleki gelişimleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Eğitsel sosyal ağ, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı 2. döneminde Afyonkarahisar ilinde bir ilköğretim kurumundaki 27 öğretmen ve bir okul yöneticisi ile deneysel desenlerden tek grup son test modelinde altı hafta süre ile teste tabi tutulmuştur. Çalışmanın verileri

öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamaya yönelik sosyal ağ uygulama anketi, sosyal ağ kullanışlılık anketi ve eğitsel sosyal ağ log verileri yoluyla toplanmıştır. Verileri incelemek için betimsel istatistik kullanılmıştır. Çalışma sonucunda geliştirilen eğitsel sosyal ağ sitesini kullanan öğretmenler, eğitsel sosyal ağ uygulamasının mesleki gelişimleri açısından etkili ve faydalı olduğunu, bunun yanında eğitsel sosyal ağı genel anlamda kullanışlı bulduklarını belirtmişlerdir.

Ünver (2016) siber zorbalık ile problemli internet kullanımı ve riskli internet davranışı arasındaki ilişki ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özellikler açısından incelenmesi başlıklı çalışmasını, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında, çeşitli ortaöğretim kurumlarında eğitim gören 523 öğrenci ile yürütmüştür. Veri toplanması aşamasında “Kişisel Bilgi Formu”, “Siber Zorbalık Ölçeği”, “İnternette Bilişsel Durum Ölçeği” ve “Riskli İnternet Davranışları Ölçeği” uygulanmıştır. Verilerin analizi için, betimsel istatistikler, normallik testi olarak Saphiro Wilk’s ve veriler normal dağılım göstermediği için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Öğrencilerin en fazla tercih ettikleri internet siteleri sıralaması yapıldığında, sırası ile sosyal medya, ödev, haber ve magazin, sohbet, oyun ve diğer siteler olduğu görülmüştür. Cinsiyet ile siber zorbalık davranışı ve problemli internet kullanımı arasında anlamlı bir farkın olmadığı, fakat erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre riskli internet davranışı puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin, siber zorbalık davranışları, problemli internet kullanımı ve riskli internet davranışları puanlarının diğer lise öğrencilerine göre anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Ziyaret ettiği internet sitelerini anne ve babası ile paylaşmayan öğrencilerin, ziyaret ettiği internet sitelerini anne ve babası ile paylaşan öğrencilere oranla, siber zorbalık puanları, problemli internet kullanım puanları ve riskli internet davranışları puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin yaşları, sınıf düzeyleri, internete bağlanılan mekan, anne-baba eğitim düzeyi ile siber zorbalık davranışları, problemli internet kullanımları ve riskli internet davranışları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Aslanyürek (2015)’in çalışmasında, ülkemizdeki internet kullanıcılarının internet güvenliği ve çevrimiçi gizlilik alanlarındaki ihlaller karşısında kanaatlerini ve farkındalıklarını değerlendirmek amacıyla bir anket araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, çevrimiçi gizlilik ve güvenlik ihlallerine

yönelik kullanıcıların farkındalıkları yüksek; ancak söz konusu ihlaller karşısında internet kullanımından vazgeçme eğilimleri ise düşüktür.

Köksal (2015)'ın ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerde dijital oyun bağımlılık düzeyleri, internet bağımlılık düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi başlıklı çalışmasının örneklemini, İstanbul İli Beyoğlu İlçesindeki bir devlet okulunda eğitim gören 179 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen sosyodemografik veri formu, Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Ebeveyn ve Akranı Bağlanma Envanterleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, internet bağımlılık ve dijital oyun bağımlılık düzeyleri arasında pozitif yönde korelasyon bulunmuştur. İnternet bağımlılık düzeyi ile bağlanma stillerinden anneye ve babaya bağlanma için negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuş, dijital oyun bağımlılığı ile bağlanma stillerinden anneye ve babaya bağlanma için anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Telk k Şen (2015), tıp fakültesi  ğrencilerinde internet bağımlılığı yaygınlığı, internet bağımlılığının sosyodemografik özellikler, depresyon ve sosyal fobi ile ilişkisi başlıklı çalışmasını tıp fakültesinde öğrenim gören 437  ğrenci ile yürütmüştür. Katılımcılar Sosyodemografik Veri Formu, Young İnternet Bağımlılık  l eği (YİB ), Beck Depresyon  l eği (BD ) ve Liebowitz Sosyal Fobi  l eği (LSF ) kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde, ki-kare testi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, tek yönlü ANOVA testi ve Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Elde edilen bulgulara, çalışma grubunda internet bağımlısı hiç bulunmamakla birlikte riskli internet kullanım durumunun ise %5 olduğu g r lm ştir. Öğrencilerin interneti en sık sosyal medya takibi, müzik dinleme/film izleme ve sohbet etme amacıyla kullandıkları tespit edilmiştir. Erkeklerin kızlara oranla interneti oyun oynama amacıyla daha fazla kullandıkları, kızların ise erkeklere oranla internette daha fazla sohbet ettikleri ve  dev hazırladıkları saptanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, tıp fakültesi  ğrencilerinde internet bağımlılığı ve riskli internet kullanımı oranları düşük bulunmuştur. Riskli internet kullanımının depresyon ve sosyal fobi belirtileri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Tutgun- nal (2015)'ın  niversite  ğrencilerinin sosyal medya bağımlılığını araştırdığı çalışmasına 1034  ğrenci dahil edilmiştir. Çalışmada araştırmacı tarafından

geliştirilen 41 madde ve 4 faktörden (*Meşguliyet, Duygu Durum Düzenleme, Tekrarlama ve Çatışma*) oluşan sosyal medya bağımlılık ölçeği katılımcılara uygulanmıştır. Cinsiyet karşılaştırmasında, kadınların erkeklerden sosyal medya ile daha fazla meşgul olduğu, erkeklerin ise sosyal medya ile çatışma halinde olduğu yani olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada yaş, günlük kullanım süresi, ne zamandır kullandığı, uygulama sayısı vs. göre pek çok farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmacı tarafından geliştirilen sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin alanyazındaki ölçeğe aracı eksikliği gidereceği de araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

Uysal (2013), meslek lisesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım amaçları ile eğitsel sosyal medya kullanımlarının değerlendirilmesi adlı çalışmada, meslek lisesinde okuyan öğrencilerin sosyal medya sitelerini kullanma durumları, kullanma amaçları ve eğitsel bağlamda kullanılmasına yönelik öğrenci görüşlerini incelemiştir. Çalışmayı tarama modelinde, Haydarpaşa Anadolu Teknik, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nde öğrenim gören 344 öğrenci ile yürütmüştür. Araştırmada meslek lisesi öğrencilerinin görüşlerine göre, sosyal medya sitelerinin lise eğitimine olumlu katkısı olduğu, eğitsel bağlamda kullanılmasının iletişim, işbirliği ve kaynak paylaşımı konusunda yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin sosyal ağları kullanma amaçlarının çoğunlukla eski arkadaşları ile iletişim kurmak, ortak ilgi ve gereksinimlere sahip gruplara katılmak ve kısa sürede daha çok bilgi paylaşmak olduğu görülmüştür.

Aslan (2011), internet bağımlılığının sağlık boyutunu araştırmak üzere, İnönü Üniversitesi'nde çalışan 300 akademisyen ile araştırmasını gerçekleştirmiştir. Akademisyenlerin internet bağımlılıklarını ve bilgisayar kullanımlarına bağlı olarak oluşan sağlık sorunlarını belirlemek amacıyla, sağlık sorunlarıyla ilgili 5 soru içeren bir ölçek ve Young'ın 19 sorudan oluşan internet bağımlılığı ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, %98.3 normal internet kullanıcısı, %1.7'si riskli internet kullanıcı iken, internet bağımlısı olma durumu ile karşılaşılmamıştır. İnternet bağımlılığı toplam puanları yüksek olan kullanıcılarda uykusuzluk, gözlerde sulanma ve ellerde uyuşukluk en fazla görülen belirtilerdir. İnternet bağımlılığı puanları ile akşam ve gece vakitlerinde internette olma durumu, internet kullanımı süresi ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır.

Gençer (2011) yaptığı çalışmada, Isparta merkez okullarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin internet kullanım profillerini ve internet bağımlılığı seviyelerini tespit etmeyi ve internetin patolojik noktaya ulaşmasındaki unsurları belirlemeyi amaçlamıştır. 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Isparta ilinin merkezinde olan ve lise düzeyinde eğitim yapan 5 okulun 9. ve 12. sınıflarında öğrenim gören 1380 öğrenciye (606 erkek, 774 kız) 20 soruluk bir anket uygulanmıştır. Katılımcıların %2,7'sinin internet bağımlısı, %24,3'ünün ise muhtemel internet bağımlısı olduğu görülmüştür. Araştırma, genç kullanıcılarda internet bağımlılığına etki eden faktörleri belirlemekle birlikte rehberlik ve psikolojik danışma alanında çalışmalar yürüten uzmanlara öneriler sunarken, öğretmenlere de öğrencilerini bilinçli ve sağlıklı internet kullanmaya yönlendirmeye teşvik etmektedir.

2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde, yurt içinde yapılan çalışmalara oranla alanyazında bilgi gizliliği yönetimi üzerine daha fazla araştırmanın gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bunun yanında internet bağımlılığı, sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve sosyal medya bağımlılığı üzerine de fazla sayıda farklı araştırmalar olduğu görülmüştür. Söz konusu araştırmalardan ulaşılanlara ve elde edilen sonuçlarına aşağıda yer verilmiştir.

Adhikari ve Panda (2018), sosyal ağlarda kullanıcıların bilgi gizliliği endişeleri ve gizliliği koruma davranışları başlıklı çalışmasında, sosyal ağlarda gizliliği koruma davranışı üzerinde kullanıcıların bilgi gizliliği endişesinin öncüllerinin etkisini araştırmışlardır. Sosyal bilişsel teori ve koruma motivasyon teorisindeki araştırma modeli, yapısal eşitlik modelinin kullanımını analiz etmişlerdir. Araştırmada deneysel sonuçlar göstermiştir ki, algılanan şiddet ve özyeterlilik önemli derecede bilgi gizliliği endişesini etkiler. Bununla birlikte ödülleri ve cevap etkinliği kullanıcıların bilgi gizliliğini koruma endişesine önemli katkıda bulunmamıştır. Bilgi gizliliği endişesi (UIPC) ve gizliliği koruma davranışı (PPB) arasındaki bağın istatistiksel olarak önemli olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın, kavramsal gelişim adına yeni anlayışlar önermekle birlikte kullanıcıların gizlilik tehditlerinden korunmaları için sosyal ağ sağlayıcılarına gizliliği koruma stratejilerini yeniden tasarlamalarına yardımcı olacağı araştırmacılar tarafından belirtilmiştir.

Kusyanti ve diğerleri (2017), Facebook kullanımı üzerine araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonuçları, Facebook'un en popüler on sosyal medya arasında olduğunu ve on üç ülkede 13-24 yaş arası ergen kullanıcıların günde on dört kez facebook üzerinden görüşme yaptıklarını göstermiştir. Çalışmanın bir diğer sonucuna göre, kullanıcıların Facebookta bilgi gizliliği güvenlik kaybı yaşadıklarının farkında olmalarına rağmen bunun Facebook kullanımı üzerinde bir etki oluşturmayıp bireylerin Facebook kullanımından vazgeçemedikleri görülmüştür.

Mingle ve Adams (2015), en fazla tercih edilen sosyal medya araçlarını belirlemek ve lise düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarını tespit etmek amacıyla araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Karma yöntemle gerçekleştirilen çalışmada veriler anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının yüksek olduğu, kullanıcıların WhatsApp ve Facebook'u daha çok sohbet etmek ve arkadaş edinmek için kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Folaranmi Alabi (2013) çalışmasında, Nijerya'da eğitim alan 994 üniversite öğrencisinden topladığı veriler ile öğrencilerin hangi sıklıkla Facebook hesaplarını kontrol ettiklerini araştırmıştır. Araştırmacı kullanımlar ve doyumlar medya bağımlılığı yönünde ölçme aracı geliştirmiştir. Üç bölüme ayrılan ölçme aracında ilk olarak demografik özellikler, ikinci bölümde Facebook kullanma durumları, üçüncü bölümde ise dördümlü likertler yer almaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin %31'i bir saat içinde, %22,3'ü iki saat arayla, %22'si ise her gün Facebook hesaplarına erişmektedir. Ayrıca araştırmada Nijeryalı öğrencilerin bağımlılık düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

McGough ve Salomon (2013), sosyal medya uygulamaları aracılığıyla öğrencilerin birbirleriyle nasıl etkileşim kurduklarını araştırmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu Amerika ve Kanada'da öğrenim görmekte olan 600 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin %30'unun gün içinde 4-6 defa sosyal medyayı kullanan bireyler olduğu ve %39'unun ise sosyal medya ortamlarını araştırma yapmak amacıyla kullandıkları görülmüştür. Bununla birlikte katılımcıların sosyal medya araçlarını daha çok yeni bilgiler öğrenmek ve araştırma yapmak için kullandıkları belirlenmiştir.

Leung ve Lee (2012), 9-19 yaş aralığında olan ergen ve çocuklar ile yürüttüğü araştırmada, sosyal ağ uygulamalarını sık kullananların internete bağımlılık geliştirmeye daha yatkın bireyler oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Diğer taraftan, Kittinger, Correia ve Irons (2012), sosyal medya araçlarından olan Facebook ile problemli internet kullanımı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu %72'si kadın olan 281 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerine internet bağımlılığı testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların az bir kısmının problemli internet kullanıcısı olduğu ve Facebook kullanımının internete bağımlılık geliştirme riskini arttırabileceği araştırma sonucunda ifade edilmiştir.

Wei ve Wang (2011), Çin'de öğrenim gören kolej öğrencilerinin sosyal ağları kullanım durumlarını araştırmıştır. Cinsiyet açısından anlamlı düzeyde farklılık görülmüştür. Bu sonuca göre, erkek öğrenciler, kadın öğrencilere göre sosyal ağları çoğunlukla sosyalleşmek için tercih etmektedirler. Araştırmacılar, sosyal ağların oyunlardan daha popüler hale geldiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte araştırmada, öğrencilerin sosyal ağları kullanma özelliklerinin bilinmesi halinde, potansiyel sosyal medya bağımlılığını önlemenin mümkün olabileceğine vurgu yapılmaktadır.

Fogel ve Nehmad (2008), lisans düzeyinde eğitim gören üniversite öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Kadın katılımcıların gizlilik endişesinin (mahremiyet) erkek katılımcılara oranla daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Elde edilen bu bulguya rağmen, bilgi gizliliği davranışlarına yönelik anlamlı düzeyde bir farklılık görülmemiştir. Çalışmada ayrıca, erkek öğrencilerin telefon numaraları, ev adresleri gibi kişisel bilgilerini sosyal medya ortamlarında kız öğrencilerinden daha fazla paylaştıkları belirlenmiştir.

Lewis, Kaufman ve Christakis (2008), lisans öğrencilerinden veri toplayarak yaptıkları çalışmada öğrencilerin sosyal ağ sitelerindeki gizlilik farkındalığını araştırmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre, kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla kişisel profil oluşturma eğilimindedirler. Öğrenciler daha çok ev ve okul arkadaşları için kişisel profil sayfası oluşturmaktadırlar. Genel olarak bilgi gizliliğine yönelik yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında, kadınların bilgi gizliliğini kaybetme endişesini daha fazla taşıdıkları fakat bilgi gizliliğine yönelik gereken hassasiyeti gösterme noktasında erkek adaylardan farklı davranmadıkları ortaya çıkmıştır.

Morahan-Martin ve Schumacher (2000), alanyazında farklı şekillerde ifade edilen internet bağımlılığını “patolojik internet kullanımı” olarak ifade etmiş ve 13 madde içeren patolojik internet kullanımı ölçeğini çevrimiçi olarak 277 üniversite öğrencisine uygulamışlardır. Bu tez çalışmasında kullanılan ölçeklerin internet veya sosyal medya bağımlılık düzeyinin belirlenmesinde, belirlenen puan aralıklarına göre yordama yapılırken söz konusu bu çalışmada patolojik internet kullanıcısı sayılan bireylerin sınıflandırılmasında 13 maddeden oluşan ölçeğin en az 4 maddesine evet yanıtı verilmesi katılımcıların patolojik internet kullanıcısı olarak nitelendirilebilmeleri için yeterli görülmüştür. Çalışma grubunun %8’ini oluşturan patolojik internet kullanıcısı bireylerin çoğunluğunu erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Haftalık olarak 8,5 saat internet kullandıkları tespit edilen patolojik internet kullanıcılarının, çoğunlukla teknoloji sitelerini ziyaret ettikleri belirlenmiştir.

Yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde, internet ve sosyal medya kullanıcılarının bu ortamlarda kişisel bilgi gizliliklerini kaybetme endişesini taşımalarına rağmen söz konusu ortamları kullanma eğiliminden vazgeçemedikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte, kadın kullanıcıların bilgi gizliliğini kaybetme kaygısının erkek kullanıcılardan daha yüksek düzeyde olduğu da genel olarak ulaşılan sonuçlar arasındadır. İncelenen araştırmalarda, internet ve sosyal medya bağımlılığının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan analizler sonucunda çoğunlukla erkek kullanıcıların daha bağımlı bireyler olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında yapılan çalışmalarda, kullanıcıların sosyal ağları benimseme ve kullanma özelliklerinin tespit edilmesi durumunda sosyal medya bağımlılığının da önlenebileceği vurgulanmaktadır. Ayrıca sosyal ağ uygulamalarının sıklıkla kullanılmasının internet bağımlılığı riskini de arttırdığı tespit edilmiştir. Son olarak, Facebook kullanımına yönelik yurt içi ve yurt dışında fazla sayıda çalışma yapıldığı belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Öğretmen adaylarının, bilgi gizliliği yönetimi davranışları, sosyal medya kullanım alışkanlıkları, internet ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik olarak araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, betimsel tarama modellerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005). Bu model içinde yer alan ilişkisel tarama modelinin bu çalışmada kullanılmasının nedeni, çalışmanın temel değişkenlerini oluşturan internet bağımlılığı ile bilgi gizliliği yönetimi davranışları ve bilgi gizliliği yönetimi ile sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve internet bağımlılığı ile sosyal medya bağımlılığı arasında karşılaştırmaların gerçekleştirilmesi olarak gösterilebilir. İlişkisel tarama modeli, genellikle birden çok değişken arasındaki etkileşimin varlığını ve miktarını belirlemede kullanılır. Bu çalışmada da ilişkisel tarama modelinin kullanılması tercih edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında verilerin toplandığı Elazığ Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde 1584 öğrenci bulunmaktadır. Ancak öğretmen adayı olarak görüşlerine başvurulacağı için katılımcıların 3. ve 4. sınıf düzeyine kadar mesleki eğitim derslerinin büyük çoğunluğunu almış olmalarından hareketle araştırmanın çalışma grubuna sadece 3. ve 4. sınıf öğrencileri dahil edilmiştir. Ölçüt örnekleme yoluyla belirlenen çalışma grubu, bu

sınıflarda farklı bölümlerde öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 625 öğretmen adayından oluşmaktadır. Katılımcılara ait tanımlayıcı özellikler Tablo 1.'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Tanımlayıcı Özellikleri

		Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	427	68,4
	Erkek	198	31,6
Öğrenim Görülen Sınıf	3.sınıf	312	50,0
	4. sınıf	313	50,0
Öğrenim Görülen Bölüm	Türkçe	91	14,6
	Matematik	85	13,6
	Resim	31	5,0
	BÖTE	77	12,3
	Okul öncesi	91	14,6
	Sosyal bilgiler	65	10,4
	Sınıf öğretmenliği	79	12,7
	Fen bilgisi	105	16,8
	Toplam	625	100,0

Araştırmaya %68.4'ü (n=427) kadın, %31.6'sı (n=198) erkek olmak üzere 625 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılanların çoğunlukla kadın öğretmen adayları olduğu görülmektedir. Çalışmada, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinin sekiz farklı bölümünden veri toplanmıştır.

3.3. Araştırma Sürecinde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmacılar tarafından geliştirilen ve katılımcılara ait demografik özelliklerin belirlenmeye çalışıldığı bir kişisel bilgi formu, sosyal medya kullanım amaçlarını belirleme anketi, bilgi gizliliği yönetimi davranışları ölçeği, internet bağımlılığı testi kısa formu ve sosyal medya bağımlılığı ölçeği veri toplama aracı olarak katılımcılara uygulanmıştır. Bu veri toplama araçlarının her birine ilişkin geçerlik ve güvenirlik bilgileri aşağıda yer alan başlıklar altında sunulmuştur.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada öğretmen adaylarının bölüm, cinsiyet, sınıf, yaş gibi demografik özellikleri ve sosyal medyayı kullanıp kullanmadıkları, hangi sosyal ağları tercih ettikleri ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları (hangi cihazdan erişildiği, ne kadar

süredir kullandığı, günlük kullanım süresi) öğrencilere uygulanan kişisel bilgi formu ile toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu ile toplanan veriler araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır. Çalışmada öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, sosyal medya kullanım alışkanlıkları, internet ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak incelenirken, bu bağımsız değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı da çalışma bulgularında yer alacaktır. Ek-1’de kişisel bilgi formu mevcuttur.

3.3.2. Sosyal Medya Kullanım Amaçlarını Belirleme Anketi

Tutgun-Ünal (2015) tarafından geliştirilen sosyal ağ kullanıcılarının, sosyal medya kullanım amaçlarını içeren form 17 maddeden oluşmakta ve öğretmen adaylarının sosyal medyayı çoğunlukla hangi amaçlar için kullandığı ve bu amaçlara ne sıklıkla katıldıklarına yönelik sorular içermektedir. Anketin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı 0.75 üzerinde hesaplandığından anketin güvenilir olduğu kabul edilmektedir. Bu araştırma kapsamında, anketin hesaplanan güvenirlik katsayı değeri Tablo 2.’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Medya Kullanım Amaçlarını Belirleme Anketi Güvenirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
.859	17

Tablo 2. incelendiğinde sosyal medya kullanım amaçlarını belirleme anketinin güvenirlik katsayısının .859 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer anketin yüksek güvenirliğini göstermektedir. Alfa katsayısı alanyazında aynı zamanda iç tutarlılığın da bir ölçüsü olarak kabul edilmektedir. Anket içerisindeki maddelerin birbiri ile tutarlı olduğu söylenebilir. Kullanılan bu ankete Ek-2’de yer verilmiştir.

3.3.3. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği

Mohamed ve Ahmad (2012) tarafından geliştirilen ölçek, Elmalı ve Türel (2018) tarafından Türkçe’ye çevrilmiştir. 5’li likert tipi şeklinde olan anket 19 maddeden oluşmaktadır. Orijinalindeki altı faktör yerine, 1. Faktör “Algılanan Hassasiyet ve

Tedirginlik”, 2. Faktör “Özyeterlik-Yanıt Etkililiği” ve 3. Faktör “Ödül” olmak üzere üç faktörden oluşmuştur. Ölçeğin her bir faktörüne ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları .75 üzerinde hesaplandığından ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir. Likert tipi maddeler “Hiç Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiş seçeneklerden oluşmaktadır. Ölçeğin üniversite öğrencilerinin sosyal ağlarda gizlilik yönetimi seviyelerini ölçmede geçerli ve güvenilir olduğu belirtilmektedir. Bu araştırma kapsamında, ölçeğin ve alt boyutlarının hesaplanan güvenirlik katsayı değerleri Tablo 3.’te sunulmuştur.

Tablo 3. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği ve Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Değerleri

	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Algılanan Hassasiyet ve Tedirginlik	.815	9
Özyeterlik-Yanıt Etkililiği	.773	4
Ödül	.779	6
Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları	.813	19

Tablo 3’te bilgi gizliliği yönetimi davranışları ölçeğinin ve alt boyutlarının güvenirlik katsayısı değerleri görülmektedir. Bu değerler ölçeğin güvenirliğini göstermektedir. Kullanılan bu ölçeğe Ek-3’te yer verilmiştir.

3.3.4. Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu

Young tarafından geliştirilen, Pawlikowski ve arkadaşları tarafından kısa forma dönüştürülen Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu (YİBT-KF), Kutlu ve diğerleri (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Bu ölçek, 12 maddeden oluşmakta olup beşli likert (1=Hiçbir zaman, 5=Çok sık) tipi bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanlar internet bağımlılığı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Young İnternet Bağımlılığı Testi Güvenirlik Değeri

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
.901	12

Ölçeğin iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.901 olarak hesaplanmıştır. Bu değer ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir ($0.80 < \alpha < 1.00$). Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu Ek-4'te yer almaktadır.

3.3.5. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği

Tutgun-Ünal'ın (2015), sosyal medya bağımlılığının belirlenmesi amacıyla doktora tezinde geliştirdiği sosyal medya bağımlılığı ölçeği (SMBÖ) 5'li likert tipi şeklinde hazırlanmış olup 41 maddeden oluşmaktadır. SMBÖ'nün toplamında ortaya çıkan 0.975 Cronbach Alfa değeri yüksek derecedeki güvenilirliği göstermektedir. Bununla birlikte SMBÖ'nün alt boyutlarının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları .75 üzerinde hesaplandığından ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilmektedir. Ölçeğin ve alt boyutlarının Cronbach Alfa değerlerine Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. SMBÖ'nün ve Alt Boyutlarının Güvenirlik Değerleri

Boyutlar/SMBÖ	Madde Sayısı	Cronbach Alpha Katsayısı
Meşguliyet Boyutu	12	.932
Duygu Durum Düzenleme	5	.892
Tekrarlama	5	.914
Çatışma Boyutu	19	.958
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ)	41	.975

Tablo 5'te SMBÖ'nün ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayısı değerleri görülmektedir. Bu değerler ölçeğin yüksek güvenilirliğini göstermektedir. Veri toplama sürecinde kullanılan bu ölçek Ek-5'te yer almaktadır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Kişisel bilgi formu, sosyal medya kullanım amacı anketi, bilgi gizliliği yönetimi davranışları ölçeği, internet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı ölçeklerinden

oluşan veri toplama araçları araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına basılı olarak uygulanmıştır. Bu uygulamalarda, açıklamalar yüz yüze yapılarak, öğrenciler motive edilmeye çalışılmış ve maddelerde adaylar tarafından anlaşılmayan noktalar hem toplu olarak hem de bireysel olarak açıklığa kavuşturulmuştur. Araştırmanın doğru sonuçlanması adına ölçek ve anketlerin okunarak işaretlenmesi yönünde adayların gerekli hassasiyeti göstermesi önemle vurgulanmıştır. Verilerin toplanabilmesi için dört hafta süre belirlenmiş ve bu süreçte veriler basılı ortamda yüz yüze gerçekleştirilen uygulamalarla toplanmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırma sonucu elde edilen tüm veriler düzenli bir şekilde SPSS 21 programına aktarılmıştır. Düzenlenen verilere yönelik uygun analiz yöntemleri kullanılarak sonuçlar tablolar haline getirilip yorumlanmıştır. Çözümlemelerde $p=.05$ anlamlılık düzeyi temel alınarak frekans analizi, t-testi, varyans analizi, Post-Hoc/Tukey HSD anlamlılık testi ve korelasyon analizi kullanılmış ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

“Parametrik analizleri kullanabilmek için ölçülen özelliğin evrende normal dağılım göstermesi gerekmektedir” (Kara, 2014). Bu sebeple analiz işlemlerinden önce histogram grafikleri incelenerek normallik testi yapılmıştır. Histogram grafiği sonuçlarında verilerin normal dağılım gösterdiği gözlenmiş ve betimsel istatistik analizlerine geçilmiştir. Analiz işlemleri sonucu elde edilen veriler “Bulgular ve Yorum” bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde; araştırma sürecinde kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin normallik analizi testi sonuçlarına ve araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, sosyal medya kullanım alışkanlıkları, internet ve sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkilere ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özelliklere göre incelenmesine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Çalışmanın sonucundan elde edilen bulgular alt amaçlara göre sırasıyla sunulmuştur.

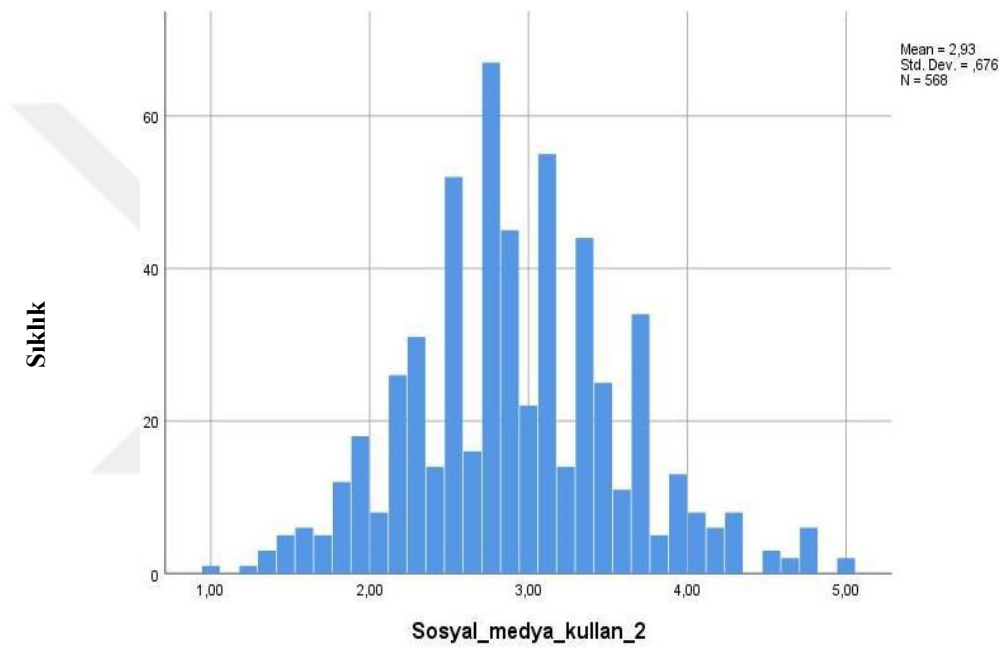
4.1. Verilerin Normal Dağılımlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin normallik testleri yapılmış ve Tablo 6’da bağımlı ve bağımsız değişkenlerin normallik testinde tespit edilen çarpıklık ve basıklık katsayıları ile ortalama ve standart sapma puanları verilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerlerini değerlendirmek için farklı testler kullanılabilir. Tabachnick ve Fidell (2013), dağılımın şekline (örn. histogram grafiği kullanarak) bakılmasını önerir. Bu nedenle analiz işlemlerine geçmeden önce histogram grafikleri incelenerek normallik analizi yapılmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler Şekil 4, Şekil 5, Şekil 6 ve Şekil 7’de gösterilmiştir.

Tablo 6. Anket ve Ölçeklerden Elde Edilen Verilerin Normal Dağılım Değerleri

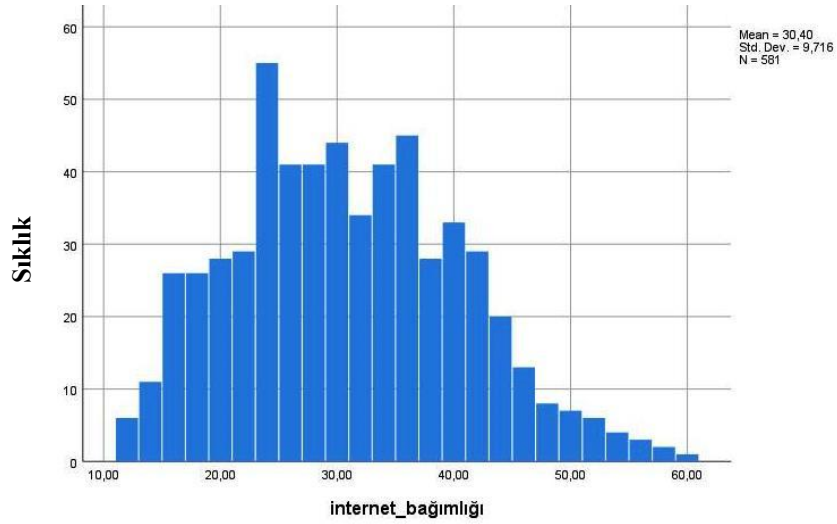
Değişkenler	N	$\bar{X}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Sosyal Medya Kullanım Amaçları Anketi	568	2.93	0.67	.243	.244
Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği	583	3.31	.55	-.38	1.45
Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu	581	30.40	9.71	.307	-.419
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	567	98.02	34.50	.281	-.647

Tablo 6’da yer alan ortalama puanlar incelendiğinde, sosyal medya kullanım amaçlarını belirleme anketinden elde edilen ortalama puanın $\bar{X}=2.93$, bilgi gizliliği yönetimi davranışları ölçeğinden elde edilen ortalama puanın $\bar{X}=23.31$, YİBT-KF ölçeğinden elde edilen ortalama puanın $\bar{X}=30.40$, SMBÖ ortalama puanının ise $\bar{X}=98.02$ olduğu görülmektedir. Ayrıca tabloda yer alan verilere bakıldığında, anket ve ölçekler için çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 arasında hesaplanmıştır. Değerlerin normallik sınırları içinde kaldığı görülmüştür.

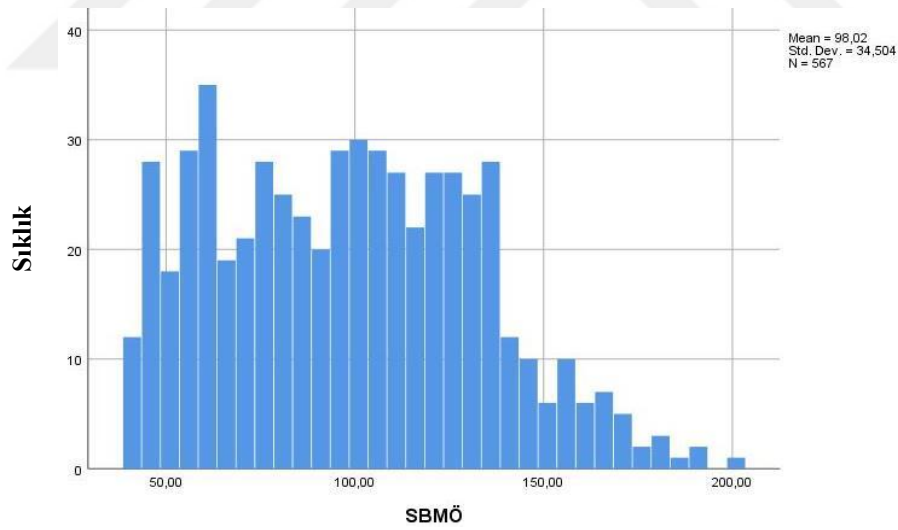
Şekil 4. Sosyal Medya Kullanım Amaçlarını Belirleme Anketi Puan Dağılımı

Şekil 4’te yer alan histogram grafiği incelendiğinde, verilerin aşırı uç değerlerde toplanmadığı ve normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle analizlerde parametrik analiz yöntemlerinin kullanılmasında bir sakınca olmadığı belirlenmiştir.

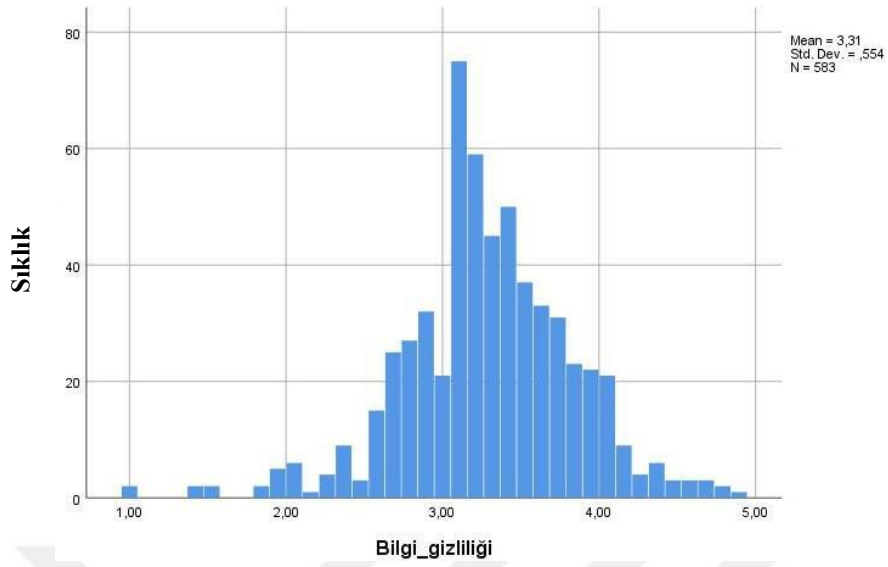
Şekil 5. Young İnternet Bağımlılığı Testi Puan Dağılımı

Şekil 5’te yer alan histogram grafiği incelendiğinde, verilerin aşırı uç değerlerde toplanmadığı ve normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle analizlerde parametrik analiz yöntemlerinin kullanılmasında bir sakınca olmadığı söylenebilir.

Şekil 6. SMBÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Puan Dağılımı

Şekil 6’da yer alan histogram grafiği incelendiğinde, verilerin aşırı uç değerlerde toplanmadığı ve normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle analizlerde parametrik analiz yöntemlerinin kullanılmasında bir sakınca olmadığı söylenebilir.

Şekil 7. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği Puan Dağılımı

Şekil 7’de yer alan histogram grafiği incelendiğinde, verilerin aşırı uç değerlerde toplanmadığı ve normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle analizlerde parametrik analiz yöntemlerinin kullanılmasında bir sakınca olmadığı söylenebilir.

4.2. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıklarını belirlemek amacıyla yapılan frekans analizi sonucu elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarına Yönelik Betimsel Dağılım

		Sayı (N)	Yüzde (%)
Sosyal Medya Kullanma Durumu	Evet	614	98.4
	Hayır	10	1.6
Sosyal Medya Kullanım Geçmişi	4 yıldan az	136	21.8
	4-6 yıl arası	245	39.3
	6+ yıl	233	37.3
	Yok	10	.2
Sosyal Medya Uygulamalarında Günlük Geçirilen Süre	4 saatten az	345	55.3
	4-6 saat arası	191	30.6
	6+	77	12.3
	Boş	11	1.8
Sosyal Medya Uygulamalarına Erişilen Cihaz Türleri	Kişisel Bilgisayarlar ve Mobil Cihazlar	403	64.6
	Sadece Mobil Cihazlar	207	33.2
Toplam		624	98.4

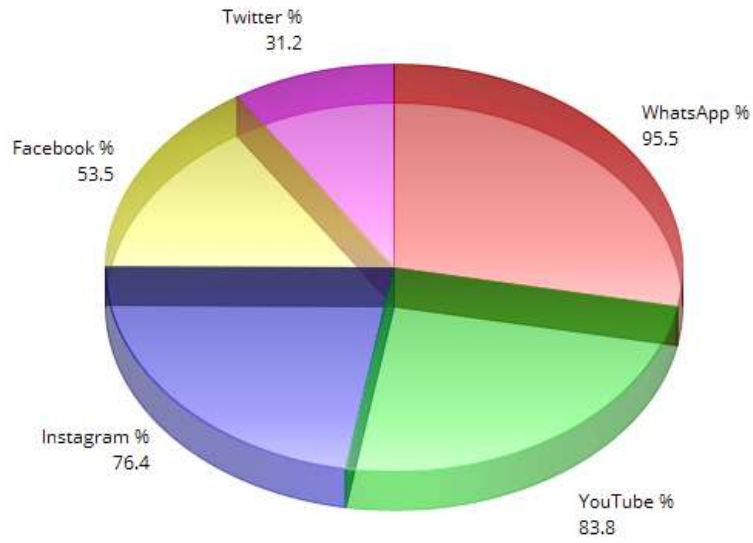
Tablo 7’de yer alan verilere göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunlukla (%98.4) sosyal medya hesabına sahip olan bireyler olduğu görülmektedir. Katılımcıların sosyal medya kullanımı geçmişine baktığımızda, adayların en fazla 4 ile 6 yıl arasında sosyal medya kullanım geçmişi bulunmaktadır. Bununla birlikte sosyal medyada günlük geçirilen sürenin ağırlıklı olarak 4 saatten az olduğu görülmektedir (%55.3).

Öğretmen adayları sosyal medyaya bağlanmak için çoğunlukla (%64.6) kişisel bilgisayar ve mobil cihazları tercih etmektedirler. Bazı kişisel bilgisayarlar ve mobil cihazların sahip olduğu esneklik, sağladığı anlık iletişim, zaman ve mekandan bağımsız internete erişim imkanı tanınması gibi özellikleri öğretmen adaylarının internete ve sosyal medya araçlarına erişmek için bu cihazları tercih etmelerinin sebepleri olarak gösterilebilir. Ayrıca, öğretmen adayları üniversite eğitimleri boyunca bu cihazlardan daha fazla faydalandıkları için, sosyal medyaya bağlanmak için de söz konusu cihazları daha fazla tercih ettikleri düşünülebilir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Türü Kullanım Alışkanlıkları

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Facebook	334	53.5
Twitter	195	31.2
LinkedIn	27	4.3
Instagram	477	76.4
Vine	26	4.2
WhatsApp	596	95.5
YouTube	523	83.8

Tablo 8'e göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının en fazla kullandığı sosyal medya araçları sıralamasında 596 kullanıcı sayısı ile ilk sırada WhatsApp, ikinci sırada 523 kullanıcı ile YouTube, üçüncü sırada ise 477 kullanıcı ile Instagram yer almaktadır. Bu sıralamayı Facebook ve Twitter takip etmektedir. Öğretmen adaylarının en sık kullandığı sosyal medya araçları Şekil 8'de gösterilmektedir.

Şekil 8. Katılımcıların En Sık Kullandığı Sosyal Medya Araçları

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Hesap Sayısı Dağılımı

	N	%
1-3 tane	149	24.2
4-5 tane	334	54.3
6- fazla	132	21.5
Toplam	615	100.0

Öğretmen adaylarının farklı sosyal medya uygulamalarından kaç hesabının olduğunun belirlenmeye çalışıldığı Tablo 9'a göre, katılımcıların ağırlıklı olarak 4-5 sosyal medya hesabına sahip oldukları görülmektedir. Öğretmen adaylarının ortalama sosyal medya uygulaması hesap sayısı 4.29'dur. Elde edilen bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunluğunun sosyal medya hesabı olmakla birlikte birden fazla sosyal medya uygulamasına üye oldukları söylenebilir(%54.3).

4.3. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Bu kısımda, öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının çeşitli demografik değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyal medya hesap sayısı, internete erişilen cihaz türü, internet kullanım geçmişi, günlük internet kullanım düzeyi, öğrenim görülen bölüm) anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik yapılan analizler ile analizler sonucu elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır.

4.3.1. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve analiz sonuçlarına göre alt boyutlara ilişkin betimsel değerler ile anlamlılık için yapılan t-testi sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Bilgi Gizliğı Yönetimi Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Algılanan Hassasiyet Tedirginlik	Kadın	427	31.9719	5.27	1.189	.235
	Erkek	196	31.4082	5.93		
Özyeterlilik	Kadın	419	12.6301	2.79	-1.121	.263
	Erkek	193	12.9067	2.93		
Ödül	Kadın	420	14.6857	4.13	-1.121	.146
	Erkek	192	15.2031	3.96		

*p<0.05

Bu sonuçlara göre bilgi gizliliğı yönetimi davranışları ve alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşma saptanmamıştır (Tablo 10).

4.3.2. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliğı Yönetimi Davranışlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının bilgi gizliliğı yönetimi davranışlarının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek için bağımsız örneklem t-testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Bilgi Gizliğı Yönetimi Davranışlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Öğrenim Görülen Sınıf	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Algılanan Hassasiyet ve Tedirginlik	3 Sınıf	314	32.28	5.19	2.225*	.026
	4 Sınıf	308	31.30	5.76		
Özyeterlilik	3 Sınıf	308	12.72	2.80	.006	.995
	4 Sınıf	303	12.71	2.87		
Ödül	3 Sınıf	311	14.63	3.95	-1.301	.194
	4 Sınıf	300	15.07	4.21		
Bilgi gizliliğı Yönetimi Davranışları	3 Sınıf	311	59.65	9.46	0.658	.511
	4 Sınıf	300	59.13	10.12		

*p<0.05

Tablo 11 incelendiğinde, bilgi gizliğı yönetimi davranışlarında öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşma saptanmamıştır. Alt boyutlarına bakıldığında ise, *algılanan hassasiyet ve tedirginlik* boyutunda anlamlı düzeyde

farklılaşma belirlenmiştir ($t=2.225$; $p<0.05$). Elde edilen bu bulgulara göre, üniversite 3.sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adayları 4.sınıfta öğrenim gören adaylara göre, sosyal medya ortamlarında kişisel bilgilerini yayınlama konusunda daha hassas davranmakla birlikte bilgi gizliliğini kaybetme endişesini daha fazla taşımaktadır.

4.3.3. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Öğretmen Adaylarının Sahip Olduğu Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının sahip oldukları sosyal medya hesap sayılarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve anlamlılık için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile farkın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Post-Hoc/Tukey HSD anlamlılık testi yapılarak sonuçlara Tablo 12 ve Tablo 13'te yer verilmiştir.

Tablo 12. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	P	η^2
Algılanan Hassasiyet ve Tedirginlik	1-3 Tane	149	31.20	6.38	9.00	45.00	1.389	0.250	
	4-5 tane	334	31.84	5.01	9.00	44.00			
	6-fazla	132	32.27	5.50	9.00	44.00			
	Toplam	615	31.78	5.48	9.00	45.00			
Özyeterlilik	1-3 Tane	146	12.31	3.02	4.00	20.00	2.430	0.089	
	4-5 tane	329	12.74	2.71	4.00	20.00			
	6-fazla	129	13.06	2.92	4.00	20.00			
	Toplam	604	12.70	2.84	4.00	20.00			
Ödül	1-3 Tane	147	14.27	4.22	5.00	25.00	3.515	0.044	0.97
	4-5 tane	330	14.87	3.98	5.00	33.00			
	6-fazla	127	15.37	4.10	5.00	25.00			
	Toplam	604	14.83	4.08	5.00	33.00			
Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları	1-3 Tane	144	57.51	11.35	18.00	83.00	4.022	0.018	0.15
	4-5 tane	325	59.62	8.90	28.00	88.00			
	6-fazla	124	60.77	9.77	18.00	85.00			
	Toplam	593	59.35	9.78	18.00	88.00			

Tablo 12'ye göre, bilgi gizliliği yönetimi davranışlarında sosyal medya hesap sayısı bağlamında anlamlı bir farklılaşma görülmüştür ($F=4.022$; $p<0.05$). Alt boyutlarına bakıldığında ise; ödül boyutunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma saptanmıştır ($F=3.515$; $p<0.05$). Sosyal medya hesap sayısı değişkeninin bilgi gizliliği yönetimi davranışlarındaki etki büyüklüğü $\eta^2=.15$ ve ödül alt boyutundaki

etki büyüklüğü $\eta^2=.97$ olarak hesaplanmıştır. Akbulut (2010), etki büyüklüğü değerinin .01-.06 arasında ise küçük, .06 ve üstü ise orta, .14 ve üstü ise geniş etki anlamına geldiğini belirtmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının sahip oldukları sosyal medya hesap sayısı bilgi gizliliği yönetimi davranışlarında ve ödül alt boyutu üzerinde geniş etki büyüklüğüne sahiptir.

ANOVA analizi sonrasında farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Post-Hoc/Tukey HSD anlamlılık testi yapılmış ve analiz sonuçlarına Tablo 13'te yer verilmiştir.

Tablo 13. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre ANOVA Testi Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Değişkenler	(I)	(J)	Oralama Fark (I-J)	P
	Top_Sos_Med	Top_Sos_Med		
Ödül	1-3 Tane	4-5 tane	-.60	.298
		6-fazla	-1.29*	.048
Bilgi Gizliliği	1-3 Tane	4-5 tane	-.13*	.047
		6-fazla	-.19*	.013

*p<0.05

Tablo 13'e göre, 1-3 arasında sosyal medya hesabına sahip olan öğretmen adaylarının ödül algısı 6 ve 6'dan fazla hesaba sahip olan adaylara göre anlamlı derecede düşüktür. Benzer şekilde, 1-3 arasında sosyal medya hesabına sahip olan katılımcıların bilgi gizliliği yönetimi davranışları puanları, 4-5 ve 6 ve üzerinde sosyal hesabı olan öğretmen adaylarına göre anlamlı derecede düşüktür. Bu sonuçlara göre fazla sayıda sosyal medya hesabı olan öğretmen adaylarının ödül algısının daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.3.4. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Kullanılan Cihaza Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internete erişmek için kullanılan cihaza göre değişip değişmediği t-testi ile sorgulanmış ve analiz sonuçlarına ilişkin değerler Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Kullanılan Cihaza Göre t-Testi Sonuçları

	Kullanılan Cihaz	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Algılanan Hassasiyet ve Tedirginlik	Kişisel Bilgisayarlar ve Mobil Cihazlar	404	32.10	5.43	2.077	0.038*
	Mobil Cihazlar	209	31.13	5.53		
Özyeterlilik	Kişisel Bilgisayarlar ve Mobil Cihazlar	399	12.79	2.87	1.112	0.267
	Mobil Cihazlar	203	12.52	2.77		
Ödül	Kişisel Bilgisayarlar ve Mobil Cihazlar	398	15.05	4.13	1.955	0.051
	Mobil Cihazlar	204	14.37	3.94		
Bilgi Gizliliği Davranışları	Kişisel Bilgisayarlar ve Mobil Cihazlar	393	60.01	9.79	2.390	0.017
	Mobil Cihazlar	198	57.98	9.58		

*p<0.05

Tablo 14'e göre, bilgi gizliliği yönetimi davranışlarında kullanılan cihaz bağlamında anlamlı bir farklılaşma görülmüştür ($t=2.390$; $p<0.05$). Alt boyutlarına bakıldığında ise, *algılanan hassasiyet ve tedirginlik* boyutunda anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmıştır ($t=2.077$; $p<0.05$). *Özyeterlilik* boyutu ve *ödül* boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşmaya rastlanmamıştır. Bu sonuçlara göre, kişisel bilgisayarlar ve mobil cihazlardan internete erişen öğretmen adaylarının, bilgi gizliliğine yönelik daha hassas davranışlar sergilediği ve bilgi gizliliklerini kaybetme endişesini daha fazla taşıdıkları söylenebilir.

4.3.5. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının İnternet Kullanım Geçmişine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internet kullanım geçmişine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve alt boyutlara ilişkin betimsel değerler ile anlamlılık için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının İnternet Kullanım Geçmişine Göre Varyans Analizi Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	P
Algılanan Hassasiyet ve Tedirginlik	4 yıldan az	136	31.55	5.87	9.00	45.00	1.185	0.306
	4-6 yıl arası	243	31.48	5.39	9.00	44.00		
	6 yıldan fazla	235	32.20	5.34	9.00	45.00		
	Toplam	614	31.77	5.48	9.00	45.00		
Özyeterlilik	4 yıldan az	134	12.36	2.95	4.00	20.00	1.305	0.272
	4-6 yıl arası	238	12.76	2.77	5.00	20.00		
	6 yıldan fazla	231	12.84	2.85	4.00	20.00		
	Toplam	603	12.70	2.84	4.00	20.00		
Ödül	4 yıldan az	135	14.17	4.13	5.00	25.00	2.476	0.085
	4-6 yıl arası	238	15.14	3.94	5.00	25.00		
	6 yıldan fazla	230	14.90	4.16	5.00	33.00		
	Toplam	603	14.83	4.08	5.00	33.00		
Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları	4 yıldan az	133	58.01	10.33	18.00	82.00	1.685	0.186
	4-6 yıl arası	233	59.57	9.48	34.00	88.00		
	6 yıldan fazla	226	59.92	9.74	18.00	87.00		
	Toplam	592	59.35	9.79	18.00	88.00		

Bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internet kullanım geçmişine yönelik yapılan analizler sonucunda anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($F=1.685$; $p>0.05$). Alt boyutlarına bakıldığında ise; yine *algılanan hassasiyet ve tedirginlik* boyutu ($F=1.185$; $p>0.05$), *özyeterlilik* boyutu ($F=1.305$; $p>0.05$) ve *ödül* boyutunda ($F=2.476$; $p>0.05$) da anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır. Elde edilen bulgulara göre, internet kullanım geçmişinin tabloda belirtilen yıl aralıklarında az veya fazla olması öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarında anlamlı düzeyde farklılık oluşturmadığını göstermektedir.

4.3.6. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının günlük internet kullanım düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve alt boyutlara ilişkin

betimsel değerler ile anlamlılık için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 16’da yer verilmiştir.

Tablo 16. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Varyans Analizi Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	P
Algılanan Hassasiyet ve Tedirginlik	4 saatten az	342	31.73	5.63	9.00	45.00	0.090	0.914
	4-6 saat arası	193	31.91	5.32	9.00	44.00		
	6 saatten fazla	80	31.66	5.25	13.00	43.00		
	Toplam	615	31.78	5.48	9.00	45.00		
Özyeterlilik	4 saatten az	338	12.65	2.94	4.00	20.00	0.124	0.884
	4-6 saat arası	188	12.78	2.73	4.00	20.00		
	6 saatten fazla	78	12.73	2.69	4.00	17.00		
	Toplam	604	12.70	2.84	4.00	20.00		
Ödül	4 saatten az	339	14.84	4.18	5.00	33.00	0.115	0.891
	4-6 saat arası	185	14.89	3.97	5.00	25.00		
	6 saatten fazla	80	14.63	3.91	5.00	25.00		
	Total	604	14.83	4.08	5.00	33.00		
Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları	4 saatten az	335	59.19	10.18	18.00	88.00	0.233	0.792
	4-6 saat arası	180	59.76	9.33	26.00	87.00		
	6 saatten fazla	78	59.08	9.08	28.00	80.00		
	Toplam	593	59.35	9.78	18.00	88.00		

Elde edilen bulgulara göre, bilgi gizliliği yönetimi davranışları ve bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının alt boyutları günlük internet kullanım süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır ($F=0.233$; $p>0.05$).

4.3.7. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve sosyal medya ortamlarında sergiledikleri bilgi gizliliği yönetimi davranışları tek yönlü varyans analizi yapılarak bölüm bazında incelenmiş ve elde edilen bulgulara Tablo 17’de yer verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bölüm bazında bir farklılığın oluşmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 17. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışlarının Bölüm Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	F	P
Algılanan Hassasiyet ve Tedirginlik	Türkçe	91	31.87	5.53	2.022	0.051
	Matematik	84	30.64	5.34		
	Resim	31	31.19	5.21		
	BÖTE	77	33.09	4.56		
	Okul öncesi	91	31.09	5.57		
	Sosyal bilgiler	66	33.07	5.81		
	Sınıf öğretmenliği	78	31.37	5.93		
	Fen bilgisi	105	31.98	5.47		
	Toplam	623	31.79	5.49		
Özyeterlilik	Türkçe	85	12.82	2.73	1.180	0.308
	Matematik	84	12.55	2.66		
	Resim	31	11.93	3.23		
	BÖTE	75	13.29	2.65		
	Okul öncesi	90	12.52	2.87		
	Sosyal bilgiler	64	12.48	3.19		
	Sınıf öğretmenliği	78	12.52	2.88		
	Fen bilgisi	105	13.02	2.74		
	Toplam	612	12.71	2.83		
Ödül	Türkçe	89	14.21	3.98	1.015	0.419
	Matematik	84	15.03	4.11		
	Resim	31	14.87	4.20		
	BÖTE	75	15.68	3.29		
	Okul öncesi	89	14.68	3.77		
	Sosyal bilgiler	65	14.53	4.23		
	Sınıf öğretmenliği	78	15.28	4.82		
	Fen bilgisi	101	14.63	4.18		
	Toplam	612	14.84	4.08		
Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları	Türkçe	83	58.80	9.76	1.467	0.176
	Matematik	84	58.23	9.89		
	Resim	31	58.00	9.39		
	BÖTE	73	62.20	7.96		
	Okul öncesi	88	58.22	9.92		
	Sosyal bilgiler	63	60.38	11.09		
	Sınıf öğretmenliği	78	59.17	10.48		
	Fen bilgisi	101	59.79	9.31		
	Toplam	601	59.39	9.78		

Tablo 17’de yer alan bulgulara göre, öğrenim gördükleri bölüm bazında öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları ve bu bilgi gizliliği yönetimi davranışları ölçeğinin alt boyutlarını oluşturan, *algılanan hassasiyet ve tedirginlik*, *özyeterlilik* ve *ödül* boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır ($F=1.467$; $p>0.05$).

4.4. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyal medya hesap sayısı, internet kullanım geçmişi, günlük internet kullanım düzeyi, öğrenim görülen bölüm) anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve yapılan analizler sonunda elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

4.4.1. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının bir demografik değişken olarak kabul edilen cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. İnternet Bağımlılığının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Kadın	403	29.78	9.83	-2.270	.024
	Erkek	186	31.73	9.37		

Öğretmen adaylarının YİBT-KF testi sonuçlarına göre, erkek öğretmen adaylarının internet bağımlılığı ortalama puanları, kadın öğretmen adaylarının internet bağımlılığı puan ortalamasından daha fazla olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgularda, erkeklerin lehine anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Bu sonuçlara göre erkek öğretmen adaylarının internet bağımlılığı düzeyinin, kadın öğretmen adaylarının internet bağımlılığından anlamlı düzeyde yüksek olduğu söylenebilir ($t=-2.270$; $p<0.05$).

4.4.2. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının bir demografik değişken olarak kabul edilen sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. İnternet Bağımlılığının Sınıf Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Öğrenim Görülen Sınıf	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	3. Sınıf	295	29.63	9.664	-1.893	.059
	4. Sınıf	293	31.15	9.753		

*p<0.05

Tablo 19 incelendiğinde, 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının internet bağımlılığı ortalama puanlarının 3. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının internet bağımlılığı ortalama puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat yükseklik farkı istatistiki olarak anlamlı bulunmamaktadır.

4.4.3. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının İnternet Kullanım Geçmişine Yönelik Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının internet kullanım geçmişine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. İnternet Bağımlılığının İnternet Kullanım Geçmişine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

İnternet Kullanım Geçmişi	N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	P
4 yıldan az	126	27.01	10.09	12.00	60.00	10.595	0.000
4-6 yıl arası	231	30.94	9.14	13.00	57.00		
6 yıldan fazla	223	31.78	9.67	12.00	57.00		
Toplam	580	30.41	9.71	12.00	60.00		

İnternet kullanım geçmişine yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda yüksek düzeyde anlamlı farklılık saptanmıştır (p<0.001). Farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey testi sonuçlarına Tablo 21’de yer verilmiştir.

Tablo 21. İnternet Bağımlılığının İnternet Kullanım Geçmişine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

(I) İnternet Kullanım Geçmişi	(J) İnternet Kullanım Geçmişi	Ortalama Fark (I-J)	η^2	P
4 yıldan az	4-6 yıl arası	-3.93*	0.04	0.001
	6 yıldan fazla	-4.76*		0.000

Tablo 21 incelendiğinde, 4 yıldan az internet kullanım geçmişi bulunan adayların internet bağımlılık düzeyleri, 4 yıldan fazla internet kullanım geçmişi bulunan adaylara oranla anlamlı derecede düşüktür. Bununla birlikte hesaplanan etki büyüklüğünün $\eta^2=.04$ olduğu görülmektedir. Bu değer internet kullanım geçmişinin internet bağımlılığı puanları üzerinde küçük etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Tablo 20 ve Tablo 21’de yer alan sonuçlara göre, katılımcı adayların internet kullanım geçmişi arttıkça internet bağımlılık düzeyleri de artmaktadır.

4.4.4. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet bağımlılıkları adayların sahip olduğu sosyal medya uygulama sayısına göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi yapılarak incelenmiş ve sonuçlara Tablo 22’de yer verilmiştir.

Tablo 22. İnternet Bağımlılığının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Sosyal Medya Hesap Sayısı	N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	P
İnternet Bağımlılığı	4 ten az	145	27.20	9.63	12.00	52.00	8.989	0.000
	4-5 tane	316	30.79	9.35	12.00	60.00		
	6-fazla	121	33.14	9.75	13.00	57.00		
	Toplam	589	30.40	9.72	12.00	60.00		

Tablo 22 incelendiğinde, öğretmen adaylarının internet bağımlılıkları sahip oldukları sosyal medya uygulama sayısına göre yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($F=8.989$; $p<0.001$). Öğretmen adaylarının sahip olduğu sosyal medya uygulama sayısı arttıkça internet bağımlılıkları da artmaktadır.

Tablo 23. İnternet Bağımlılığının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

(I) Top_Sos_Med	(J) Top_Sos_Med	Ortalama Fark (I-J)	Sh	η^2	P
1-3 Tane	4-5 tane	-3.56	0.95	0.05	0.001
	6'dan fazla	-5.91	1.17		0.000

Post-Hoc Tukey testi sonuçları incelendiğinde, 1-3 arasında sosyal medya hesabına sahip olan öğretmen adaylarının 4'ten fazla sosyal medya hesabına sahip olanlara göre internet bağımlılıkları anlamlı derecede düşüktür. Bununla birlikte, sosyal medya hesap sayısı değişkeninin internet bağımlılığı puanları üzerinde küçük etki büyüklüğüne sahip olduğu söylenebilir ($\eta^2=0.05$).

4.4.5. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılıklarının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının günlük internet kullanım düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24. İnternet Bağımlılığının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	P
4 saatten az	323	27.91	9.02	12.00	52.00	31.00	0.000*
4-6 saat arası	182	32.37	9.23	14.00	57.00		
6 saatten fazla	76	36.23	10.19	17.00	60.00		
Toplam	581	30.39	9.71	12.00	60.00		

*p<0.05

Tablo 24'te öğretmen adaylarının YİBT-KF sonuçları incelendiğinde, günlük internet kullanım durumuna göre çok yüksek düzeyde anlamlı farklılık görülmüştür ($F=31.00$; $p<0.001$). Tabloda yer alan analiz sonuçları incelendiğinde, günlük internet kullanım saati arttıkça öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Bununla birlikte farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını

belirlemek için Post-Hoc/Tukey anlamlılık testi yapılarak sonuçlara Tablo 25’te yer verilmiştir.

Tablo 25. İnternet Bağımlılığının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

(I) Günlük İnternet Kullanım	(J) Günlük İnternet Kullanım	Ortalama Fark (I-J)	Sh	η^2	P
4 saatten az	4-6 saat arası	-4.46*	.85	0.10	.000
	6 saatten fazla	-8.32*	1.17		.000

Tablo 25 incelendiğinde, ortaya çıkan anlamlı farklılığın kaynağı olarak günde 4 saatten az internet kullanan öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeyleri günlük olarak 4 saatten fazla internet kullanan adaylara göre anlamlı derecede düşüktür. Bununla birlikte hesaplanan etki büyüklüğü, günlük internet kullanım düzeyinin katılımcı adayların internet bağımlılığında orta düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir ($\eta^2=0.10$).

4.4.6. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığının Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Farklaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet bağımlılıkları tek yönlü varyans analizi yapılarak bölüm bazında incelenmiş ve elde edilen bulgulara Tablo 26’da yer verilmiştir.

Tablo 26. İnternet Bağımlılığının Bölüm Değişkenine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

İnternet Bağımlılığı					
Bölüm	N	$\bar{X}$	Ss	F	P
Türkçe Öğretmenliği	86	29.65	9.40		
Matematik Öğretmenliği	80	31.81	10.04		
Resim-İş Öğretmenliği	31	25.41	9.51		
BÖTE	75	30.05	9.02	2.301	0.026*
Okul Öncesi Öğretmenliği	87	32.51	9.03		
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	62	30.85	10.54		
Sınıf Öğretmenliği	71	30.70	9.84		
Fen Bilgisi Öğretmenliği	97	29.36	9.84		
Toplam	589	30.40	9.72		

*p<0.05

Tablo 27. İnternet Bağımlılığının Bölüm Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

(I) Öğrenim Görülen Bölüm	(J) Öğrenim Görülen Bölüm	Ortalama Fark (I-J)	η^2	P
Matematik	Türkçe Öğrt.	2.16	0.03	.150
	Resim-İş Öğrt.	6.39*		.002*
	BÖTE	1.75		.257
	Okul Öncesi Öğrt.	-.70		.638
	Sosyal Bilgiler Öğrt.	.95		.558
	Sınıf Öğrt.	1.10		.482
	Fen Bilgisi Öğrt.	2.45		.093

* $p < 0.05$

Elde edilen bulgulara göre, bölüm değişkeni internet bağımlılığında anlamlı düzeyde farklılık oluşturmuştur. Bağımlılık düzeyleri öğrenim görülen bölüm değişkenine göre yakın olmakla birlikte, en fazla bağımlılık Okul Öncesi Öğretmenliği ve Matematik bölümlerinde, en düşük bağımlılık ise Resim-İş ve Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümlerinde görülmüş ve anlamlı düzeyde farklılaşma oluşturmuştur.

4.5. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyayı Kullanım Amaç ve Sıklığına Yönelik Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medyayı hangi amaçlar için hangi sıklıkta kullandıklarını tespit etmek amacıyla frekans analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara Tablo 28’de yer verilmiştir.

Tablo 28. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Amaç ve Sıklığına Yönelik Frekans Analizi Sonuçları

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman	$\bar{x}$	s_s
1.Sohbet etmek için kullanım.	(N)	20	67	128	240	169	3.76	1.04
2.Yeni kişilerle tanışmak için kullanım.	(N)	318	164	84	38	20	1.91	1.93
3.Diğer insanlar tarafından tanınmak için kullanım.	(N)	374	100	83	35	17	1.72	1.08
4. Beğendiğim haberleri paylaşmak veya “retweet” atmak için kullanım.	(N)	173	114	155	107	59	2.59	1.32
5. Beğendiğim nesneleri (resim. video. not vb.) paylaşmak için kullanım.	(N)	84	117	173	146	89	3.06	1.25
6.Oyun oynamak için kullanım.	(N)	236	127	137	68	44	2.28	1.27
7. Diğer insanların profillerine göz atmak için kullanım.	(N)	95	153	162	129	78	2.91	1.25
8. Bildirim/durum yazmak için kullanım.	(N)	90	137	177	156	58	2.93	1.19
9. Başkalarının durumlarına veya paylaşımlarına yorum yazmak/beğenmek için kullanım.	(N)	90	109	160	168	115	2.79	1.23
10. İlğimi çeken gruplara üye olmak veya bir grubu takip etmek için kullanım.	(N)	88	97	157	176	101	3.16	1.27
11. Müzik dinlemek/paylaşmak için kullanım.	(N)	67	113	155	160	125	3.26	1.26
12. Ünlü kişilerin sayfalarını takip etmek için kullanım.	(N)	154	162	134	105	62	2.60	1.29
13. Eğitim amaçlı iletişim kurmak için kullanım.	(N)	39	78	165	217	118	3.47	1.12
14. Bilgi/haber araştırmak için kullanım.	(N)	22	54	112	240	191	3.84	1.06
15. Mevcut arkadaşlarımla iletişimi devam ettirmek için kullanım.	(N)	22	54	112	240	191	3.89	1.08
16. Sosyal medyayı marka/ürün sayfalarıyla etkileşimde bulunmak (teknik destek. problem bildirmek vs.) için kullanım.	(N)	114	125	164	142	75	2.91	1.30

Tablo 28’de öğretmen adaylarının sosyal medyayı hangi amaçla ne sıklıkla kullandıklarına yönelik bulgular yer almaktadır. Öğretmen adaylarının daha çok, sohbet etmek ($\bar{x}=3.76$), beğendikleri nesneleri (resim, video, not vb.) paylaşmak ($\bar{x}=3.06$), eğitim amaçlı iletişim kurmak ($\bar{x}=3.47$), bilgi/haber araştırmak ($\bar{x}=3.84$), ilgilerini çeken gruplara üye olmak veya bir grubu takip etmek ($\bar{x}=3.16$), müzik dinlemek/paylaşmak ($\bar{x}=3.26$), mevcut arkadaşlarıyla iletişimi devam ettirebilmek ($\bar{x}=3.89$) için sosyal medyayı daha sıklıkla kullandıkları belirlenmiştir.

4.6. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular

Bu başlık altında, öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılık düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyal medya hesap sayısı, internet kullanım geçmişi, günlük internet kullanım düzeyi, öğrenim görülen bölüm) anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

4.6.1. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıkları ve bağımlılık ölçeğinin alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve analiz sonuçlarına Tablo 29’da yer verilmiştir.

Tablo 29. Sosyal Medya Bağımlılığının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Meşguliyet	Kadın	414	31.67	10.79	-.987	.324
	Erkek	185	32.61	10.59		
Duygu Durum	Kadın	426	12.53	4.95	-.977	.329
	Erkek	194	12.95	5.01		
Tekrarlama	Kadın	424	11.68	5.34	-1.446	.149
	Erkek	196	12.34	4.97		
Çatışma	Kadın	404	39.87	17.44	-3.249	.001*
	Erkek	191	44.91	18.19		
SMBÖ	Kadın	404	95.63	34.33	-2.448	.015*
	Erkek	191	103.24	34.38		

*p<0.05

Tablo 29’da yer alan bulgular incelendiğinde, erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre daha fazla bağımlı olduğu görülmektedir. Bu bağımlılığın *az bağımlılık düzeyinde* olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının cinsiyete göre çatışma boyutu haricinde farklılaşmadığı görülmektedir (p>0.05). *Çatışma* boyutlarında kadın

öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı *az bağımlı düzeyde* farklılaştığı görülmektedir ($t=-3.249$; $p<0.01$).

4.6.2. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının bir demografik değişken olarak kabul edilen sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30. Sosyal Medya Bağımlılığının Sınıf Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Öğrenim Görülen Sınıf	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Meşguliyet	3. Sınıf	289	31.24	10.24	-1.628	.104
	4. Sınıf	277	32.66	11.18		
Duygu Durum	3. Sınıf	289	12.32	4.95	-1.739	.083
	4. Sınıf	277	13.01	4.98		
Tekrarlama	3. Sınıf	289	11.30	5.00	-2.814	.005*
	4. Sınıf	277	12.47	5.38		
Çatışma	3. Sınıf	289	39.24	17.28	-3.096	.002*
	4. Sınıf	277	43.74	18.12		
SMBÖ	3. Sınıf	289	94.06	33.25	-2.756	.006*
	4. Sınıf	277	102.02	35.36		

* $p<0.05$

Tablo 30'da yer alan ortalama puanlar incelendiğinde, 4.sınıf öğretmen adaylarının 3.sınıfta okuyan adaylara göre sosyal medyaya daha fazla bağımlı olduğu görülmektedir. Bu bağımlılık *az bağımlılık* düzeyindedir.

Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının *tekrarlama* boyutunda sınıflar arasında anlamlı düzeyde farklılaşma görülmektedir ($t=-2.814$; $p<0.05$). Bu sonuca göre 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının, 3. sınıfta okuyan öğretmen adaylarından tekrarlama boyutunda sosyal medyaya daha bağımlı olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağımlılık *az bağımlılık* düzeyindedir. Ayrıca yine bu sonuca göre, adayların sosyal medya uygulamalarını kullanma alışkanlıklarını azaltmaya çalıştıkları ancak belli bir süre sonunda tekrar aynı kullanım alışkanlıklarını tekrarladıkları yorumu yapılabilir.

Çatışma alt boyutunda da sınıf düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu bu farklılaşmanın *az bağımlı düzeyde* olduğu görülmektedir ($t=-3.096$; $p<0.05$). Bu sonuca göre 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının, 3. sınıfta okuyan öğretmen adaylarından *çatışma* boyutunda sosyal medyaya daha bağımlı olduğu görülmektedir. Yani 4.sınıf öğrencilerinin 3.sınıf öğrencilerine göre sosyal medya ile daha fazla *çatışma* halinde olduğu, diğer bir ifade ile olumsuz etkilendiği söylenebilir.

4.6.3. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Sosyal Medya Kullanım Geçmişine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının sosyal medya kullanım geçmişine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 31. Sosyal Medya Bağımlılığının Sosyal Medya Kullanım Geçmişine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	p
Meşguliyet	4 yıldan az	131	27.59	10.51	12.00	55.00	17.103	0.000
	4-6 yıl arası	238	32.97	10.30	12.00	59.00		
	6 yıldan fazla	221	34.04	10.31	13.00	60.00		
	Toplam	590	32.17	10.63	12.00	60.00		
Duygu Durum	4 yıldan az	135	11.38	4.54	5.00	23.00	7.164	0.001
	4-6 yıl arası	243	12.89	4.99	5.00	25.00		
	6 yıldan fazla	233	13.36	5.01	5.00	25.00		
	Toplam	611	12.74	4.95	5.00	25.00		
Tekrarlama	4 yıldan az	136	10.44	4.59	5.00	23.00	8.626	0.000
	4-6 yıl arası	241	12.02	5.41	5.00	25.00		
	6 yıldan fazla	234	12.75	5.24	5.00	25.00		
	Toplam	611	11.95	5.23	5.00	25.00		
Çatışma	4 yıldan az	129	36.76	15.99	19.00	77.00	7.282	0.001
	4-6 yıl arası	234	41.84	17.17	19.00	95.00		
	6 yıldan fazla	223	44.17	18.85	19.00	89.00		
	Toplam	586	41.61	17.77	19.00	95.00		
SMBÖ	4 yıldan az	125	85.72	31.79	41.00	164.00	12.695	0.000
	4-6 yıl arası	227	100.00	33.34	41.00	193.00		
	6 yıldan fazla	206	104.65	35.02	42.00	199.00		
	Toplam	558	98.51	34.33	41.00	199.00		

Elde edilen bulgulara göre, sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutlarında sosyal medya kullanım geçmişine göre yüksek düzeyde anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.01$). Bu sonuçlara göre, sosyal medya bağımlılığı ölçeği ve alt boyutlarını oluşturan *meşguliyet*, *duygu durum* ve *tekrarlama* boyutlarında istatistiksel açıdan çok yüksek düzeyde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.001$). Sosyal medya bağımlılığı

ölçeğinin bir diğer alt boyutu olan *çatışma* boyutunda ise sosyal medya kullanım geçmişinin yüksek düzeyde farklılık oluşturduğu görülmektedir ($p<0.01$). Sosyal medya kullanım geçmişi arttıkça sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin alt boyutu olan meşguliyet bağımlılığının da arttığı görülmüştür ve yine sosyal medya kullanım geçmişi arttıkça sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin alt boyutları olan *tekrarlama* ve *çatışma* boyutlarında da artma meydana gelmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonrasında ortaya çıkan anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Post-Hoc Tukey testi yapılmış ve sonuçlara Tablo 32’de yer verilmiştir.

Tablo 32. Sosyal Medya Bağımlılığının Sosyal Medya Kullanım Geçmişine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Değişkenler	(I) Sosyal Medya Kullanım Geçmişi	(J) Sosyal Medya Kullanım Geçmişi	Ortalama Fark (I-J)	η^2	p
Meşguliyet	4 yıldan az	4-6 yıl arası	-5.37*	0.06	.000
		6 yıldan fazla	-6.44*		.000
Duygu Durum	4 yıldan az	4-6 yıl arası	-1.51*	0.03	.012
		6 yıldan fazla	-1.97*		.001
Tekrarlama	4 yıldan az	4-6 yıl arası	-1.58*	0.03	.012
		6 yıldan fazla	-2.31*		.000
Çatışma	4 yıldan az	4-6 yıl arası	-5.07*	0.03	.024
		6 yıldan fazla	-7.40*		.000
SMBÖ	4 yıldan az	4-6 yıl arası	-14.28*	0.5	.000
		6 yıldan fazla	-18.93*		.000

Tablo 32 incelendiğinde, 4 yıldan az sosyal medya geçmişi bulunan öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutlarındaki bağımlılık düzeyleri, 4-6 yıl ve 6 yıldan fazla sosyal medya kullanım geçmişi bulunan öğretmen adaylarına oranla anlamlı derecede düşüktür. Bununla birlikte *meşguliyet*, *duygu-durum*, *tekrarlama* ve *çatışma* alt boyutlarında sosyal medya geçmişi değişkeni sosyal medya bağımlılığında küçük etki büyüklüğüne sahiptir. Sosyal medya kullanım geçmişi değişkeni, SMBÖ puanlarında ise geniş etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2=.5$)

4.6.4. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının günlük internet kullanımına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 33'te sunulmuştur.

Tablo 33. Sosyal Medya Bağımlılığının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	P
Meşguliyet	4 saatten az	329	28.48	9.63	12.00	57.00	57.611	0.000
	4-6 saat arası	186	35.49	9.99	13.00	59.00		
	6 saatten fazla	76	39.81	9.67	20.00	60.00		
	Total	591	32.15	10.64	12.00	60.00		
Duygu Durum	4 saatten az	340	11.60	4.70	5.00	25.00	24.490	0.000
	4-6 saat arası	192	13.64	4.94	5.00	24.00		
	6 saatten fazla	80	15.30	4.67	5.00	25.00		
	Total	612	12.72	4.96	5.00	25.00		
Tekrarlama	4 saatten az	340	10.72	4.85	5.00	25.00	29.746	0.000
	4-6 saat arası	192	12.71	5.23	5.00	25.00		
	6 saatten fazla	80	15.25	5.08	5.00	25.00		
	Total	612	11.94	5.23	5.00	25.00		
Çatışma	4 saatten az	325	37.90	16.50	19.00	95.00	20.233	0.000
	4-6 saat arası	185	44.27	18.07	19.00	89.00		
	6 saatten fazla	77	50.61	18.09	20.00	91.00		
	Total	587	41.57	17.78	19.00	95.00		
SMBÖ	4 saatten az	310	88.69	32.22	41.00	193.00	38.622	0.000
	4-6 saat arası	176	105.64	32.64	47.00	188.00		
	6 saatten fazla	73	122.38	31.52	57.00	199.00		
	Total	559	98.42	34.37	41.00	199.00		

Analizler sonucunda yüksek düzeyde anlamlı farklılıklar saptanmıştır (Tablo 33). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için Post-Hoc Tukey testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 34'te gösterilmiştir.

Tablo 34. Sosyal Medya Bağımlılığının Günlük İnternet Kullanım Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Değişkenler	(D)Günlük İnternet Kullanım Saati	(J) Günlük İnternet Kullanım Saati	Ortalama Fark (I-J)	η^2	P
Meşguliyet	4 saatten az	4-6 saat arası	-7.00*	0.17	.000
		6 saatten fazla	-11.32*		.000
Duygu_Durum	4 saatten az	4-6 saat arası	-2.03*	0.08	.000
		6 saatten fazla	-3.69*		.000
Tekrarlama	4 saatten az	4-6 saat arası	-1.98*	0.09	.000
		6 saatten fazla	-4.52*		.000
Çatışma	4 saatten az	4-6 saat arası	-6.36*	0.07	.000
		6 saatten fazla	-12.70*		.000
SMBÖ	4 saatten az	4-6 saat arası	-16.94*	0.13	.000
		6 saatten fazla	-33.69*		.000

*p<0.001

Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre, sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutlarında günlük internet kullanımı 4-6 saat ile 6 saat ve üzeri olan öğretmen adayları anlamlı düzeyde farklılaşma oluşturmuştur. Ayrıca günlük internet kullanım saati SMBÖ'nün *meşguliyet* alt boyutunda geniş etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2=.17$). Diğer alt boyutlarda ve SMBÖ'de ise orta etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir ($0.06<\eta^2<0.14$). Buradan, günlük internet kullanım düzeyinin SMBÖ puanlarına etkisi olduğu ve günlük internet kullanım saati arttıkça sosyal medya bağımlılık düzeyinin de arttığı yorumu yapılabilir.

4.6.5. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının adayların kullandığı sosyal medya uygulama sayısına göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi yapılarak incelenmiş ve sonuçlara Tablo 35'te yer verilmiştir.

Tablo 35. Sosyal Medya Bağımlılığının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	F	p
Meşguliyet	1-3 Tane	144	26.20	9.81	12.00	54.00	38.321	0.00
	4-5 tane	321	33.14	10.19	12.00	59.00		
	6-fazla	126	36.42	9.83	13.00	60.00		
	Toplam	591	32.15	10.64	12.00	60.00		
Duygu Durum	1-3 Tane	148	10.73	4.52	5.00	24.00	21.422	0.000
	4-5 tane	332	12.93	4.80	5.00	25.00		
	6-fazla	132	14.43	5.08	5.00	25.00		
	Toplam	612	12.72	4.96	5.00	25.00		
Tekrarlama	1-3 Tane	149	10.34	5.05	5.00	23.00	11.969	0.000
	4-5 tane	332	12.12	5.01	5.00	25.00		
	6-fazla	131	13.29	5.54	5.00	25.00		
	Toplam	612	11.94	5.23	5.00	25.00		
Çatışma	1-3 Tane	144	34.55	15.09	19.00	80.00	19.974	0.000
	4-5 tane	317	42.37	17.12	19.00	95.00		
	6-fazla	126	47.59	19.63	19.00	89.00		
	Toplam	587	41.57	17.78	19.00	95.00		
SMBÖ	1-3 Tane	138	81.52	30.52	41.00	157.00	29.558	0.000
	4-5 tane	302	100.76	32.97	41.00	193.00		
	6-fazla	119	112.10	34.56	42.00	199.00		
	Toplam	559	98.42	34.37	41.00	199.00		

Analizler sonucunda elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde, sosyal medya hesap sayısına göre öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığında istatistiki olarak çok yüksek düzeyde anlamlı farklılaşma görülmüştür ($p < 0.001$). Tablo 35’te yer alan sonuçlara göre;

- Sosyal medya hesap sayısı arttıkça, SMBÖ’nün alt boyutunu oluşturan *meşguliyet* bağımlılığı ortalama puanlarında artma meydana gelmiştir.
- Sosyal medya hesap sayısı arttıkça, SMBÖ’nün alt boyutunu oluşturan *duygu-durum* bağımlılığı ortalama puanlarında artma meydana gelmiştir.
- Sosyal medya hesap sayısı arttıkça, SMBÖ’nün alt boyutunu oluşturan *tekrarlama* bağımlılığı ortalama puanlarında artma meydana gelmiştir.
- Sosyal medya hesap sayısı arttıkça, SMBÖ’nün alt boyutunu oluşturan *çatışma* bağımlılığı ortalama puanlarında artma meydana gelmiştir.

Tablo 36. Sosyal Medya Bağımlılığının Sosyal Medya Hesap Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Değişkenler	(I) Top_Sos_Med	(J) Top_Sos_Med	Ortalama Fark (I-J)	η^2	p
Meşguliyet	1-3 Tane	4-5 tane	-6.94*	0.12	.000
		6-fazla	-10.21*		.000
Duygu_Durum	1-3 Tane	4-5 tane	-2.20*	0.07	.000
		6-fazla	-3.70*		.000
Tekrarlama	1-3 Tane	4-5 tane	-1.78*	0.04	.001
		6-fazla	-2.95*		.000
Çatışma	1-3 Tane	4-5 tane	-7.81*	0.07	.000
		6-fazla	-13.03*		.000
SMBÖ	1-3 Tane	4-5 tane	-19.24*	0.11	.000
		6-fazla	-30.58*		.000

Tablo 36 incelendiğinde, 1-3 arasında sosyal medya hesabına sahip olan öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılık düzeylerinin 3'ten fazla sosyal medya hesabına sahip olan adaylara göre anlamlı derecede düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hesaplanan etki büyüklüğü değerlerine bakıldığında, SMBÖ ve meşguliyet, çatışma, duygu-durum alt boyutlarında sosyal medya hesap sayısı değişkeni sosyal medya bağımlılığında orta etki büyüklüğüne sahipken, tekrarlar alt boyutunda ise küçük etki büyüklüğüne sahiptir. Elde edilen bu bulgulara göre, öğretmen adaylarının sahip olduğu sosyal medya hesap sayısının katılımcı adayların sosyal medya bağımlılık düzeylerine etkisi olduğu yorumu yapılabilir.

4.6.6. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılıklarının Öğrenim Görülen Bölüme Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıkları tek yönlü varyans analizi yapılarak bölüm bazında incelenmiş ve elde edilen bulgulara Tablo 37'de yer verilmiştir. Ayrıca belirlenen anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Post-Hoc Tukey testi yapılarak sonuçlar Tablo 38'de gösterilmiştir.

Tablo 37. Sosyal Medya Bağımlılığının Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Bölüm	N	$\bar{X}$	Ss	F	P
Meşguliyet	Türkçe	88	31.8750	10.31773		
	Matematik	81	33.7407	10.69670		
	Resim	29	27.1034	10.43122		
	BÖTE	75	31.2267	9.81804		
	Okul Öncesi	88	34.5114	9.69654	2.187	0.034*
	Sosyal Bilgiler	60	31.3833	11.52755		
	Sınıf Öğretmenliği	76	30.5000	11.25641		
	Fen Bilgisi	102	31.7843	11.36316		
	Toplam	599	31.9633	10.73387		
Duygu Durum	Türkçe	91	12.4286	4.67177		
	Matematik	84	13.5952	5.25293		
	Resim	30	10.6667	5.26100		
	BÖTE	77	11.4286	5.09754		
	Okul Öncesi	91	14.0000	4.33077	2.958	0.005*
	Sosyal Bilgiler	65	12.6462	4.81674		
	Sınıf Öğretmenliği	78	12.9615	5.33657		
	Fen Bilgisi	104	12.2596	4.85117		
	Toplam	620	12.6694	4.97542		
Tekrarlama	Türkçe	90	12.0889	4.92561		
	Matematik	84	12.8452	5.55258		
	Resim	31	9.6129	5.17479		
	BÖTE	77	10.3766	4.84779		
	Okul Öncesi	90	12.8444	5.20136	2.704	0.009*
	Sosyal Bilgiler	66	12.2273	5.53533		
	Sınıf Öğretmenliği	78	11.8590	5.29083		
	Fen Bilgisi	104	11.7596	5.00581		
	Toplam	620	11.8952	5.23320		
Çatışma	Türkçe	87	43.1034	17.32523		
	Matematik	80	45.4125	19.49079		
	Resim	31	34.8710	14.03268		
	BÖTE	77	35.6623	15.03733	3.143	0.003*
	Okul Öncesi	83	44.9398	17.97583		
	Sosyal Bilgiler	62	41.3226	18.65368		
	Sınıf Öğretmenliği	77	42.6883	18.14290		
	Fen Bilgisi	98	39.7755	17.67025		
	Toplam	595	41.4908	17.82645		
SMBÖ	Türkçe	83	98.7470	33.48674		
	Matematik	77	1.0617E2	37.29343		
	Resim	28	82.2143	31.81586		
	BÖTE	75	88.9600	30.34773		
	Okul Öncesi	79	1.0615E2	32.97633	2.968	0.005*
	Sosyal Bilgiler	57	98.4561	37.18490		
	Sınıf Öğretmenliği	75	98.0400	34.60020		
	Fen Bilgisi	93	95.5054	33.89935		
	Toplam	567	98.0212	34.50390		

*p<0.05

Elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde, öğrenim görülen bölüme göre öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığında yüksek düzeyde anlamlı farklılık görülmüştür ($F=2.96$; $p<0.01$). Bu sonuçlara göre;

- *Meşguliyet* alt boyutunda, Okul Öncesi ve Matematik Öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölüm öğretmen adaylarına göre sosyal medya bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($F=2.187$; $p<0.05$).
- *Duygu-Durum* alt boyutunda, Okul Öncesi ve Matematik Öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölüm öğretmen adaylarına göre sosyal medya bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($F= 2.958$; $p<0.01$).
- *Tekrarlama* alt boyutunda, Okul Öncesi ve Matematik Öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölüm öğretmen adaylarına göre sosyal medya bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür ($F=2.704$; $p<0.01$).
- *Çatışma* alt boyutunda, Okul Öncesi ve Matematik Öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölüm öğretmen adaylarına göre sosyal medya bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($F=3.143$; $p<0.01$).

Tablo 38. Sosyal Medya Bağımlılığının Öğrenim görülen Bölüm Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	(I) Öğrenim Görülen Bölüm	(J) Öğrenim Görülen Bölüm	Ortalama Fark (I-J)	η^2	p
Meşguliyet	Okul Öncesi	Türkçe	2.63	0.03	.101
		Matematik	.77		.639
		Resim	7.40		.001
		BÖTE	3.28		.050
		Sosyal Bilgiler	3.12		.080
		Sınıf Öğretmenliği	4.01		.017
		Fen Bilgisi	2.72		.079
Duygu Durum	Okul Öncesi	Türkçe	1.57	0.04	.032
		Matematik	.40		.587
		Resim	3.33*		.001
		BÖTE	2.57*		.001
		Sosyal Bilgiler	1.35		.091
		Sınıf Öğretmenliği	1.03		.172
		Fen Bilgisi	1.74*		.014
Tekrarlama	Okul Öncesi	Türkçe	.75	0.04	.329
		Matematik	-.00		.999
		Resim	3.23*		.003
		BÖTE	2.46*		.002
		Sosyal Bilgiler	.61		.463
		Sınıf Öğretmenliği	.98		.220
		Fen Bilgisi	1.08		.147
Çatışma	Okul Öncesi	Türkçe	1.83	0.04	.497
		Matematik	-.47		.864
		Resim	10.06*		.007
		BÖTE	9.27*		.001
		Sosyal Bilgiler	3.61		.221
		Sınıf Öğretmenliği	2.25		.419
		Fen Bilgisi	5.16*		.050
SMBÖ	Okul Öncesi	Türkçe	7.40	0.04	.168
		Matematik	-.01		.998
		Resim	23.93*		.001
		BÖTE	17.19*		.002
		Sosyal Bilgiler	7.69		.195
		Sınıf Öğretmenliği	8.11		.141
		Fen Bilgisi	10.64*		.042

*p<0.05

Tablo 38 incelendiğinde, SMBÖ ve alt boyutlarında katılımcı adayların öğrenim gördükleri bölüm değişkeninin, sosyal medya bağımlılık düzeylerinde küçük etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir ($.01 < \eta^2 < .06$). Elde edilen bulgular sonucunda, öğrenim görülen bölüm değişkeninin SMBÖ puanlarına etkisi olduğu tespit edilmiştir.

4.7. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet ve Sosyal Medya Bağımlılıkları Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet bağımlılıkları ve sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkileri incelemek adına pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Pearson korelasyon katsayısının mutlak değeri olarak, 0.00-0.30 arasında olması düşük; 0.30-0.70 arasında olması orta; 0.70-1.00 arasında olması ise yüksek düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2002). Hesaplanan korelasyon katsayısının istatistiksel olarak anlamlı olabilmesi için p anlamlılık değeri 0.05'ten küçük olmalıdır. Bu bilgiler doğrultusunda korelasyon analizleri yapılmış ve analiz sonucunda elde edilen veriler Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo 39. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet Bağımlılıkları ve Sosyal Medya Bağımlılıkları Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

		Bilgi Gizliliği Yönetimi	İnternet Bağımlılığı	SMBÖ
Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları	R	1	.284**	.212**
	P		.000	.000
	N	601	567	548
İnternet Bağımlılığı	R	.284**	1	.752**
	P	.000		.000
	N	567	589	541
SMBÖ	R	.212**	.752**	1
	P	.000	.000	
	N	548	541	567

**Korelasyon 0.01 düzeyinde önemli kabul edilmektedir

Tablo 39'da yer alan bulgulara göre, öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet bağımlılıkları ve sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkilerin analizi sonucunda $p=0.000$ düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($p<0.01$). Bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($r=0.284$; $p<0.01$). Benzer şekilde bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($r=0.212$; $p<0.01$). İnternet bağımlılığı ile sosyal medya bağımlılığı arasında

ise pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r=0.752$; $p<0.01$).

4.8. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları ile İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişkinin Regresyon Analizi

Çalışmada öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internet bağımlılık düzeylerini yordayıp yordamadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla veriler normal dağılım gösterdiğinden ve bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile internet bağımlılık düzeyleri arasında korelasyonel ilişki olduğundan regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 40'ta yer verilmiştir.

Tablo 40. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Regresyon Analizi

Model	R	r^2	B	Beta	t	p
1	.278	.077	Sabit	50851	38.749	.000
			İnternet Bağımlılığı	.041	6.822	.000

Tablo 40'ta bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internet bağımlılığı üzerindeki etkisini gösteren katsayılar sunulmuştur. Bu tabloya göre, bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=.278$, $r^2=.077$, $p<.001$). Analiz sonuçlarına göre, bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internet bağımlılığının bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Yani öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet bağımlılığının 8%'ini açıklayabilmektedir ($r^2=.077$). Sayısal değer olarak ifade edilecek olursa, bilgi gizliliğinin bir birim artması internet bağımlılığını 0.041 birim arttırmaktadır. Bu sonuçlara göre, bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internet bağımlılığında fazla bir etki oluşturmadığı söylenebilir.

4.9. Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları İle Sosyal Medya Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Regresyon Analizi

Araştırmada öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının sosyal medya bağımlılık düzeylerini yordayıp yordamadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla veriler normal dağılım gösterdiğinden ve bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile sosyal

medya bağımlılık düzeyleri arasında korelasyonel ilişki olduğundan regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgulara Tablo 41’de yer verilmiştir.

Tablo 41. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları İle Sosyal Medya Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Regresyon Analizi

Model	R	r ²	B	Beta	t	p
1	.219	.048	Sabit	8.93	5.886	.000
			Sosyal Medya Bağımlılığı	.149	.219	5.212
						.000

Bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının sosyal medya bağımlılığının yordayıcısı olup olmadığına ilişkin Tablo 41 incelendiğinde, $p=0.000<0.001$ anlamlılık düzeyinde yordayıcısı olduğu anlaşılmaktadır ($r^2=0.048$). Bu sonuçlar, bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının sosyal medya bağımlılığının %5’ini açıklayabildiği anlamına gelmektedir. Sayısal değer olarak ifade edilecek olursa, bilgi gizliliğinin bir birim artması sosyal medya bağımlılığını 0.149 birim artırmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre, bilgi gizliliği davranışları sosyal medya bağımlılığında fazla bir etki oluşturmamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet ve sosyal medya bağımlılıkları ve sosyal medya kullanımı alışkanlıkları arasındaki ilişkilerin ne düzeyde olduğu ve elde edilen bu bilgilerin daha önce yapılmış çalışmalar ile karşılaştırılıp, sonraki çalışmaları ne yönde etkileyebileceği tartışılmaya çalışılmıştır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada öğretmen adaylarının kişisel bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet ve sosyal medyaya olan bağımlılık düzeyleri ile sosyal medya kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkiler incelenirken, çalışmanın konusunu oluşturan ana değişkenlerin farklı demografik değişkenlere bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı da araştırılmıştır. Elde edilen verilerin analizleri araştırmanın amaçlarına göre analiz edilmiş ve bu analizler çalışmanın bulgular kısmında alt amaç sırasına göre sunulmuştur. Ayrıca analizler ölçeklerin toplamı ve alt ölçekler kapsamında ayrı ayrı yapılmıştır. Analizler sonucunda elde edilen bulguların yorumlanmasında $p=.05$ anlamlılık derecesi temel alınarak bulgular yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %98.4'ü gibi büyük çoğunluğunun sosyal medya hesabına sahip olduğu görülmüştür. Katılımcı öğretmen adaylarından sadece %1.6'sı herhangi bir sosyal medya hesabı olmadığını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının ortalama sosyal medya hesap sayısı 4.29'dur. Bu değerler, günümüzde pasif veya aktif kullanılmak üzere öğretmen adaylarının çoğunluğunun en az bir sosyal medya hesabına üye olduklarını göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %63.4'ü kadın ($n=427$), %31.6'sı erkek ($n=198$) öğrencilerdir. Araştırmanın çalışma grubunu çoğunlukla kadın öğretmen adaylarının oluşturduğu görülmektedir.

Araştırmada ilk olarak öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımı alışkanlıkları incelenmiştir. Çalışmaya katılan adayların sosyal medya kullanımı geçmişine baktığımızda, ağırlıklı olarak 4-6 yıl arasında (%39.3) sosyal medya

araçlarını kullandıkları görülmüştür. Sosyal medyayı kullanan öğretmen adaylarının çoğunlukla dört ve beş sosyal medya hesabına sahip oldukları yapılan frekans analizleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının en fazla tercih ettikleri sosyal medya uygulamaları sıralamasında Whatsapp ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada YouTube, üçüncü sırada Instagram, sıralamayı Facebook ve Twitter takip etmektedir. Bu sonuçlara göre, son yıllarda dünya genelinde en fazla tercih edilen sosyal medya platformu olan Facebook'un öğretmen adayları tarafından tercih sıralamasında gerilerde yer alması araştırmanın dikkat çeken sonuçlarından biridir. Oysa Çakır ve diğerlerinin (2015), 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2. ve 3. sınıfında öğrenim gören 909 öğretmen adayı ile yürüttükleri çalışmada 782 kullanıcı sayısı ile Facebook'un çalışmaya katılan adaylar tarafından en fazla tercih edilen sosyal ağ platformu olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Araştırmanın ikinci alt amacı olan öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının demografik değişkenlere göre değişip değişmediğine yönelik yapılan analizler sonucunda, bilgi gizliliği davranışlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bir diğer demografik değişken olan sınıf düzeyine yönelik yapılan analiz sonucunda ise bilgi gizliliği ölçeğinin bir alt boyutu olan algılanan hassasiyet ve tedirginlik boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu farklılık 3.sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının lehine olan bir farklılıktır. Bu sonuç, 3.sınıf öğretmen adaylarının internet ve sosyal medya ortamlarında bilgi gizliliğini sağlama noktasında daha hassas davranışlar sergiledikleri ve bilgi gizliliğini kaybetme kaygısını daha fazla taşıdıklarını göstermektedir. Alanyazına bakıldığında, bilgi gizliliğinde cinsiyet değişkenine yönelik yapılan analizler sonucunda farklılığın erkeklerin lehine sonuçlandığı çalışmalar literatürde mevcuttur. Bu araştırmalarda erkeklerin kişisel bilgilerini çekinmeden sosyal medya ortamlarında ifşa etmesi sebebiyle daha çok risk aldıkları belirlenmiştir (Jelicic, 2007).

Araştırmada öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının kullanılan toplam sosyal medya hesap sayısına göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analizler sonucunda, bilgi gizliliği yönetimi ölçeğinin bir alt boyutu olan *ödül* boyutu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma oluşturmuştur. Bu sonuçlara göre, altı ve altı'dan fazla sayıda sosyal medya hesabı olan internet kullanıcısı öğretmen

adaylarının sosyal medya ortamlarında bilgi gizliliğini görmezden geldiğinde farklı şekillerde ödüllendirileceği (doğum günü kutlama mesajı alması vs.) algısına sahip olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının günlük internet kullanım saatine yönelik yapılan varyans analizi sonucunda, ağırlıklı olarak günlük altı saat ve üzeri internet kullanan öğretmen adaylarının *özyeterlilik* boyutunun daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre, bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının *özyeterlilik* boyutu yüksek düzeyde anlamlı bir farklılaşma oluşturmuştur. Öğretmen adaylarından ağırlıklı olarak günlük altı ve altı saatten fazla internet kullanan adayların kişisel bilgi gizliliklerini sağlama özyeterliliğine sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer alt amacı olan bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Bu sonuca göre, çalışmaya katılan ve sekiz farklı bölümde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları bölüm bazında benzer bilgi gizliliği yönetimi davranışları sergilemektedir.

Öğretmen adaylarının internet bağımlılıkları orta düzeyde görülmüştür. Bununla birlikte öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının cinsiyet değişkenine göre incelendiği t-testi sonucunda, erkek öğretmen adaylarının internet bağımlılığının, kadın öğretmen adaylarının internet bağımlılığından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Aslan (2011) İnönü Üniversitesinde farklı ünvanlara sahip 300 akademisyen ile yürüttüğü araştırmada, akademisyenlerin internet bağımlılık düzeylerini de incelemiş ve cinsiyete göre anlamlı farklılık tespit etmiştir. Karaman ve Kurtoglu (2009) 39 öğretmen adayı ile yürüttüğü çalışmada, erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarına göre internet bağımlılığı hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu ayrıca erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarına göre daha fazla internet bağımlısı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Farklı olarak, Doğruluk (2017) 392 öğretmen adayı ile yürüttüğü çalışmada katılımcı adayların internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Balcı ve Gülnar (2009) da çalışmalarında internet bağımlısı ve riskli internet kullanan üniversite öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Alanyazında internet bağımlılığının

cinsiyet değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin olarak yapılan araştırmalarda farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir.

Öğretmen adaylarının internet bağımlılıkları sınıf düzeyine göre incelendiğinde, 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının internet bağımlılığının 3. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının internet bağımlılığından daha yüksek olduğu saptanmıştır; fakat bu yükseklik farkı istatistiki olarak anlamlı bulunmamaktadır. İstatistiki olarak anlamlı bulunmayan bu farkın, 4.sınıf öğretmen adaylarının mesleklerini icra etmeleri için KPSS sınavına hazırlanma sürecinde güncel gelişmeleri takip etmek ve çalışma sürecinde internet kaynaklarından yararlanma ihtiyaçları bu az düzeydeki farkın sebeplerinden biri olarak düşünülebilir. Yapılan diğer araştırmalar ile karşılaştırıldığında, Doğruluk (2017) araştırmasında öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerini öğrenim görülen sınıfa düzeyine göre incelendiğinde anlamlı farklılık oluştuğunu tespit etmiştir. Üniversite 2. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin 1. ve 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Fakat Kaya (2011) araştırmasında öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte Öztürk ve Özmen (2011), öğretmen adaylarının problemleri internet kullanım davranışlarını, kişilik tipi, utangaçlık ve demografik değişkenlere göre inceledikleri çalışmalarında sınıf düzeyine ilişkin anlamlı bir fark bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Çalışmanın bir diğer alt amacı olan öğretmen adaylarının internet bağımlılığının internet kullanım geçmişine göre değişip değişmediği sorgulanmış ve yapılan analizler sonucunda istatistiki olarak çok yüksek düzeyde anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Yıllara göre ortalama puanlar incelendiğinde internet kullanım geçmişi arttıkça öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının da arttığı görülmüştür. Bu çalışmada ulaşılan sonuçtan farklı olarak Doğruluk (2017), çalışma grubunu oluşturan 392 öğretmen adayı ile yürüttüğü araştırmasında öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkileri incelemiş ve 2 yıl ve altında internet kullananların sosyal medya kullanım alışkanlıkları 6 yıl ve üzerinde internet kullananlara göre; 2-4 yıl arasında internet kullananların sosyal medya kullanım alışkanlıkları da 4-6 yıl arasında internet kullananlara göre anlamlı derecede daha

yüksek bulunmuştur. Yani öğretmen adaylarının internet kullanım geçmişi azaldıkça sosyal medya kullanım alışkanlıklarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın bir diğer alt amacı olan internet bağımlılığının öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya hesap sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmeye çalışıldığı varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlı farklılık görülmüştür. Öğretmen adaylarının sahip olduğu sosyal medya hesap sayısı arttıkça internet bağımlılıkları da artmaktadır. Araştırmaya katılan adayların büyük çoğunluğun en az bir sosyal medya hesabına sahip olduğu araştırmanın ulaşılan sonuçları arasındadır. Katılımcı adayların birden fazla sosyal medya uygulamasını kullanması, internet ile meşguliyeti arttırdığı için internet bağımlılığını da arttırdığı düşünülebilir.

Öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının günlük internet kullanım düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığı incelendiğinde, günlük internet kullanım düzeyine göre anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Günlük internet kullanım saati arttıkça öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının da arttığı belirlenmiştir. Karaca (2017) üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerini ve internet bağımlılığı ile akıllı telefon kullanımları arasındaki ilişkileri incelemiş ve öğrencilerin internet bağımlılığı ile akıllı telefona sahip olma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını, öğrencilerin günlük akıllı telefon kullanma süreleri ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde, Kaplan (2016) çalışmasında ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılık düzeylerinin sağlık üzerine etkilerini incelemiş, internet bağımlılığı ile gün içinde internet kullanım süresi arasında anlamlı farklılığın oluştuğunu belirlemiştir. Günlük 2 saatten az kullananların internet bağımlılığı puan ortalaması 2-4 saat arası ve 4 saatten fazla kullananlara göre daha düşük olduğu, 2-4 saat arası kullananların 4 saatten fazla kullananlara göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada öğretmen adaylarının internet bağımlılığının öğrenim görülen bölüm değişkenine göre değişip değişmediği analiz edilmiş ve bağımlılık puanları öğrenim görülen bölüm değişkenine göre yakın olmakla birlikte, en fazla bağımlılığın Okul Öncesi Öğretmenliği ve Matematik bölümlerinde, en düşük bağımlılığın ise Resim ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümlerinde olduğu görülmüş ve anlamlı düzeyde bir farklılaşma oluşturmuştur. Benzer şekilde, Doğruluk (2017) öğretmen adayları ile

yürüttüğü çalışmasında internet bağımlılığının bölüm değişkenine göre değişip değişmediğini sorgulamış ve gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılık saptandığını belirtmiştir. Analiz sonucunda sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerinin fen bilgisi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmen adaylarının sosyal medyayı hangi amaçla ne sıklıkta kullandıklarına yönelik yapılan yapılan frekans analizi sonuçları incelendiğinde, katılımcı adayların sıklıkla sohbet etmek için, eğitim amaçlı iletişim kurmak için, bilgi/haber araştırmak için, ilgilerini çeken gruplara üye olmak veya bir grubu takip etmek için, beğenilen nesneleri (resim, video, not vb.) paylaşmak için ve mevcut arkadaşlarıyla iletişimi devam ettirebilmek için sosyal medya uygulamalarını kullandıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte kullanım amacı ne olursa olsun katılımcı adayların sosyal medyayı yine yoğun şekilde kullandıkları ortaya çıkmıştır. Thelwall ise (2008) araştırmasında, erkeklerin kadınlara göre sosyal medya araçlarını çoğunlukla yeni ilişkiler kurmak amacıyla kullandıklarını ifade etmiştir.

Çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıkları demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır sorusuna cevap aranmış ve bu doğrultuda ilgili analizler yapılmıştır. Cinsiyete göre sosyal medya bağımlılığının değişip değişmediği incelendiğinde, erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına oranla sosyal medyaya daha bağımlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin bir alt boyutu olan çatışma boyutunda erkek öğretmen adaylarının lehine anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Bu analiz bulgusu ile, erkek öğretmen adaylarının kadın adaylara göre sosyal medya ile daha fazla çatışma halinde olduğu, yani sosyal medya kullanımından olumsuz etkilendiği sonucu çıkarılabilir.

Sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin kişinin hayatında olumsuz sonuçlara yol açmaya etkisini ölçmeyi amaçlayan “çatışma” alt boyutunda yer alan maddeler incelendiğinde (23-41), erkek öğretmen adaylarının kontrolsüz sosyal medya kullandıkları ve bu durumdan dolayı eş-dost, aile ve arkadaşlarını ihmal ettikleri, fiziksel ve psikolojik bazı sorunlar yaşadıkları ve sosyal medyada geçirdikleri zamanı saklama ihtiyacı duydukları erkek öğretmen adaylarında sosyal medya kullanımının ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlar olarak sıralanabilir.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre sosyal medya bağımlılıkları incelenmiş ve anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, 4.sınıf öğretmen adaylarının 3.sınıfta öğrenim gören adaylara göre sosyal medyaya daha fazla bağımlı oldukları görülmüştür. Alt boyutlara bakıldığında ise, 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının, 3. sınıfta okuyan öğretmen adaylarından tekrarlama boyutunda sosyal medyaya daha bağımlı oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, adayların sosyal medya uygulamalarını kullanma alışkanlıklarını azaltmaya çalıştıkları ancak belli bir süre sonunda tekrar aynı kullanım alışkanlıklarını tekrarladıkları söylenebilir. Çatışma alt boyutunda da sınıf düzeyleri arasında 4.sınıf öğretmen adaylarının lehine az düzeyde farklılaşma olduğu bulunmuştur.

Sınıf düzeyine göre sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutlarının analizi sonucunda her boyutta 4.sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı sonuçların bulunması dikkat çekicidir. Farklı olarak Wang ve diğerleri (2015), alt sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya araçlarını daha fazla kullandıklarını, üst sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin ise sosyal medya uygulamalarını daha az sıklıkla kullandıklarını tespit etmiştir.

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının internete bağlandıkları cihaz türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve kullanılan cihaz türüne göre sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin meşguliyet alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Kişisel bilgisayarlar ve mobil cihazlarla sosyal medya uygulamalarına erişen öğretmen adayları sosyal medya *meşguliyet* bağımlılığında en yüksek puanlarla farklılaşma oluşturmuştur. Bu sonuca göre, kişisel bilgisayarlar ve mobil cihazlar gibi internete kolay erişim imkanı tanıyan teknoloji araçlarının öğretmen adaylarının sosyal medya ile yoğun şekilde meşgul olmasına, sosyal medyada olmadığı zamanlarda bile zihni sürekli sosyal medya ile meşgul etmesine neden olmaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarından farklı olarak Tutgun-Ünal (2015), üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmasında sosyal medya bağımlılığında ve alt boyutlarında erişilen cihaz türüne göre anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmadığını belirtmiştir.

Çalışmanın bir diğer araştırma sorusuna cevap aranmış ve bu doğrultuda öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının internet kullanım geçmişine göre farklılaşıp farklılaşmadığı uygun analiz yöntemleriyle incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, sosyal medya bağımlılığı ölçeği ve alt boyutlarını oluşturan *meşguliyet*,

duygu durum ve *tekrarlama* boyutlarında istatistiksel açıdan çok yüksek düzeyde farklılık tespit edilmiştir ($p<0.001$). Sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin bir diğer alt boyutu olan *çatışma* boyutunda ise internet kullanım geçmişinin yüksek düzeyde farklılık oluşturduğu görülmüştür ($p<0.01$). İnternet kullanım geçmişi arttıkça sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutlarında da anlamlı düzeyde artış olduğu belirlenmiştir. İnternet kullanım yılı geçmişi arttıkça öğretmen adaylarının internet ve sosyal medyaya alışkanlık geliştirdikleri dolayısıyla bu platformları kullanmaktan vazgeçemedikleri ve bağımlılık düzeyine ulaşma risklerinin de arttığı düşünülebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının günlük internet kullanım düzeyine göre değişip değişmediği incelenmiş ve yüksek düzeyde anlamlı farklılaşma saptanmıştır. Günlük 4-6 saat ile 6 saat ve üzeri internet kullanan öğretmen adaylarının anlamlı düzeyde farklılaşma oluşturduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının günlük sosyal medya kullanım süreleri arttıkça sosyal medya bağımlılıklarının da arttığı araştırmanın elde edilen sonuçları arasındadır. Bununla birlikte bazı araştırmalarda sosyal medya bağımlılığının günlük sosyal medyaya bağlanma kriterlerine göre farklılık gösterdiği bilinmektedir. Ehrenberg ve diğerlerinin (2008) 233 üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma örnek verilecek olursa, günde en az 4 kez sosyal medya kullanımını yüksek düzeyde kullanım olarak kabul etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıkları sahip olunan sosyal medya hesap sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, sosyal medya hesap sayısına göre öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığında çok yüksek düzeyde anlamlı farklılaşma belirlenmiştir ($p<0.001$). Sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin alt boyutlarına yapılan analiz sonucunda da meşguliyet, duygu durum düzenleme, tekrarlama ve çatışma boyutlarında kullanılan sosyal medya uygulama sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, kullanılan uygulama sayısı arttıkça sosyal medya bağımlılığının da arttığı tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya uygulama sayısı arttıkça, sosyal medyada geçirilen sürenin de doğal olarak artacağını düşünmek mümkündür. Elde edilen bu sonuçlardan yola çıkılarak, adayların meşguliyet boyutunda zihinlerini fazlasıyla sosyal medya ile meşgul ettikleri, sosyal medya olmadan hayatlarının sıkıcı,

boş ve zevksiz olacağını düşündükleri, duygu durum alt boyutunda sosyal medyada zaman geçirmeyi sorunlarından uzaklaşma olarak benimsemeleri, tekrarlama boyutunda sosyal medya kullanımını kontrol altına almak istemelerine rağmen çabalarının sonuçsuz kalarak tekrar yoğun şekilde sosyal medyayı kullanmaları, çatışma boyutunda ise mesleklerine ve çalışmalarına olumsuz bir etki yapmasının farkında olmalarına rağmen sosyal medyayı daha fazla kullandıkları sosyal medya uygulama sayısının artmasıyla birlikte artış gösteren davranış özellikleri olarak sıralanabilir.

Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının öğrenim görülen bölüm değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, öğrenim görülen bölüme göre öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığında yüksek düzeyde anlamlı farklılaşma görülmüştür. *Meşguliyet, duygu durum düzenleme, tekrarlama ve çatışma* alt boyutlarında, Okul Öncesi ve Matematik Öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölüm öğretmen adaylarına göre sosyal medya bağımlılığının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma sonucu ile benzer şekilde Tutgun-Ünal (2015), üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının öğrenim gördükleri fakülteye göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiş ve analiz sonuçlarına göre, Eğitim Fakültesine, Fen-Edebiyat Fakültesine veya İletişim Fakültesine devam eden öğrencilerin Mühendislik Fakültesine devam edenlere göre daha fazla sosyal medya bağımlısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Farklı olarak Doğruluk (2017), 181 fen bilgisi ve 211 sınıf öğretmeni adayı ile yürüttüğü çalışmasında öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıklarının öğrenim görülen bölüme göre farklılık göstermediğini tespit etmiştir.

Araştırmanın son amaç cümlesi ve aynı zamanda çalışmanın ana amacı olan, öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet bağımlılıkları ve sosyal medya bağımlılıkları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiş ve öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet bağımlılıkları ve sosyal medya bağımlılıkları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde bilgi gizliliği yönetimi davranışları ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. İnternet bağımlılığı ile sosyal medya bağımlılığı arasında ise pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle öğretmen adaylarının internet bağımlılığı arttıkça sosyal medya bağımlılığı da artmaktadır.

Araştırmada öğretmen adaylarının bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internet bağımlılık düzeylerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Yapılan regresyon analizi sonucunda bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının internet bağımlılığının yordayıcısı olduğu ve internet bağımlılığı için açıklanan varyansın %8'inin bilgi gizliliği yönetimi davranışlarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının sosyal medya bağımlılığının yordayıcısı olup olmadığına ilişkin yapılan regresyon analizi sonucunda, bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının sosyal medya bağımlılığının yordayıcısı olduğu ve sosyal medya bağımlılığı için açıklanan varyansın %5'inin bilgi gizliliği yönetimi davranışlarından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırma sürecinde elde edilen bulgulardan yola çıkılarak ulaşılan sonuçlar doğrultusunda sosyal medya ortamlarında bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet ve sosyal medya bağımlılığı ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları üzerine çalışmak isteyen araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir:

- Bu çalışma öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Görev yapmakta olan öğretmenlerle de benzer çalışmalar yürütülebilir.
- Araştırmanın sonuçlarına göre, sosyal medya bağımlılığının diğer bölümlere oranla Okul Öncesi ve Matematik Öğretmenliği bölümlerinde daha fazla olduğu belirlenmiştir. Sosyal medyanın doğru ve kontrollü kullanımına yönelik farkındalık çalışmalarına bu bölümlerden başlanabilir.
- “Gelişmeleri kaçırma korkusu” olarak adlandırılan ve bir tür kaygı bozukluğu olarak nitelendirilen çağımızın hastalığı olarak kabul edilen FOMO’dan kurtulabilmek için sosyal medyayı amaç olarak değil araç olarak görmeli, sosyal medyanın bireyi yönetmesine izin verilmeyerek bireyin sosyal medyayı yönetmesi sağlanmalı, sanal ortamda geçirilen süre kısıtlanarak farklı sosyal etkinliklerde bulunulmalı ve farklı hobiler edinilmelidir.
- Sosyal medya ortamlarında kişisel bilgi gizliliği yönetimi davranışlarının farklı değişkenler açısından incelendiği çalışmalar yapılabilir.

- Öğretmen adaylarının kişisel bilgi gizliliklerini sağlama özyeterliliklerine sahip olma algılarının yükseltilebilmesi adına konu uzmanları tarafından seminer ve kurslar düzenlenebilir. Ayrıca internet ve sosyal medyanın kontrollü kullanılmasına yönelik de öğretmen adaylarına verilen seminer ve kursların sayısı artırılabilir. Zira öğretmen adaylarının, görevlerini icra edecekleri eğitim kurumlarında geleceğin genç nesline teknolojiyi doğru, kontrollü ve etik sınırlarıyla kullanmayı öğretmesi oldukça önem arz etmektedir.
- Bireylerin gerçek dünyadan kaçarak sanal dünyada fazla zaman geçirme isteklerinin altında yatan psikolojik sebepler araştırmacılar tarafından araştırılabilir.
- Güvenli internet kullanımına yönelik iköğretim kademesinden üniversite eğitimine kadar bütün öğretim kademelerinde ilgili ders kapsamında öğrencilerin bilinçlendirilmesi sağlanabilir.
- Araştırmanın sonuçlarına göre, sosyal medyaya erişmek için mobil cihazların fazla tercih edilmesi sosyal medya meşguliyet bağımlılığında en yüksek puanlarla farklılaşma oluşturmuştur. Mobil cihazların günlük hayatımızda önemli bir yer tutması ve mobil cihazlar ile internete kolay erişilmesinin özellikle öğretmen adayları gibi genç bireylerde sosyal medya bağımlılığını da beraberinde getirme ihtimali araştırmacılar tarafından tartışılabilir.
- Üniversite öğrencilerini internetin ve sosyal medyanın daha çok eğitim amaçlı kullanımına yönlendirebilmek adına derslerin bir kısmı sosyal medya üzerinden yürütülebilir veya bu uygulamaların sayısı artırılabilir. Bu sayede öğrenme-öğretme süreçlerinin daha aktif, yaratıcı, işbirliği içinde geçmesine imkan tanınırken öğrencilerin problem çözme becerilerinin de gelişmesi sağlanabilir.
- Üniversiteler öğretmen adaylarının mesleki ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayabilecek farklı sosyal etkinlikler düzenleyerek veya bu etkinliklerin sayısını artırarak bu sayede üniversite gençlerinin sosyal medya kullanımlarını azaltabilir.
- Üniversite eğitimi alan öğretmen adaylarını internetten ve sosyal medyadan tamamen uzaklaştırmaya çalışmak yerine doğru, kontrollü ve faydalı olarak nasıl kullanılması gerektiği öğretim elemanları tarafından benimsetilebilir.

KAYNAKLAR

- Adhikari, K., and Panda, R. K. (2018). Users' Information Privacy Concerns And Privacy Protection Behaviors in Social Networks. *Journal Of Global Marketing*, 31(2), 96-110.
- Ajayakumar, J., Ghazinour, K. (2017). I am at home: Spatial Privacy Concerns with Social Media Check-in. *The 4th International Symposium on Emerging Information, Communication and Networks*, 551-558.
- Akgün, M. (2009). *Security And Privacy In Radio Frequency Identification*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin İnternet Kullanımı ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22).
- Arslan, A., Kırık, A. M., Karaman, M., ve Çetinkaya, A. (2015). Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Dijital Bağımlılık. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 8(8), 34-58.
- Aslan, S. (2011). *Akademisyenlerde İnternet Bağımlılık Düzeyleri ve Buna Bağlı Oluşabilecek Sağlık Sorunları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Aslanyürek, M. (2016). İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcılarının İnternet Güvenliği ve Çevrimiçi Gizlilik ile İlgili Kanaatleri ve Farkındalıkları. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 80-106.
- Aydın, İ. E. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları Üzerine Bir Araştırma: Anadolu Üniversitesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, 373-386.
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B., (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(1), ss. 5-22.

- Bekar, T. (2018). *Üniversite Öğrencilerinde Teknoloji İle İlgili Bağımlılıklar ve İlişkili Faktörler*. Uzmanlık Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Blake, B., Agarwal, N., Wigand, R.P. and Wood, J.D. (2010). Twitter Quo Vadis: Is Twitter Bitter or Are Tweets Sweet? *Information Technology: New Generations. Third International Conference*, 1257–1260.
- Boyd, D. M. and Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (14. Baskı). Ankara, Pegem Yayıncılık.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut: İnternet Bağımlılığı. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-98.
- Chung, W. (2016). Social Media Analytics: Security And Privacy Issues. *Journal Of Information Privacy & Security*, 12(3), 105.
- Civelek Y. D. (2011). *Kişisel Verilen Korunması ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi*. DPT Uzmanlık Tezi.
- Coşkun, A. ve Bostancı, Ü. (2017). Sosyal Ağların Gizlilik ve Güvenlik Bağlamında Değerlendirilmesi. *5th International Symposium on Innovative Technologies in Engineering and Science*. Baku -Azerbaijan.
- Çakır, H., Hava, K., Gülen, Ş. B. ve Özudoğru, G. (2015). Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ Sitelerinde Güvenlik Farkındalıklarının İncelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 1303-5134.
- Çakır, H., Özudoğru, G., Bozkurt Ş. B. ve Hava, K. (2015). Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ Sitelerinde Gizlilik Farkındalıklarının İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(2), 235-249.

- Dalbudak, E. ve Evren, C. (2014). The Relationship of İnternet Addiction Severity With Attention Deficit Hyperacti-Vity Disorder Symptoms in Turkish University Students; İmpact Of Personality Traits, Depression And Anxiety. *Compr Psychiatry*, 55(3), 497-503.
- Davis R.A. (2001). A Cognitive-Behavioral Model Of Pathological İnternet Use. *Computers in Human Behavior*, (17), 187-195.
- Dawley, L., (2009). *Social Network Knowledge Construction: Emerging Virtual World Pedagogy*, On the Horizon, Vol. 17, No.2, 2009.
- Doğruluk, S. (2017). *Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları İle İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Dönmez, O. (2015). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çocukların Karşılaştığı Çevrimiçi Risklere Yönelik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ellison, N. B., Vitak, J., Steinfield, C., Gray, R., & Lampe, C. (2011). Negotiating Privacy Concerns And Social Capital Needs İn A Social Media Environment. In *Privacy online* (19-32). Springer Berlin Heidelberg.
- Elmalı, F. ve Türel, Y. K. (2018-Yayın sürecinde). Sosyal Ağlarda Gizlilik Yönetimi Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması.
- Ersoy, E. (2007). Gizlilik, Bireysel Haklar, Kişisel Verilerin Korunması.
- Esen, B. K. (2007). Akran Baskısı Ve Algılanan Sosyal Destek Değişkenlerin Göre Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Yordanması. *I.Uluslararası Bağımlılık Kongresi*, İstanbul.
- Fariz, S. (2017). *Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Sosyal Destek ve Akademik Başarı Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Filiz, O., Osman, E., Dönmez, F. İ., & Kurt, A. A. (2014). Böte Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçları İle İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal Of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2).
- Folaranmi, A. O. (2013). A Survey Of Facebook Addiction Level Among Selected Nigerian University Undergraduates. *New Media and Mass Communication*, 10, 70-80.
- Gençer, S. L. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Durumlarının İnternet Kullanım Profilleri Ve Demografik Özelliklere Göre Farklılıklarının İncelenmesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Ghazinour, K., Ponchak, J. (2017). Hidden Privacy Risks in Sharing Pictures on Social Media. *The 8th International Conference on Emerging Ubiquitous Systems and Pervasive Networks*. s. 267–272.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., ve Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. *Xv. Türkiye’de İnternet Konferansı*, 2-4.
- Gür, D. (2017). *Ortaokul Öğrenci Ebeveynlerinin Çocuklarının Bilişim Teknolojileri Kullanımlarına Yönelik Kontrol Mekanizmaları, Getirdikleri Sınırlamalar ve Tutumları İle Öğrenci Ders Başarıları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı: Bir Alan Çalışması. *İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi*, 32, 151-175.
- Jelicic, H., Bobek, D. L., Phelps, E., Lerner, R.M. and Lerner, J. V. (2007). Using Positive Youth Development to Predict Contribution And Risk Behaviors in Earlyadolescence: Findings From The First Two Waves of The 4-H Study of Positve Youth Development. *International Journal of Behavioral Development*, 31, 263-273.
- Kalaman, S. (2011). *İnternette Özel Hayatın Gizliliğinin İhlal Edilmesi: Facebook*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kalaycı Ş. (2005). *Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayınevi, Ankara.

- Kalaycı, S. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, 5. Baskı. Ankara: Asil Yayın.
- Kaplan, İ. (2017). *Üniversite Öğrencisi Sosyal Medya Kullanıcılarının Mahremiyet Algısı*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kaplan, N. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinde İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Sağlık Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karaca, F. (2017). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ile Akıllı Telefon Kullanma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 581-597.
- Karaman, M. K. ve Kurtoğlu, M. (2009). Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Hakkındaki Görüşleri. *Akademik Bilişim '09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. 11-13 Şubat 2009 Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Karasu, F., Bayır, B., & Çam, H. H. (2017). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ile Sosyal Destek Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14).
- Kaya, A., (2011). Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ Sitelerini Kullanım Durumları ve İnternet Bağımlılığı Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Keküllüoğlu, D. (2017). *Çevrimiçi Sosyal Ağlarda Mahremiyet Korunumu İçin Müzakere Yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kittinger, R., Correia, C. J. & Irons, J. G. (2012). Relationship between facebook use and problematic internet use among college students. *Cyberpsychology Behavior and Social Networking*, 15 (6), 324-327.
- Kleinbaum D.G., Kupper L.L., Muller K.E., Nizam A. (1998). Applied Regression Analysis and Other Multivariable Methods. Duxbury Press, London.

- Koç, S. ve Kaynak, S. (2010). Bilişim Suçları Bağlamında Yeni Medya Olarak İnternet ve Kişisel Güvenlik. *Akademik Bilişim'10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. (10 - 12 Şubat 2010). Muğla: Muğla Üniversitesi.
- Kökciyan, N.(2017). *Cevrimiçi Sosyal Ağlarda Mahremiyet Yönetimi*. Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Köksal, B. (2015). *Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerde Dijital Oyun Bağımlılık Düzeyleri, İnternet Bağımlılık Düzeyleri İle Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köksal, Y., (2015). İnternet Bağımlılığı İle İnternette Alışveriş İlişkisi Üzerine Bir İncelenme; Üniversite Öğrencileri Uygulaması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Yıl: 7 Sayı:12(117-130).
- Köroğlu, O. ve Tutgun Ünal, A. (2013). Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağları Benimseme Düzeyleri İle Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Yeni Medya Kongresi*, Kocaeli.
- Kumar, S., Saravanakumar, K., and Deepa, K. (2016). On Privacy and Security in Social Media—A Comprehensive Study. *Procedia Computer Science*, 78, 114-119.
- Kusyanti, A., Puspitasari, D. A., Catherina H.P.A., Sari, Y.A.L., (2017). Information Privacy Concerns on Teens as Facebook Users in Indonesia. *4th Information Systems International Conference*, 632–638. Faculty of Computer Science, Universitas Brawijaya.
- Kutlu, M., Savci, M., Demir, Y. ve Aysan, F. (2016). Turkish adaptation of Young's Internet Addiction Test-Short Form: a reliability and validity study on university students and adolescents. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 17 (Supplement 1), 69-76.
- Leung, L. & Lee, P.S.N. (2012). Impact Of İnternet Literacy, İnternet Addiction Symptoms, And İnternet Activities On Academic Performance. *Social Science Computer Review*, 30(4), 403-418

- Lockyer, L. and Patterson, J. (2008). Integrating Social Networking Technologies in Education: A Case Study of a Formal Learning Environment. Paper presented at the Advanced Learning Technologies, 2008. ICAIT '08. Eighth IEEE International Conference on.
- Mcgough, B. L., Salomon, D. (2013). Engaging Students Through Social Media. Proceedings of the Charleston Library Conference, 283-286.
- Mingle, J., Adams, M., (2015). Social Media Network Participation and Academic Performance in Senior High Schools in Ghana. Library Philosophy and Practice (e-journal), 1286-1337.
- Mohamed, N., and Ahmad, I. H. (2012). Information Privacy Concerns, Antecedents And Privacy Measure Use In Social Networking Sites: Evidence From Malaysia. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2366-2375.
- Morahan-Martin, J. & Schumacher, P. (2000). Incidence And Correlates Of Pathological Internet Use Among College Students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Namli, T. (2007). *The Xds Platformunda Sağlık Sistemleri Arasında Güvenlik, Gizlilik, Kullanıcı Kimliği ve Hasta Hakları Yönetimi*. Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özmen, S. ve Öztürk, E. (2011). Öğretmen Adaylarının Problemlı İnternet Kullanım Davranışlarının, Kişilik Tipi, Utangaçlık ve Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(4), 1785-1808.
- Öztürk, E., ve Özmen-Kaymak, S. (2011). Öğretmen Adaylarının Problemlı İnternet Kullanım Davranışlarının, Kişilik Tipi, Utangaçlık Ve Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 1785-1808.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y.A. and Calvert, S. L. (2009). College Students' Social Networking Experiences On Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30, 227-238.
- Scott, D.M (2010). The New Rules of Marketing and PR, John Wiley and Sons, New Jersey.

- Sepetci, N. (2017). *Sosyal Medyada Mahremiyet Algısının Çöküşü: Instagram Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sharma, S. (1996). *Applied Multivariate Techniques*, John Wiley & Sons., New York.
- Shek, D.T.L., Yu, L. (2012). Internet Addiction in Hong Kong Adolescents: Profiles and Psychosocial Correlates. *International Journal on Disability and Human Development*, 11(2), 133-142.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z., ve Demir, M. (2013). İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(4), 23-32.
- Şen, A. T. (2015). *Tıp Fakültesi Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Yaygınlığı, İnternet Bağımlılığının Sosyodemografik Özellikler, Depresyon Ve Sosyal Fobi İle İlişkisi*. Uzmanlık Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Tanılır, M. N. (2002). *İnternet Suçları ve Bireysel Mahremiyet*. Ankara, Liberte Yayınları.
- Tavşancıl, E. T. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. (1. Baskı), Ankara, Nobel Yayınları, s.48.
- Tektas, N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, 2014(XVII).
- Thelwall, M. (2008). Social Networks, Gender and Friending: An Analysis of MySpace Member Profiles. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 59(8), 1321-1330.
- Topdemir, H. G. ve Unat, Y. (2014). *Bilim Tarihi* (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Türel, Y. K., ve Toraman, M. (2015). The Relationship Between Internet Addiction And Academic Success of Secondary School Students. *Anthropologist*, 20(1-2), 280–288.
- Türkel, N. (2010). *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (Doctoral Dissertation, Deü Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- URL 1: “Myspace Gizlilik Politikası” <http://www.myspace.com/index.cfm?fuseaction=misc.privacy>. Erişim Tarihi: Aralık 2017.

- URL 2: <http://internet.btk.gov.tr/kisisel-veriler-ve-kisisel-bilgi-guvenligi-detay-63.html> Erişim Tarihi: 26.11.2017.
- URL 3: <http://www.trthaber.com/haber/saglik/sosyal-medya-rahatsizligi-fomo-164657.html> Erişim Tarihi: 17.06.2018.
- URL 4: <https://dijilopedi.com/2018-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> Erişim Tarihi: 04.06.2018.
- Uslu, E. (2016). *Öğretmenlerin Mesleki Gelişimini Sağlamada Sosyal Ağların Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Uysal, S. (2013). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Amaçları İle Eğitsel Sosyal Medya Kullanımlarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal Tutgun, A. (2015). *Sosyal Medya Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ünver, H. (2016). *Siber Zorbalık İle Problemlı İnternet Kullanımı Ve Riskli İnternet Davranışı Arasındaki İlişki ve Bu Değişkenlerin Çeşitli Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Vural, Z. B. ve Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5), 3348-3382.
- Wang, Y., Nıya, M., Mark, G., Reich, S., Warschauer, M. (2015). Coming of Age (Digitally): An Ecological View of Social Media Use Among College Students. *Proceedings of The 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work and Social Computing*, 571-582.
- Wei, T. and Wang, C. (2011). The characteristics of social networks of China's college students. *Modern Management*, 1, 219-223.
- Yavanoğlu, U., Sağıroğlu, Ş. ve Çolak, İ. (2012). Sosyal Ağlarda Bilgi Güvenliği Tehditleri ve Alınması Gereken Önlemler. *Politeknik Dergisi*, 15(1), 15-27.
- Yengin, D. (2014). *Yeni Medya ve Dokunmatik Toplum*. İstanbul, Derin Yayınları.

- Yıldırım, A. (2012). Sosyal Medya/Akademi içinde, “Sosyal Ağlar ve Kişisel Gizlilik Çatışması”, Editörler: Tolga Kara, Ebru Özgen, 1. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Yıldız, A. (2012). Sosyal Paylaşım Sitelerinin Dijital Yerlilerin Bilgi Edinme ve Mahremiyet Anlayışına Etkisi. *Bilgi Dünyası*, 13 (2), 529-542.
- Yılmaz, R. (2010). *Bazı İdeal Gizlilik Paylaşım Şemaları*. Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Young, K. S. (1999). *Innovations in Clinical Practice: A Source Book*, (17. ed) [e-book]. http://www.academia.edu/download/36910267/internet_addiction.pdf
Erişim Tarihi: 20.03.2018.
- Zafarmand, N. (2010). Halkla İlişkiler Alanında Yeni Mecra ve Uygulamaların Yeri ve Önemi: Sosyal Medya ve Pr2.0. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Zhang, C., Sun, J., Zhu, X., and Fang, Y. (2010). Privacy and Security For Online Social Networks: Challenges and Opportunities. *Network, IEEE*, 24(4), 13-18.

EKLER

EK-1. Araştırmanın Veri Toplama Sürecinde Kullanılan Kişisel Bilgi Formu

Bu anket öğretmen adaylarının sosyal medya alışkanlıklarını ölçmeye yönelik yüksek lisans tezinin bir parçasıdır. Anket kapsamında paylaşacağınız bilgiler tamamıyla bilimsel amaçlı kullanılacak olup, kesinlikle başka kurum ve kuruluşlarla paylaşılmayacaktır. Soruları eksiksiz ve dikkatli doldurmanız çalışmanın doğru sonuçlanması için önemli olup, göstereceğiniz dikkat ve ayırmış olduğunuz zaman için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL – Öğr. Gör. Aynur SEVİNÇ - Fırat Üniversitesi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı

1. Öğrenim Gördüğünüz Üniversitenin Adı:	2. Öğrenim Gördüğünüz Bölüm:
3. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek	4. Yaşınız :
5. Öğrenim Gördüğünüz Sınıf: (1) (2) (3) (4)	6. Sosyal medya kullanıyor musunuz? () Evet () Hayır (Cevabınız evet ise 7. sorudan devam ediniz.)
7. Sosyal medya uygulamalarından hangilerini kullanıyorsunuz? () Facebook () Twitter () LinkedIn () Instagram () Vine () WhatsApp () Youtube () Diğer yazınız :	
8. Sosyal medya uygulamalarına hangi cihaz türlerinden erişiyorsunuz? () Kişisel Bilgisayarlar (Masaüstü, Dizüstü Bilgisayar) ve Mobil Cihazlar (Tablet, Akıllı Telefon) () Sadece Mobil Cihazlar	
9. Ne zamandan beri sosyal medyayı kullanıyorsunuz? () 4 yıldan az () 4-6 yıl arası () 6+ yıl	10. Sosyal medyaya günde ne kadar süre bağlanırsınız? () 4 saatten az () 4-6 saat arası () 6+ saat

EK-2. Sosyal Medya Kullanım Amaçlarını Belirleme Anketi

Aşağıdaki bölümde sosyal medya kullanım amaçlarınıza yönelik cümleler yer almaktadır. Her bir maddeyi okuyarak o madde için size uygun gelen seçeneği (X) ile işaretleyiniz. **Lütfen boş madde bırakmayınız.**

Maddeler	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
1. Sohbet etmek için kullanırım.					
2. Yeni kişilerle tanışmak için kullanırım.					
3. Diğer insanlar tarafından tanınmak için kullanırım.					
4. Beğendiğim haberleri paylaşmak veya “retweet” atmak için kullanırım.					
5. Beğendiğim nesneleri (resim, video, not vb.) paylaşmak için kullanırım.					
6. Oyun oynamak için kullanırım.					
7. Diğer insanların profillerine göz atmak için kullanırım.					
8. Bildirim/durum yazmak için kullanırım.					
9. Başkalarının durumlarına veya paylaşımlarına yorum yazmak/beğenmek için kullanırım.					
10. İlgimi çeken gruplara üye olmak veya bir grubu takip etmek için kullanırım.					
11. Müzik dinlemek/paylaşmak için kullanırım.					
12. Ünlü kişilerin sayfalarını takip etmek için kullanırım.					
13. Eğitim amaçlı iletişim kurmak için kullanırım.					
14. Bilgi/haber araştırmak için kullanırım.					
15. Mevcut arkadaşlarımla iletişimi devam ettirmek için kullanırım.					
16. Sosyal medyayı marka/ürün sayfalarıyla etkileşimde bulunmak (teknik destek, problem bildirmek vs.) için kullanırım.					
17. Sosyal medyayı marka/ürünler hakkında alışveriş amacıyla bilgi almak için kullanırım.					

EK-3. Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları Ölçeği

MADDELER	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Başkaları kullanabilir diye sosyal ağlarda kişisel bilgilerimi yayınlama konusunda endişelenirim.					
2.Kişisel bilgilerimi sosyal ağ ortamında koruyabilecek yeterliğe sahip olduğuma inanıyorum					
3.Bilgi gizliliğimi sosyal medya kullanımım sebebiyle kaybetmek benim için ciddi bir problem oluşturur.					
4.Sosyal medya sitelerinde bilgisayar/bilgi güvenlik problemlerine (ör. virüs, gizlilik, kimlik hırsızlığı, korsanlık vb.) maruz kalabilirim.					
5.Sosyal medya sitelerindeki gizliliği koruma tedbirlerini kullanırsam, bilgi gizliliğimi koruyabilirim.					
6.Sosyal medya sitelerindeki bilgi gizliliğini görmezden gelirim, yeni arkadaşlarla ya da geçmişteki arkadaşlarımla iletişime geçebilirim.					
7.Öngöremediğim durumlarda kullanılabilir diye kişisel bilgilerimi sosyal ağlarda yayınlama konusunda endişelenirim.					
8.Sosyal ağ ortamında kişisel bilgi koruma ile ilgili ayarları, seçenekleri ve uygulamaları kolaylıkla düzenleyebilirim.					
9.Sanal ortamda oluşturduğum kimliğimin sosyal medya kullanımım nedeniyle çalınması benim için ciddi bir problem olurdu.					
10.Sosyal medya sitelerinde kullandığım ve paylaştığım kişisel bilgilerimin kötüye kullanılabileceğini düşünüyorum.					
11.Sosyal medya sitelerinin gizliliği koruma tedbirlerini kullanırsam, bana ait bilgileri daha iyi koruyabilirim.					
12.Sosyal medya sitelerindeki bilgi gizliliğini görmezden gelirim, yeni programlar/uygulamalar (örneğin yeni oyunlar, testler) bulmamı sağlar.					
13.Sosyal medya sitelerindeki bilgi gizliliğini görmezden gelirim, tanımadığım birinden doğum günü kutlaması almamı sağlar.					
14.Sosyal medya kullanımım nedeniyle kişisel bilgi gizliliğimi kaybetmek benim için ciddi problem oluştururdu.					
15.Sosyal medya sitelerindeki bilgi gizliliğini görmezden gelirim, sosyal gruplara katılmamı sağlar.					
16.Fotoğraf ve video gizliliğimin sosyal medya kullanımım nedeniyle sosyal medya siteleri üzerinden kaybetmek benim için ciddi problem olurdu.					
17.Sosyal medya sitelerinde kullandığım ve paylaştığım kişisel bilgilerimin uygunsuz bir şekilde kullanılabileceğini düşünüyorum.					
18.Sosyal medya sitelerindeki bilgi gizliliğini görmezden gelirim, farklı toplumsal statüler elde edebilirim.					
19.Sosyal medya sitelerindeki bilgi gizliliğini görmezden gelirim, tanınırlığım artar.					

EK-4. Young İnternet Bağımlılığı Testi - Kısa Formu (YİBT-KF)

AÇIKLAMA: Lütfen aşağıdaki ifadelerde belirtilen durumları ne sıklıkta yaşadığınızı belirtiniz. Lütfen her ifade için sadece bir seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız.					
“1” Hiçbir zaman “2” Nadiren “3” Bazen “4” Sıklıkla “5” Her zaman					
	1	2	3	4	5
1. Hangi sıklıkta planladığınızdan daha fazla internette kalırsınız?					
2. Hangi sıklıkta ailenizle ilgili işleri ihmal ederek internette daha fazla zaman harcarsınız?					
3. Okul veya ders ile ilgili çalışmalarınız hangi sıklıkta internette harcadığınız süre yüzünden zarar görmektedir?					
4. Birileri internette ne yaptığınızı sorduğunda hangi sıklıkta sır gibi saklar veya savunmaya geçersiniz?					
5. Birileri siz internette iken canınızı sıkarsa hangi sıklıkta onları tersler, onlara bağırır ve öfkeli davranırsınız?					
6. Hangi sıklıkta gece internette harcadığınız süre yüzünden uykusuz kalırsınız?					
7. İnternete bağlı değilken hangi sıklıkta internetle avunur veya internete bağlı olduğunuz hayalini kurarsınız?					
8. İnternette iken hangi sıklıkta kendinizi “birkaç dakika daha” derken bulursunuz?					
9. Hangi sıklıkta internette harcadığınız zamanı azaltmak için uğraşırsınız ve başarısız olursunuz?					
10. Ne kadar süre internette olduğunuzu hangi sıklıkta saklamaya çalışırsınız?					
11. Hangi sıklıkta başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman harcamayı tercih edersiniz?					
12. İnternete bağlanamadığınızda hangi sıklıkta kendinizi bunalımda, karamsar ve sinirli hissedip, internete bağlandığınızda bu şikâyetlerinizin hemen geçtiğini görürsünüz?					

Ek-5. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği

Maddeler	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
1.Yakın zamanda sosyal medyada neler olup bittiği hakkında oldukça fazla düşünürüm.					
2.Yapmam gereken bir iş varsa öncesinde sosyal medyayı kontrol ederim.					
3.Belli süre sosyal medyaya girmediğimde sosyal medyaya girme düşüncesi zihnimi meşgul eder.					
4.Hayatımın sosyal medya olmadan sıkıcı, boş ve zevksiz olacağını düşünürüm.					
5.İnternete bağlı değilken yoğun bir şekilde sosyal medyaya girmeyi düşünürüm.					
6. Sosyal medyada neler olup bittiğini merak ederim.					
7.Sosyal medyada düşündüğümden daha fazla zaman geçirdiğim olur.					
8. Sosyal medya ile bağlantımı kesmeye her karar verdiğimde kendi kendime “birkaç dakika daha” derim.					
9.Sosyal medyayı uzun süre kullanmaktan bir türlü vazgeçemem.					
10. Sosyal medyayı, planladığımdan daha fazla kullandığım olur.					
11. Sosyal medyayı kullanırken zamanın nasıl geçtiğini anlayamam.					
12. Sosyal medya ile ilgili eylemlere (oyun, sohbet, fotoğraflara bakmak, vs) uzun süreler ayırıyorum.					
13. Kişisel problemlerimi unutmak için sosyal medya kullanırım.					
14. Kendimi yalnız hissettiğim zamanlarda sosyal medyada vakit geçiririm.					
15. Yaşamımdaki olumsuz düşüncelerden kurtulmak için sosyal medyada gezinmeyi tercih ederim.					
16. Problemlerimden bunaldığımda sığındığım en iyi yer sosyal medyadır.					
17.Sosyal medya kullandığım süre boyunca her şeyi unuturum.					
18. Sosyal medya kullanımını durdurmaya çalışıp başaramadığım olur.					
19. Sosyal medya kullanımını denetim altına almak için yoğun bir istek duyarım.					
20. Sosyal medya kullanımını bırakmak için sonuç vermeyen çabalar gösteririm.					
21. Sosyal medya kullanımını denetim altına almak için sonuç vermeyen çabalar gösteririm.					
22. Sosyal medyada harcadığım zamanı azaltmaya çalışır, başarısız olurum.					
23. Mesleğime/çalışmalarına olumsuz bir etki yapmasına rağmen sosyal medyayı daha fazla kullanırım.					
24. Sosyal medyadan dolayı hobilerime, boş zaman ve dinlenme faaliyetlerime daha az öncelik veririm.					
25. Eş veya aile üyelerini sosyal medyadan dolayı ihmal ettiğim olur.					
26. Arkadaşlarımı sosyal medyadan dolayı ihmal ettiğim olur.					
27. Sosyal medya dolayısıyla başladığım aktiviteleri zamanında bitiremem.					
28. Sosyal medyada daha fazla zaman geçirmek için okulla veya işle ilgili çalışmalarını ihmal ederim					
29. Sosyal medyada zaman geçirmeyi, arkadaşlarımla zaman geçirmeye tercih ederim					
30. Sosyal medyada geçirdiğim zaman yüzünden okul çalışmalarım ya da işlerim sekteye uğrar.					
31. Sosyal medya yüzünden üretkenliğim azalır.					
32. Sosyal medyada zaman geçirmeyi, arkadaşlarımla dışarı çıkmaya tercih ederim.					
33. İnsanlar sosyal medyada geçirdiği zamanın miktarı konusunda beni eleştirirler.					
34. Kendimi sosyal medyada ne kadar süre gezindiğimi saklamaya çalışırken bulurum.					
35. Sosyal medya yüzünden yemek yemeyi unuttuğum zamanlar olur.					
36.Sosyal medya kullanımı yüzünden kişisel bakımına daha az vakit ayırdığı olur.					
37.Sosyal medya kullanımı yüzünden uyku düzenimde değişiklikler/bozukluklar olur.					
38.Sosyal medya kullanımı yüzünden fiziksel sorunlar (sırt, baş, göz ağrıları, vb) yaşadığım olur.					
39.Sosyal medya kullanımı benim için önemli kişilerle olan ilişkilerimde problem yaşamama neden olur.					
40.Sosyal medya kullanımımı yaşamımda sorunlar oluşturur.					
41.Yapmam gereken işler çoğaldıkça, sosyal medya kullanma isteğim de o ölçüde artar.					

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı :97132852/050.01.04/

Konu :Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL (Yük. Lis. Öğr. Aynur SEVİNÇ)

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALINA

İlgi :14/02/2018 tarihli, 248304 sayılı ve "Tez Konusu" konulu yazı

Anabilim Dalınız Öğretim Üyesi Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL yönetiminde, Yük. Lis. Öğr. Aynur SEVİNÇ'e ait **"Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet Bağımlılıkları ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi"** konulu çalışma ile ilgili Etik Kurul Kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN
Kurul Başkanı

Not : Araştırmacıların TÜBİTAK'a yapılacak başvurular için, tüm üyelerin ıslak imzalarının bulunduğu etik kurul kararını talep etmeleri gerekmektedir.

EK :

Etik Kurul Kararı 1 (bir) sayfa

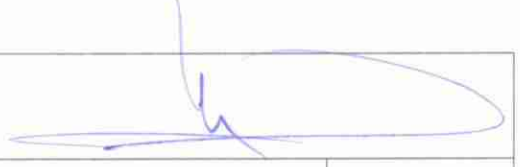
T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACININ ADI SOYADI
15.02.2018	04	18	Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL

KARAR

“Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet Bağımlılıkları ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” konulu çalışma etik kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN (Başkan)			
Prof. Dr. Demet ÇİÇEK (Üye)	İmza	Prof. Dr. Figen DEVECİ (Üye)	İmza
Prof. Dr. Erdal TAŞKIN (Üye)	Bulunmadı	Prof. Dr. Nuri GÖMLEKSİZ (Üye)	İmza
Doç. Dr. Funda GÜLCÜ BULMUŞ (Üye)	İmza	Doç. Dr. Süleyman İLHAN (Üye)	İmza
Doç. Dr. İrfan EMRE (Üye)	İmza	Doç. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU (Üye)	Bulunmadı
Doç. Dr. Özge HANAY (Üye)	İmza	Doç. Dr. Taner YILDIRIM (Üye)	Bulunmadı
Yrd. Doç. Dr. Nurhan HALİSDEMİR (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Mehmet TUZCU (Üye)	İmza

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Aynur SEVİNÇ
Öğrenci Numarası	132407114
Enstitü Anabilim Dalı	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL
Tez Başlığı (Türkçe)	Öğretmen Adaylarının Bilgi Gizliliği Yönetimi Davranışları, İnternet Bağımlılıkları ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin, 18/07/2018 tarihinde Enstitü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 20'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin yüksek lisans tezi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Aynur SEVİNÇ

F.Ü.LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

Madde 41- Lisansüstü tezleri ile birlikte teslim edilmesi gereken belgeler şunlardır:

- a) Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ve ilgili makale şartını sağladığına dair belgeleri ile birlikte enstitüye teslim edilir.
- b) İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "% 25'i geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZGEÇMİŞ

Elazığ doğumlu olan Aynur SEVİNÇ, lisans eğitimini 2010 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanında tamamladı. 2008-2010 yılları arasında gençlik merkezinde eğitim gören öğrencilere gönüllü olarak bilgisayar dersi verdi. Yüksek lisans eğitimine yine Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalında başladı. 2010-2012 yılları arasında Elazığ Hıdır Sever Anadolu Lisesinde Bilişim Teknolojileri Öğretmeni olarak görev yaptı. 2012 yılında Dicle Üniversitesi Silvan Meslek Yüksekokulunda öğretim görevlisi olarak göreve başladı. 2016-2018 yılları arasında Silvan Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Teknolojileri Bölümü/Bilgisayar Programcılığı Programında bölüm başkanlığı görevini yürüttü. Dicle Üniversitesi Silvan Meslek Yüksekokulunda öğretim görevlisi olarak çalışmaya devam etmektedir. Haptic teknolojiler, sosyal ağlarda bilgi gizliliği yönetimi davranışları, internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı konuları üzerine çalışmaları bulunmaktadır.